DE

časopis slovenskih delavcev

št. 26

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 16. junija 1994, št. 26, letnik 53, cena 175 SIT

BARANTANJE

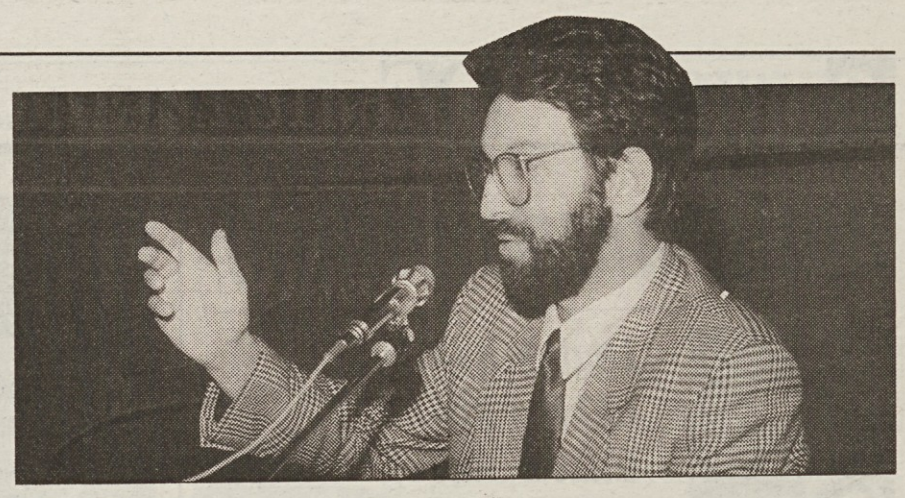

»Za mnoge direktorje naših gostinsko-turističnih firm so plače zaposlenih še vedno največji problem; drugih kot da ni! Zato se na pogajanjih za sklenitev nove panožne kolektivne pogodbe še vedno ‚cenkamo' za nekaj sto tolarjev,« ogorčeno pripoveduje **Lojze Raško,** predsednik Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije. *»In zato se jim je, denimo, v paradnem hotelu Toplice na Bledu zgodilo, da so jim pred začetkom glavne sezone ostali samo še štirje kuharji. Drugi so jim ušli v Avstrijo, kjer znajo ceniti njihovo delo...«*

(v Sindikalnem zaupniku)

MENTALNA POHABLJENOST

POKOJNINSKE GROTESKE

Mentalna pohabljenost in lagodna inercija državne birokracije

stran 3

GENERACIJE SE POGAJAJO

Za pokojnine plačujemo vse več, da bomo dobili vse manj. O tehtnih opozorilih sindikatov preberite na

strani 12

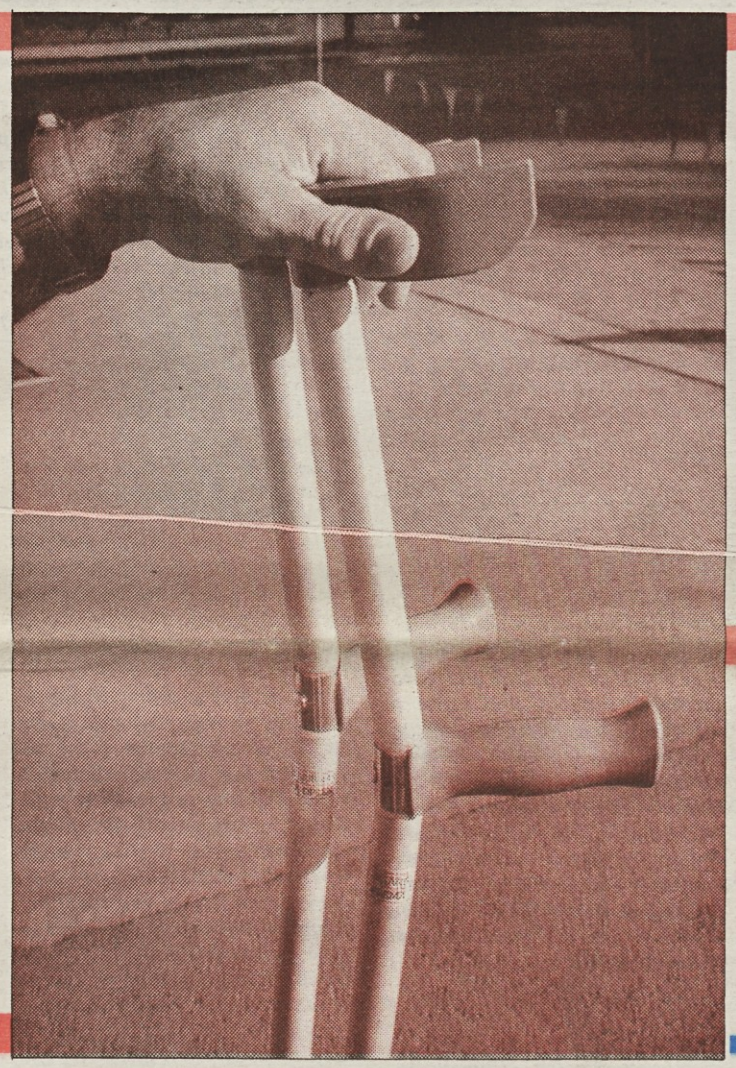

INVALIDI SLOVENIJE, UPRITE SE

Zakaj se sredstva za invalide ne zagotovijo v integralnem proračunu? Zakaj na proračunska sredstva, če bo lov nanje prost, niso recimo prisiljeni ciljati obrambno, notranje ali kakšno drugo ministrstvo?

stran 13

ZAKAJ JE KOTO PODARIL POČITNIŠKI DOM STANOVANJSKEMU SKLADU?

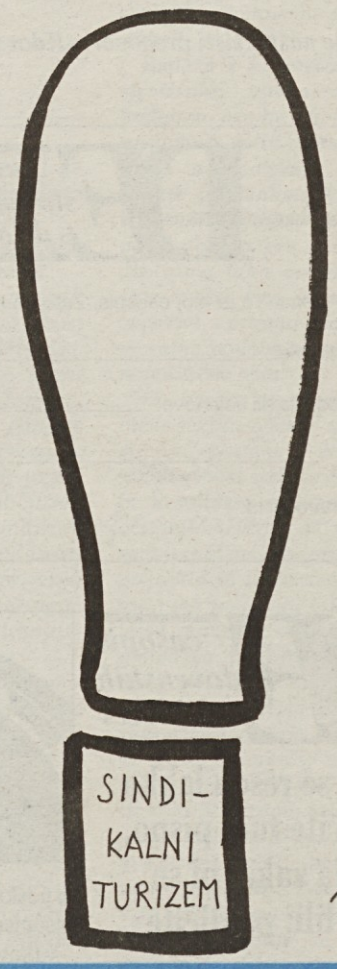

stran 5

Stroka?! Imamo tudi to?

DE, sreda, 14⁰⁰

Verjamem, da je Marjan Horvat s člankom »Zmedene podobe sindikalnih glav« v prejšnji številki DE marsikomu vklopil stikala. Meni je najmanj dve.

Omenil je namreč stroko in potrebo po močnem aparatu na tem področju. Sama s svojimi sodelavci stroko predstavljam v Podravju in prvo stikalo mi je prižgalo varnostno lučko.

Druga mi je še močneje zažarela ob spominu na žalostno leto 1990. Od tedaj do danes me hkrati spremljata sočustvovanje in odpor do sindikalnih »hlapcev Jernejev«.

Marjanu Horvatu sem hvaležna za obe prižgani lučki. Upam, da bo njegov članek vklopil pozitivna razmišljanja pri vseh, ki se trudimo za blaginjo naših članov in organizacij. Član potrebuje konkretno pomoč! Damo mu jo lahko le s skupnimi akcijami za uresničevanje njegovih temeljnih pravic. Voditi jih moramo v družbi in jih okrepiti z neposrednimi akcijami v sindikatih podjetij in zavodov. Tudi individualne pomoči ne smemo zanemariti.

Vse to pa nam lahko uspe le v dobri organizaciji, ki sloni na čvrstem medsebojnem sodelovanju, na močni stroki, ki mora na vseh ravneh obvladovati pravno, ekonomsko, socialno in še kakšno področje. Vsa ta strokovna moč mora biti usmerjena v specifično sindikalno delo. S sindikalizmom mora biti prežeta! Le takšna stroka bo lahko gonilna sila za sindikalno delovanje na vseh ravneh.

Strokovno delo nam je v Podravju prineslo vrsto izkušenj. Dobro vemo, kaj potrebuje posameznik, kaj njegov sindikat v podjetju, zavodu. Vemo, s kakšnim znanjem smo lahko kos delodajalcu, pred kakšnimi argumenti vendarle poklekne.

Takšna, torej dobra stroka pa je draga. Ker je draga, mora biti smotrno organizirana. V Podravju o tem predstavo imamo. Ne vem, kakšna je v drugih območjih in sindikalnih vrhovih. Če želimo delati skupaj v korist članstva, bo treba prevetriti tudi to plat. Zato podpiram Horvatovo misel o definiranju programa. Program bo namreč dal kakovost in opredelil organizacijo za pot do zastavljenih ciljev. Prepričana sem, da je organiziranost šele posledica tega. Menda bi kazalo v razprave vključiti tudi strokovne delavce in jih tudi na območjih voditi k tem ciljem.

Težko bi namreč našli strokovnega delavca, ki bi ne bil pripravljen za ohranitev in okrepitev Svobodnih sindikatov (na vseh ravneh) vložiti vsega svojega znanja, volje, moči, ampak bi raje ždel v pričakovanju možnosti postati hlapec Jernej.

Napisala sem že – leto 1990 mi je še vedno hudo hudo blizu!

Vekoslava Krašovec,
vodja strokovne službe območne organizacije sindikatov Podravja

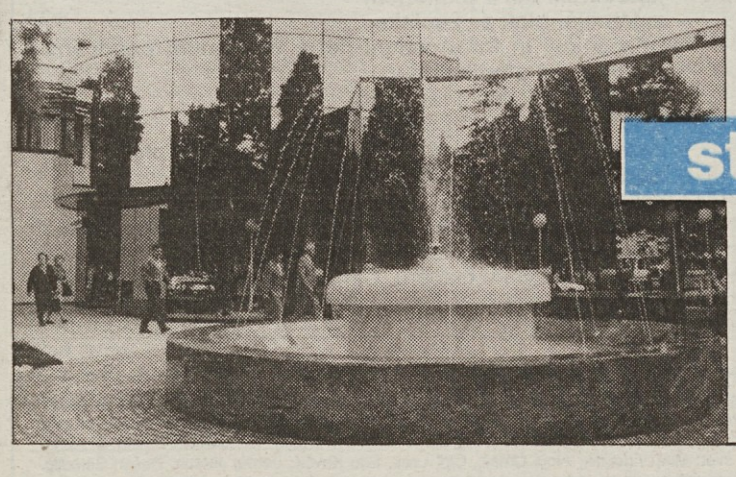

LEGALNA OBLIKA DIVJE PRIVATIZACIJE

stran 15

Na Gospodarskem razstavišču privatizirajo po Anteju Markoviću, kar je v nasprotju z veljavno slovensko zakonodajo.

Zakaj krade policaj

Piše: Ciril Brajer

Dedek babico, babica kužka, kužek muco, muca miško, miška repo…

Pa so potegnili in repo izpulili. Tako pravljica. Sicer pa temu pravimo tudi sistem domin. Nekje se začne in drugje konča. Neizbežno. Takšno je pravilo, nezlomljivi zakon.

Ukradel je prvi direktor prvo tovarno in so delavci zahrumeli. Menda je bilo zakonito. Ukradel je drugi direktor drugo firmo, tretji jo je le okradel, in zdaj so robantili že sindikati. Toliko je bilo vika in krika, da so se zdramili še tisti, ki niso nameravali ničesar ukrasti. Še je bilo grmenja brez dežja in zbujeni so se začeli že učiti.

Danes škodo vsega tega početja ugotavlja že SDK. Toda še vedno ni nikomur padel las z glave. Metode kraje so vse bolj prefinjene, domiselnost ne pozna nobenih meja več.

Vam zaupam enega od receptov? Pride mož v firmo za stečajnega upravitelja. Preden ga sodišče razreši, ker je »gumpec«, je vendarle toliko prevejan, da milijonček mark, kolikor jih je v firmi v stečaju le še napraskal, veže v banki.

Na to vezavo odobri svojim pajdašem v privatni firmi, ki ji je prej v tisti, katere stečaj naj bi vodil, že velikodušno odstopil prostore/posojilo, banka ga izplača in s tem denarjem privatna firma kupi tisto, ki je v stečajnem postopku. Brez pare lastnega premoženja, z denarjem tistih, ki jih kupuje!!!

Nobene skrivnosti, ampak stvar gre gladko skozi.

Aha! Zakaj krade policaj?! Recimo, da vsa Slovenija govori o kontejnerjih cigaret Marlboro, ki prihajajo kdove odkod, a vsak ve, da jih prodajajo v trgovinah, bifejih, celo na ulicah. Če to vemo vsi, seveda ve tudi policaj. In čaka. Prvi minister pa nič ne reče navadnemu ministru, ta nič ne reče šefu policije, ta nič ne naroči komandirju, in policaj čaka pa čaka.

Ker kot vsi drugi dobro ve, da kontejnerji niso majhna stvar, jih pač poišče, pograbi torbo mark in gre. Enostavno.

Ali pa posluša, kako neka gostilna bogati, ne plačuje davkov, kopiči marke v trezorju. Posluša, čaka, potem pa končno gre, odpre trezor in odnese nekaj sto tisoč mark, kakšen milijonček tolarjev, nekaj kilogramov zlatnine… če pa davkar ni hotel pred njim.

To preberemo in čakamo, da bomo čez dva, tri dni prebrali, da je na vrata oropane gostilne le vljudno potrkal davkar. Ne koj prvi dan, že zaradi pietete ne.

Pa ni potrkal, ni prinesel oddane davčne prijave te gostilne in pobaral, od kod pri tako pičlem davku tiste silne marke.

Ker prvi minister ni poklical navadnega ministra, ker ta ni nič rekel direktorju davčne uprave, ker ta ni poslal davkarja…

In tako je nastal tisti pregovor: »Kdor ne krade, krade svoji družini.«

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

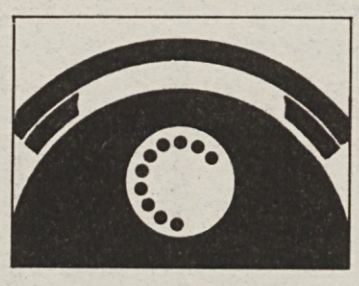

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

ODMEVI

Temu bi rekli hinavščina…

Odmev na pisanje v Delu

*Sobotno **»Delo«** se mi je zdelo zelo zanimivo in tudi značilno. Najprej sem z veseljem prebral **Vasletovo** gloso o »pokončnosti« ministra **Bizjaka.** Bralec lahko domneva, da gre za navadno politično igro, ki naj bi ministra obdržala na položaju oziroma na oblasti. Vsaj ne bo prisiljen iskati nove službe, čeprav matematikov ni na pretek.*

V prilogi istega dnevnika je bil objavljen dolg pogovor med časnikarjema ter tremi (nekdanjimi) funkcionarji v organih za notranje zadeve. Dva sta kar tekmovala s pohvalami na račun notranjega ministra Bizjaka. Skoraj bi ga bila razglasila za prvega policista po poklicu. Ozadje teh pohval je poznano le ožjemu krogu uslužbencev na Štefanovi ul. št. 2 v Ljubljani in ti so se verjetno le namuznili ob teh domnevnih odlikah podpredsednika slovenskih krščanskih demokratov.

Še bolj me je v tem intervjuju motilo nekaj drugega. Svoje misli o organih za notranje zadeve sta na široko razpredala dva, ki sta soodgovorna za sedanje težko stanje v tem resorju. Prvi kriminalist bi moral nepreklicno odstopiti že ob primeru Depala vas, saj je povsem nedopustno, da so se kriminalisti obveščevalno »igrali« v obrambnem ministrstvu, namesto da bi raziskovali težka kazniva dejanja, ki ogrožajo slovensko družbo. Sedanji predsednik sveta Višje šole za notranje zadeve pa je bil namestnik ministra in državni sekretar v obdobju, ko se je odvijalo pravo sesuvanje notranjega resorja v celoti. Kratka vsebina tega sesuvanja je taka: ločitev varnostno informativne službe od ministrstva za notranje zadeve, nepremišljeno množično upokojevanje nekdanjih uslužbencev in uslužbenk službe državne varnosti, za katere se je kmalu pokazalo, da so stroki potrebni, zasnova take organiziranosti slovenske kriminalistične službe, ki bi ustrezala najbolj kriminalno obremenjeni državi, poniževanje uniformiranega dela službe javne varnosti na raven »pendrekašev« itd. Delež omenjenega predsednika pri tem je najbolj poznan njemu samemu, saj za sabo ni hotel puščati pisnih dokumentov te vrste, nekaj pa vedo tudi njemu podrejeni. Ta delež postaja aktualen prav sedaj, ko se kažejo prva jasna in javna znamenja, da nekaj s to reorganizacijo ni bilo v redu že od prvih zamisli dalje. Nepristranski preučevalec bi kaj lahko domneval, da je pomembna okoliščina za sedanjo krizo v organih za notranje zadeve tudi tako imenovani projekt javne varnosti. Kdo pa so bili njegovi avtorji?

V takih okoliščinah je zelo primerno, če se pojaviš v tisku in ob iskanju vzrokov, pogojev in povodov za slepo ulico naše varnostne organizacije zamegliš odgovornost. Kajti prav reorganizacija ministrstva za notranje zadeve je bila naravnana tako, kot je naslov navedenega članka: »Najprej smo razsuli obveščevalno službo, sedaj končujemo pri policiji«. Upam, da taka hinavščina ne bo zameglila našega spomina in bomo znali pokazati na odgovorne, ki so ta projekt vodili in usmerjali. To pa nista bila zadnja ministra, pač pa ljudje, ki so v enopartijskem sistemu postali republiški svetovalci (med podsekretarjem in namestnikom ministra), pomočniki šefov strokovnih služb in drugi, ki so poskušali hitro menjati oblekico in jo prilagoditi strankarskemu pogledu ministra. ***Davkoplačevalci bodo zahtevali odgovornost in ne bodo čakali na sodni dan.***

Pavle Čelik

PREJELI SMO

Zamolčani del resnice o Štorah

(Komentar k mnenju dr. Baniča v članku VEČINA DRUŽB BO SPLAVALA IZ VODE V TREH, ŠTIRIH LETIH, Delo, 6. 6. 1994).

Po »dokončnem« mnenju državnega sekretarja dr. Baniča (mnenja je v zadnjem letu dni radikalno spreminjal), Železarna Štore »ne kaže nikakršne perspektive«, je torej zanj ni več, le denar bi še vzel od njene prodaje. S tem bi bila, kolikor že ni, »stvar« zanj opravljena.

Vendar vam moramo reči, GOSPOD Z VELIKIH VRHOV, da smo tu še ljudje, delavci, 1.700 nas je še ostalo (od tega 500 na Izobraževalnem centru). Pomnožite to številko najmanj s tri in boste dobili vsoto nezaposlenih, in kar je še hujše, NEZAPOSLJIVIH delavcev v celjskem bazenu. S tem si Vi, kajpak, ne boste krajšali spanca, za to naj »drugi« poskrbijo v tej, za nas delavce tako nenaklonjeni državi. Pa si poglejmo nekaj dejstev o Železarni Štore z našega vidika:

– mi smo predlagali lastniku (državi) drugačno dokapitalizacijo, kot jo navaja gospod Banič, po kateri je v vsakem pogledu boljša in ugodnejša, torej cenejša varianta obdržati proizvodnjo v Železarni Štore, kot je stečaj

– likvidacija Železarne Štore (Jelko) bi stala 200 milijonov DEM in ne 75 milijonov DEM po Baničevi navedbi;

– letošnje cene jekla v 3 mesecih so 15% višje v primerjavi z lanskimi;

– imamo trg in smo zapolnjeni z naročili;

– edini iz sklopa Slovenskih železarn smo del kreditov že vrnili;

– zdaj, ko smo »prečiščeni« (pred letom nas je bilo 3.500) pripravljeni na novo konjunkturo, dobro delamo in prodajamo, nas rušijo;

– prodaja družbe ITRO je neumnost.

Oblastniki imate pač svojo logiko razmišljanja, kjer so v ospredju, na žalost, politični in osebni interesi, stroka pride šele potem. Z BOTRI se pač da vse doseči in v Štorah jih nimamo za razliko od naših dveh večjih sester.

Še en ocvirek iz navajanja (zavajanja) gospoda Baniča: zgrešene investicije iz preteklosti v Železarni Štore… Če je za to kriv menedžment z Maroltom na čelu, potem naj ista logika velja za menedžment Koncerna, za katerega v Štorah že dolgo vemo, da je zanič lastnik in upravljalec, in vse državne institucije, ki so »požegnale« omenjeno investicijo in ji bile boter. Potem ko so si tudi z našimi žulji dobro napolnili malhe vsi fantje, ki so kdaj vedrili in oblačili na Koncernu in imeli svoje BOTRE na višjih položajih, nas zdaj prodajajo kot ovce. Edina zasluga koncernskih mož je v tem, da so nas v Štorah dodobra razredčili in ukinili velik del proizvodnje prej cvetočih Štor.

»Veliki« sanatorji Štor Burnik, Senčič, Ocvirk so že odšli iz Koncerna. Z blagoslovom države na boljša in varnejša delovna mesta. Dobili so odpravnino po nekih prekletih koncernskih klavzulah, ki so jih sami določili?! Nam delavcem so kljub sindikalnemu nasprotovanju na perfiden način »speljali« (odtujili) vse naše – z odrekanjem in prostovoljnim delom zgrajene objekte družbenega standarda (Rab, Cres, Kope, Čatež, Tratna). Vse to in celotna krajevna in okoliška infrastruktura je bila zgrajena z znojem in žulji delavcev treh generacij zdaj odpisane Železarne Štore… Zdajšnje ravnanje državnih eksponentov z nami je zato v nebo vpijajoč greh. Kot vroč kostanj nas prekladajo iz roke v roko v imenu vlade Ocvirki, Baniči, Hujsi in drugi…

Ocenjujemo, da državni sekretar za industrijo g. Banič ne dela za sanacijo, temveč za podiranje Štor in železarni škoduje. Stavkovni odbor je g. Baniču prejšnji teden poslal telefaks z željo, da se predstavniki stavkovnega odbora z njim srečamo v Ljubljani. Ni nam odgovoril, prav tako tudi ne generalni direktor Koncerna g. Kokalj in predsednik upravnega odbora g. Hujs, od katerih smo že pred časom želeli izvedeti pravo resnico o položaju oz. perspektivi Železarne Štore.

Zato smo preko našega predsednika SKEI Alberta Vodovnika, ki je član državnega sveta, zahtevali, naj v tem visokem domu sproži vprašanje odgovornosti državnega sekretarja za industrijo g. Baniča za podajanje informacij v javnih medijih, ki Železarni Štore škodujejo.

Naša socialna demokracija iz prvega časa zagovarja promet in oborožene sile, ne delavstva in revščine. In v takih pogojih nas delavce Štor potaplja naš Koncern, upravni odbor Slovenskih železarn in gospod dr. Banič osebno. Bomo kdaj še živeli v za delavca prijazni državi?!

Stavkovni odbor družb
Železarna Štore

Okrogla miza o poklicnem izobraževanju

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije sta organizirala v Domu sindikatov v Ljubljani okroglo mizo o tezah za zakon o poklicnem izobraževanju.

Teze tega za sindikate zelo pomembnega zakona je uvodoma predstavil predstavnik Ministrstva za šolstvo in šport, Boštjan Zgonc. V razpravi o vlogi sindikata v sistemu poklicnega izobraževanja so sodelovali predstavniki slovenskih sindikatov. Kot gost se je okrogle mize udeležil tudi vodja oddelka za poklicno izobraževanje pri Zvezi nemških sindikatov za pokrajino Baden–Württenberg Hans Lambacher. Udeležencem je predstavil vlogo sindikatov in njihove izkušnje pri poklicnem izobraževanju v Nemčiji.

Pavle Vrhovec

Obvestilo za javnost!

V ponedeljek, 6. 6. 1994 je predsedstvo KSS PERGAM-SCPS med drugim obravnavalo problematiko prometno-transportne politike in (ne)dejavnost ministrstva za promet in zveze pri njenem koncipiranju in razreševanju nakopičenih problemov. Zato smo sklenili, da v petek 17. 6. 1994 začnemo že lani napovedano in nato ***zaradi lažnivih obljub Vlade RS prestavljeno stavko.***

Vzroki za stavko so:

1. ignorantski odnos Ministrstva za promet in zveze do razreševanja nakopičenih problemov v dejavnosti cestnega transporta (uvedba licenc, dovolilnice, ustrezne olajšave za nabavo ekotovornjakov, uvedbo cestnih koridorjev za tranzit čez Slovenijo itd.);

2. nesposobnost (mogoče celo neznanje?!) Ministrstva za promet in zveze in Ministrstva za zunanje zadeve pri preprečitvi prepovedi tovornega transporta prek mejnega prehoda Škofije, kar bo imelo za posledico zmanjšanje konkurenčne sposobnosti Luke Koper in ustvarjanje prometnega infarkta na Črnem Kalu;

3. nerazumno odlaganje objave vlade RS od ministra Bizjaka že podpisane odredbe o omejitvi cestnega transporta;

4. popolnoma neargumentirano vztrajanje pri omejitvi hitrosti pri prevozih nevarnih snovi za dvajset procentov pod dovoljeno, česar ne poznajo nikjer v Evropi;

5. ekološka in prometna nevarnost, ki jo povzroča nekontroliran tranzit tovornjakov iz vzhodnoevropskih in azijskih dežel, ki ne tehnično, še manj pa ekološko ustrezajo varnostnim zahtevam;

6. nerazumno odlašanje Ministrstva za finance, ki bi moralo že zdavnaj pripraviti poenostavitev carinskih postopkov z uvedbo enotnega administrativnega dokumenta (SAD) in carinske procedure po T1 in T2 obrazcih, kot to izhaja iz sporazumov z EGS in EFTO;

7. vsiljevanje absolutno prenizko vrednotene urne postavke, kot jo za storitve cestnih podjetij priznava Ministrstvo za promet in zveze.

Vse to in še mnogo drugega je razlog, da bomo 17. 6. blokirali večino mejnih prehodov z Italijo, nadaljevali z blokado naftnega terminala v Kopru, cestno blokado na Jelšanah itd. Vlado RS pa pozivamo, naj se še pred pričetkom stavke začne pogajati oziroma uresničitvi že sprejete obveznosti iz lanskega leta.

Zoran Alijevič,
predsednik Sindikata cestnega prometa Slovenije

ROKOVNIK - PRIROČNIK '95

– lepši, zajetnejši in vsak hip koristen pri vašem delu

Cena 3.045 SIT.

Možnost napisa na ovitku.

V primeru **predplačila vam priznamo ceno 2.230 SIT.**

V ceni je vključen 5-odstotni prometni davek.

Vsebina:
- **koledarski del s planerjem**
- **zajetnejši blok za zapiske**
- **priročniški in informativni del s temeljnimi pravicami delavcev in sindikatov v:**
- zakonu o delovnem razmerju
- splošnih kolektivnih pogodbah
- zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- zakonu o zdravstvenem zavarovanju
- zakonu o soupravljanju

Povzetke zakonskih pravic so pripravili priznani strokovnjaki – sodelavci naše založbe.

Rokovnik bo izšel v oktobru. Cena v predplačilu velja do 31. avgusta.

DE časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 ● DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije ● Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 ● Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 ● Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 1316-163, 313-942 ● Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kažipot), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 ● Naročnina: 321-255 ● Posamezna številka stane 175 tolarjev ● Žiro račun: 50101-603-46834 ● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana ● Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

arena

Ker smo se z notranjimi ministri v naši areni že ukvarjali, naj tudi novi, to je gospod Andrej Šter, ne bo izjema. S prvimi policaji v državi je že tako, da jih ne kaže preveč hvaliti, saj se hvala lahko v praksi sprevrže v svoje nasprotje. Ker pa smo s prejšnjim notranjim ministrom Bizjakom, ko smo mu obračali tudi palec navzgor, bili kar srečne roke, si lahko podobno razkošje privoščimo še z novim.

Po prvih izjavah in obnašanju sodeč bo namreč gospod Šter svojemu predhodniku sledil v nestrankarskem obnašanju.

Naslednik

Bizjaku namreč za ves čas njegovega ministrovanja ne moremo pripisati nobene strankarsko-ideološke izjave. Mož se je vsekakor držal načela, da kot policaj ne more služiti samo eni ali enim strankam, tudi ne vsem, marveč državi in njenim državljanom.

Njegov naslednik je te dni prav posrečeno dejal, da policijsko ministrstvo pač ne more biti odskočna deska za politične povzpetnike, kar da on prav gotovo ni, in da sploh nima velikih političnih ambicij. Ker je bil včasih visok funkcionar pri narodnih demokratih, so bili le ti v soboto hudo presenečeni, ker se ni pojavil na njihovem kongresu. Lahko bi se prišel vsaj poslovit, saj se je odločil za preselitev h krščanskim demokratom, pa niti tega ni storil, kar si je moč razlagati z njegovo željo, da ga ne bi povezovali s strankarstvom. Tudi sicer možakar nič ne daje vtisa, da bi bil dovzeten za kakšne strankarske kuhinje ali posege strankarskih veljakov, ki si bodo najbrž močno premislili, predno bodo zavrteli njegovo telefonsko številko.

Policijskega ministra, ki kar na začetku pove, da pri njem politične igre ne pridejo v poštev in da se političnim pritiskom policija lahko upre s strokovnostjo, pač lahko pohvalimo, še posebej, ker njegove umirjene izjave zagotovo ne bodo všeč ekstremistom raznih barv, pa tudi političnim kalkulantom ne. Z njimi je najbrž presenetil tudi tiste, ki imajo boljši spomin in vedo, da je bil v nekdanjem republiškem zboru združenega dela delegat Šter kar močno radikalen. Se je pa menda, odkar je prišel v državno službo pri policiji, kar močno unesel, in tisti, ki ga nekoliko bolje poznajo, menijo, da bomo imeli kar znosnega in sposobnega policaja, kar niti ne bi bilo slabo, potem ko smo se z Bizjakom že nekako navadili, da je najboljši policaj tisti, ki ga ne vidiš in ne slišiš, dokler ga ne potrebuješ.

Opoziciji, ki jo vodita Marjan Podobnik in Janez Janša, seveda ne gre zameriti, če poskuša najti razne poti, ki bi jo prej ali slej pripeljale na oblast. To počne vsaka opozicija in največkrat tudi skuša izsiliti predčasne volitve v upanju, da se bo razpoloženje volivcev spremenilo njej v korist.

Vendar pa moramo od pametne opozicije pričakovati, da se bo v boju za oblast posluževala takšnih prijemov, ki bodo njej in državi, torej državljanom, res v korist. Za navezo Podobnik–Janša, žal tega ne moremo trditi. In ker je Podobnik lider daleč pomembnejše stranke od Janševih socialdemokratov, moramo odgovornost za opozicijsko početje naprtiti pač njemu.

Jurišnik

Opozicija si je torej zamislila, da bo to državo »drmala« z raznimi gibanji. V svojem koalicijskem programu govori, denimo, o protikorupcijskem in tudi o sindikalnem gibanju, kar je čista oslarija. Če korupcija je, in nedvomno res je, se je z njo in proti njej treba boriti z zakonodajo, policijo in sodišči. Pa menda ja ne pričakujemo, da se bodo skorumpirani faloti prestrašili, če bo po ulicah in trgih množica tulila proti korupciji, nihče pa ne bo vedel, proti komu konkretno sploh tuli. Barabe se bodo takemu početju le režale in še naprej spravljale v svoje žepe umazan denar.

Ker je danes zares pomembna in nevarna korupcija mednarodno organiziran posel, je seveda jalovo moralizirati o odpravljanju njenih vzrokov, vsaj kar se Slovenije tiče. Dokler se ne bo nekaj velikih rib znašlo na sramotilnem stebru in za trdnimi zapahi, bo korupcijska zgodba namreč mirno tekla naprej. Gospod Podobnik pa naj s svojimi somišljeniki namesto prirejanja mitingov raje pokaže s prstom na vsaj enega, za katerega upravičeno sumi, da je skorumpiran. En protikorupcijski miting smo namreč že imeli, z velikimi govorancami in brez protikorupcijskih rezultatov. Podobnik in Janša pa še kar naprej hočeta državo zdraviti z gibanji. Tudi s sindikalnim. Le s kakšnim? Pravi in dober sindikat je tisti, ki je dovolj strokovno podkovan za pogajanja z delodajalci, ki se – tako kot oni – spozna na gospodarstvo. Pravi sindikat je tisti, ki je tudi finančno sposoben vzdržati tudi najhujše bitke z delodajalci, pa naj gre za njegovega posameznega člana ali pa celo za vse članstvo. Če pa naj bi se sindikat »gibal« pod taktirko političnih veljakov, tedaj je bolje, da ga nimamo.

Boža Gloda

Pokojninske groteske

Piše: Martin Ivanič

Na tej strani naj bi pisal človek, ki ima načeloma kaj povedati, čeravno to načelo v praksi pogosto pade. Tokrat s premislekom pišem o temi, ki je niti ne poznam niti ne razumem. Pravico do razmišljanja o pokojninskih absurdih si jemljem kot državljan, kot nameščenec, ki danes daje, da bi jutri (morda?) kaj dobil. Ta pravica je večja, dokler človek daje.

Večina Slovencev zanesljivo misli, da je upokojencev preveč. V resnici jih je veliko, povrh pa precej državljanov v upokojencih gleda zgolj zajedalce, ki nič ne delajo, temveč samo kasirajo in nergajo.

Zapletena tavtologija socialističnega samoupravljanja je svojčas osebni dohodek opredeljevala (če sem jo sposoben prevesti v vsakdanji jezik) tako, da mora zaposlenemu, ki normalno dela in nima nobenih drugih virov, zagotavljati njegovo osebno in »družinsko« eksistenco na družbe dostojni ravni. Ne vem, če je enako pravilo veljalo za pokojnine, vendar bi po logiki stvari moralo. Ker to za del upokojencev ni držalo niti v socializmu, še veliko manj pa drži sedaj, je nekaj očitno narobe. Odgovor bi, ako bi ga iskali brez izmikanja, najbrž našli v prenizki produktivnosti aktivnega prebivalstva in v nepopisno potratni državi. Tema dvema razlogoma se je sedaj pridružila še zasebniško značilna in za naše razmere kriminalno podivjana grabežljivost lastnikov »proizvajalnih sredstev«. Kar zadeva kronično krizo, ta je – z jezikom političnih demagogov – prehodnega značaja, žal pa mi že dolgo živimo na prehodu vseh mogočih oblik in pomenov.

V pokojninskem Babilonu je videti nekaj očitnih nevralgičnih točk. Kot laik vidim zlasti naslednje: Odvisnost višine pokojnine od preračunanega trenutka zaposlitve oz. od nesmiselnih zakonskih in podzakonskih sprememb, ki so praviloma brezglavi poskusi, da bi v rešetu nosili vodo v sod brez dna. Nesposobnost države, da spravi v logično razmerje najnižje in najvišje pokojnine in vzpostavi neko sistematično politiko, jasnost, preglednost in zlasti zanesljivost. Administrativne in t.i. nacionalne pokojnine. Zlasti pa skrajno nepravično linearno spreminjanje (povečevanje) pokojnin, ki že vsebovane razlike drastično povečuje. ***Zadnje je posledica pokojninskega sistema »brez sistema in koncepta« in morda še bolj posledica nepopisne lenobe in mentalne pohabljenosti oziroma lagodne inercije državne birokracije.***

Treba je spomniti tudi na pokvarjeno preračunljivost države, ki z brezobzirnim vztrajanjem pri sedanjem pokojninskem sistemu vzdržuje z elementarno sebičnostjo pogojeno neenotnost upokojencev, saj vsak že vsaj za silo zadovoljen upokojenec iz ljube previdnosti pristaja na obstoječa razmerja in politiko, kajti nikoli ne ve, če ne bo s spremembami zgolj na slabšem. O razumljivi sebičnosti in nesolidarnosti upokojencev z visokimi pokojninami ni vredno izgubljati besed. Toda temu gre na roko še nekaj. O pokojninah odločajo ljudje, ki imajo boljše plače in posledično boljše pokojnine. Kako neki naj človek od njih pričakuje, da bodo žagali debelo vejo pod seboj!

Prav iz tega »vica« je problem nacionalnih pokojnin. Poslanci nove dobe, zaslužni ljudje, ki so jih državljani izvolili za zakonodajalce zavoljo njihovega šibanja socialističnih anomalij, so zelo naglo dokazali, kako v praksi razumejo demokracijo in pravičnost. Čeprav so papagajsko blebetali o izprijenosti izjemnih pokojnin kot kronskem dokazu komunističnih privilegijev, jih niso suspendirali in določili na novo, ker so se kot nacionalni junaki že gledali kot nacionalne upokojence. Da bi se stvar zares obnesla, so sprejeli znane zakone o poslanskih plačah in pogojih zaslužne upokojitve, hkrati pa še naprej vneto razlagali svoje moralne in socialne nazore. Med njimi so korenjaki iz domnevno prodelavskih strank.

Zadeva z brezbrižnim administrativnim upokojevanjem ima podobno ozadje in je predvsem posledica politikantskega prepiranja za položaje ob koritih, hkrati pa lahkotnega sklepanja umazanih kompromisov na rovaš davkoplačevalcev. *Mogoče ta vidik nima tako velikih finančnih razsežnosti, ima pa zagotovo neverjetno izprijeno ozadje, ki kaže moralno podobo slovenske državnopolitične oblasti.*

Ko na vse te nesmisle in krivične razlike obesite sistem indeksiranja, postanejo krivice hujše, indolentnost države bolj porazna in nesolidarnost upokojencev še očitnejša. Hkrati je vendar povsem jasno, da je odprava izjemnih pokojnin in linearnega povečevanja vseh pokojnin takorekoč najlažja poteza v urejanju sicer zapletenega pokojninskega mastodonta. Kajti dolgoročna naloga države kot celote je izboljšanje skupnega razmerja med aktivnimi in upokojenimi ali, če rečem vulgarno in neustrezno: med produktivnimi in neproduktivnimi.

Upokojenci so partner države, a kot smo rekli, neenoten, premalo vzajemen. Zato se morajo v to dejavneje vključiti sindikati, v katerih ljudje še niso neposredno razdeljeni na (tihe) pristaše obstoječega pokojninskega stanja in nedvomno zainteresirane za spremembe v duhu večje pravičnosti.

Diagnoza točna – zdravljenje neuspešno

Piše: Jože Smole

Evropska unija uspešno napreduje na mnogih področjih, toda njena temna stran je vse večja brezposelnost. Brezposelnih je že 11 odstotkov aktivnega prebivalstva. To pomeni, da v dvanajstih državah Evropske unije sedemnajst milijonov osemsto tisoč ljudi ne more najti zaposlitve.
V primerjavi z letom 1989 se je število brezposelnih povečalo za pet milijonov. Prav ta negativni trend povzroča veliko zaskrbljenost.

Zanimiva in po svoje poučna je ugotovitev, da je stopnja brezposelnosti v državah Evropske unije dvakrat večja kot v ZDA in celo štirikrat večja kot na Japonskem.

V dosedanji politiki ustvarjanja velike in močne Evrope so očitno posvečali premalo pozornosti odpiranju novih delovnih mest. Vlade na tem občutljivem področju niso opravile izpita.

Britanski premier ***John Major*** *ocenjuje, da se Evropska unija zaradi rastoče brezposelnosti približuje hudi krizi. Rešitev pa vidi v posnemanju japonske in ameriške prožne politike zaposlovanja.*

Brezposelnost se povečuje kljub optimističnim znamenjem preseganja gospodarske stagnacije. Gospodarska rast se bo s sedanjih 2,1 odstotka kmalu povečala na 2,5 odstotka, leta 1955 pa naj bi dosegla 2,9-odstotno rast. Toda mnogi ekonomisti opozarjajo, da gospodarska rast ne zagotavlja avtomatično tudi odpiranja novih delovnih mest. Za to so potrebni posebni ukrepi. In prav tu je velika odgovornost vlad.

»Če bo brezposelnost še naprej naraščala, ne bo povečala samo socialnih in političnih napetosti, ampak bo ogrozila tudi gospodarstvo,« ocenjuje ***Jean-Claude Paye,*** *generalni sekretar Organizacije za gospodarski razvoj in sodelovanje (OECD).*

V petindvajsetih industrijsko razvitih državah bo kmalu 35 milijonov brezposelnih. To je bila tudi osrednja tema na nedavnem zasedanju. Ministri so soglašali z diagnozo, da gre za najhujšo bolezen, ki se nevarno širi in jo je treba začeti takoj zdraviti z učinkovitimi ukrepi. Toda kakšnimi?

Vsi so se zavzemali za »večjo prožnost« na področju zaposlovanja. Toda to »fleksibilnost« so mnogi razlagali kot zmanjševanje plač zaposlenih in omejevanje socialnih pravic. Nekateri so se zavzemali celo za spremembo delovne zakonodaje, s čimer bi imeli delodajalci bolj proste roke pri odpuščanju delavcev in zaposlovanju novih. Slišati je bilo tudi nasprotno mnenje, da bi bila takšna politika povsem zgrešena, ker bi povečala nezadovoljstvo zaposlenih in še bolj zaostrila socialne probleme.

Na ministrskem zasedanju OECD niso uspeli oblikovati skupne politike zaposlovanja. Dogovorili so se le, naj strokovne komisije pripravijo konkretna priporočila vladam. Mnogi opazovalci so ob tem pikro pripomnili, da to pomeni odlaganje reševanja problema brezposelnosti.

Brezposelnost je še posebej hud problem v državah v tranziciji, *to je v nekdanjih socialističnih državah. OECD je leta 1991 podpisala s Češkoslovaško, Poljsko in Madžarsko memorandum »programa partnerjev v tranziciji«. Tako so le tri države dobile nekaj možnosti vsaj posredne udeležbe v OECD.* ***O prošnjah Slovenije, Romunije in Bolgarije pa ministri to pot sploh niso razpravljali!*** *Naša država bo vključena v »program partnerjev v tranziciji« v najboljšem primeru šele leta 1995.*

Seveda bi bilo nespametno, če bi se pri obravnavanju našega hudega problema brezposelnosti zanašali na vključevanje v nekatere mednarodne organizme ali pa na rešitve v najbolj razvitih državah. Očitno je, da tudi le-te še nimajo izdelanega učinkovitega programa odpiranja novih delovnih mest. Manjka jim širokopotezna strategija Rooseveltovega »New deala«, s katero so se ZDA rešile iz najhujše kapitalistične krize po letu 1929.

Mi nikakor ne smemo čakati na novega Roosevelta v Evropski uniji ali OECD, ampak moramo sami ukrepati. V skladu z našimi možnostmi, našimi zmogljivostmi in našo pametjo.

Usoda – ali bog?

Piše: Geza Filo

Biti srečen, biti pogumen in kljubovati vsem močem, ki nas obdajajo, te besede delujejo na človeka pomirjevalno in tolažilno. Toda vprašanje je, če se s tem da preživeti. Ali v svetu ne obstajajo tudi takšne moči, zoper katere človek nič ne more? Ena takšnih je gotovo moč smrti – ki jo Biblija imenuje »zadnji sovražnik«. Ta moč smrti končno spreminja vse naše človeške moči, vso umetnost in modrost v nemoč, in ni nobenega, ki bi se ji lahko izognil.

Poleg te moči smrti pa obstajajo še druge, proti katerim se človek zaman bori: nesreče, bolezni, potresi, vojne... človek je tako izpostavljen nevarnostim, da mu lahko kadarkoli zastane dih. Pri tem nas zanima vprašanje, kdo lahko tako mogočno posega v naše življenje: slepa, zahrbtna, neizogibna, nepremičljiva usoda ali pa Bog.

Življenje nas sili k odgovoru na to vprašanje. Nenasitna smrt, ki dan za dnem zahteva svoje žrtve; razne bolezni, ki trgajo ljudi od njihovega dela, od družin, kjer jih nihče več ne more nadomestiti – vse to ne dovoljuje, da bi ostali brezbrižni do tega vprašanja ali se mu izognili. Seveda je to nekaj drugega, dokler neprizadeto gledamo na te dogodke. Na mnogo takega se je človek že navadil, in vse dokler se ne tiče njegove lastne kože, gre mimo tega. Povsem drugače pa je, če gre za človeka, ki mu je namenjena naša ljubezen, ki je del našega lastnega življenja, torej če smo osebno prizadeti. Tu potem nastajajo rane in ostanejo brazgotine. Tu potem začnemo razmišljati o svoji nestalnosti in nemoči, ko ne vemo, kaj pravzaprav skriva v sebi prihajajoči dan.

Prvi odgovor, ki ga pogosto slišimo na taka ali podobna vprašanja, je: naključje, usoda.

Ni čudno, da je v moderni dobi po dogodkih in katastrofah tega stoletja, ki so za nami ali ki morda še pridejo, razširjen tak način mišljenja. Kako zelo lahko takšna »vera v usodo« spremeni življenjski občutek današnjega človeka, pove tudi sedanje oživljanje astrologije. Mnogo ljudi se zanaša na horoskope, drugi obiskujejo vedeževalce in jasnovidce. Za vsem tem je pri marsikaterem človeku zakoreninjen občutek, da so vse življenjske črte določene že vnaprej. Kar človeku pri tem ostaja, je pasivna vdanost v usodo ali fatalizem. In kdor je v življenju vdan le fatalizmu, se ne more otresti nenehnega strahu. Tak človek je v svoji notranjosti bojazljivec.

Krščanstvo uči drugače. Kristjanom je dovoljeno zaupati v živega Boga. Kakor je On ves ta svet po svoji vsemogoči besedi z vsem tem, kar je na njem, iz nič priklical v tostranstvo, tako tudi vlada svetu. Vse niti življenja tečejo skozi božje roke. Ne samo razna muhasta naključja, ne slepa zahrbtna usoda, ki bi odločala o tem, kar se godi, ne kako neosebna, anonimna moč – temveč sam Bog vlada med svetom. V Bibliji, ki priča o zgodovini njegovega razodetja, nam je oznanjeno, kdo je ta usmerjevalec in dokončevalec vseh tuzemskih dogodkov: je edini, pravi živi Bog, iz katerega, po katerem in h kateremu je vse. Ta božja beseda je nosilni temelj krščanske vere, in ker ta beseda ne laže in ne goljufa, zato v njej tudi ni nobenega »mogoče«.

Piše: Franček Kavčič

Delitvena stroka na prepihu

Društvo za vrednotenje dela je nedavno organiziralo strokovno posvetovanje, ki je na Bled privabilo tudi nekaj tujih strokovnjakov. Opazovalcem je ostal v spominu zlasti Peter Wilfert iz Baden Württenberga. Našim strokovnjakom je govoril o zastarelosti pred 30 leti nastalih delitvenih modelov, ki temeljijo na ločenem nagrajevanju delavcev in nameščencev, na plačevanju delovnih mest in na številnih dodatkih k osnovnim plačam. Iz tega, kar je povedal, bi lahko sklepali, da so ga angažirali nemški kapitalisti oziroma delodajalci, potem ko so ugotovili padanje konkurenčnosti nemških izdelkov na svetovnih trgih.

Plačna reforma v Baden Würtenbergu se je začela. Najprej so črtali obvezno 13. in 14. plačo. Izplačilo obeh dodatnih plač je po novem odvisno le od lastnikov in upravljalcev podjetij. Sindikati so na takšno črtanje pristali, ker so ocenili, da je ugodnejše od zaostajanja in zniževanja rednih plač.

Podjetniki v tej nemški deželi načrtujejo tudi reformo nagrajevanja po delovnih mestih. Namesto plačevanja po delovnih mestih se zavzemajo za plačevanje zahtevnosti dela in učinkov skupinskega dela. Z novostmi bi radi povečali motivacijo zaposlenih, ki so se uspavali ob visokih plačah. Revolucionarna novost je tudi en plačni sistem za delavce in uslužbence, ki so bili zelo privilegirani.

Reformo v Baden Würtenbergu bodo delodajalci verjetno razširili tudi na druge nemške dežele. O njeni pravi vrednosti bomo več vedeli po prvih socialnih bojih in po novi sodni praksi.

Wilfertova sporočila povzemamo zato, ker smo prepričani, da noben plačni model ni slepo prenosljiv iz ene dežele v drugo, zlasti zaradi gospodarskih, političnih in kulturnih razlik.

Številni aktivisti Svobodnih sindikatov, ki so se učili zlasti na Bavarskem, pa so govorili le o enem možnem modelu kolektivnih pogodb in ga skušali izsiliti tudi z napovedmi stavk.

Opozorila iz Nemčije pa seveda ne pomenijo, da morajo sindikati popustiti, ko zahtevajo zakonsko zaščito plač po kolektivnih pogodbah in kaznovanje kršiteljev. Šele popolno spoštovanje kolektivnih pogodb bo v Sloveniji normaliziralo razmere na trgu delovne sile, kjer zdaj prevladujejo odnosi iz zgodnjega obdobja kapitalizma. To se ne dogaja le v nastajajočem zasebnem sektorju, ampak tudi v prevladujočem družbenem gospodarstvu, kjer direktorji združujejo vlogo lastnikov in menedžerjev. Tudi slabi in nesposobni direktorji so absolutni gospodarji nad delavci.

Za naše delitvene strokovnjake, tudi tiste iz društva za vrednotenje dela, lahko rečemo le, da dajejo od sebe tisto, kar plačujejo in pričakujejo naročniki. O njihovi neodvisnosti je torej težko govoriti.

FERROMOTO MATI POTAPLJA TUDI HČER

Na Temeljnem sodiščću v Mariboru je v začetku junija stekel stečajni postopek za podjetje Ferromoto-Ferrotherm iz Selnice ob Dravi. Za stečajnega upravitelja je bil imenovan Gorazd Zemljarič, ki je stečajni upravitelj tudi v Ferromotu matici. Z dnem uvedbe stečajnega postopka se je število brezposelnih v podravski regiji (teh je že skoraj 32 000) povečalo še za nekaj več kot 50 delavcev.

»V nekaj letih so slabi menedžerji uspeli dobro podjetje pripeljati v stečaj. Tovarna Ferromoto-Ferrotherm, ki je še pred leti dajala kruh številnim delavcem iz Selnice in drugih krajev v Dravski dolini, je zaradi različnih reorganizacij doživela popoln polom,« pravi predsednik sindikata SKEI v podjetju Ferromoto-Ferrotherm v stečaju **Gvido Lipuš.**

»Leta 1989 so nas vodilni na vse načine prepričevali, naj se združimo v enovito delovno organizacijo Ferromoto, čeprav je večina delavcev Ferrotherma temu dolgo nasprotovala. Prvi referendum o združitvi ni uspel, kasneje pa so vodilni delavce le uspeli nekako pretentati. Tako se je Ferrotherm z vsem svojim premoženjem, ki smo ga delavci v Selnici ob Dravi s svojim delom vrsto let trudoma ustvarjali, združil v Ferromoto,« pravi Lipuš. Ob združitvi so bili direktorji deležni številnih ugodnosti. »Tako so denimo dobili direktorji v Ferromotu med prvimi v Mariboru od lastne firme avtomobile za službene in privatne potrebe na lizing in podobno. Vodilni v novem enovitem podjetju pa so tudi dobro poskrbeli za svoje plače.«

Že čez dobro leto dni pa se je Ferromoto preoblikoval v delniško družbo in ustanovil podjetja hčere. Tako je tudi Ferromoto-Ferrotherm iz Selnice ob Dravi ponovno postal samostojno podjetje. Vendar mati na hčere ni prenesla premoženja, pač pa samo dolgove. V tovarni, ki so jo delavci Ferrotherma iz Selnice ob združitvi prenesli na Ferromoto, so ti isti delavci po ustanovitvi Ferromota-Ferrotherma postali najemniki. Proizvodne prostore, ki jih je imela hči v najemu od matere, pa je mati celo zastavila za garancijo kredita, ki ga je matično podjetje Ferromoto leta 1991 najelo za lastne potrebe pri Kreditni banki Maribor. Vendar pa tudi kredit ni več mogel rešiti matere pred najhujšim. Najprej je podjetje prešlo v last Sklada Republike Slovenije za razvoj, jeseni 1993 pa je stekel stečajni postopek. Ko je bil na Temeljnem sodišču v Mariboru pred nekaj več kot pol leta uveden stečajni postopek za Ferromoto matico, se je tako začela agonija tudi za vse njene hčere. Pogoltna mati jih je potem, ko je zapravila vse njihovo premoženje, zapustila »gole in bose«. Ferrotherm je od matere podedoval 77 milijonov tolarjev dolga.

Sindikat SKEI si je na vse mogoče načine prizadeval, da bi ob stečaju Ferromota matice uspel rešiti zdrava jedra v podjetjih hčerah. »Območni odbor SKEI za Podravje pod vodstvom Branka Medika je sklical več sestankov s predstavniki bank, republiškega razvojnega sklada in občinskih vlad, preko Alberta Vodovnika pa smo k reševanju zdravih jeder v Ferromotovih hčerah poskušali pritegniti tudi pristojna ministrstva. Vendar se naša vlada očitno zavzema za ohranjanje zdravih jeder samo na papirju,« pravi **Edi Ozimič,** sekretar območnega odbora SKEI za Podravje.

SKEI je v reševanje zdravih jeder v Ferromotovih hčerah pritegnil tudi podjetje Revital in Igorja Trillerja. Revital je po strokovni analizi razmer predlagal tudi vrsto ukrepov za rešitev podjetja Ferromoto-Ferrotherm, vendar zaenkrat nič ne kaže, da bi jim Agencija za sanacijo bank, pristojna ministrstva in drugi pristojni prisluhnili.

»Ferrotherm bi lahko še danes dobro posloval,« pravi Gvido Lipuš. Po njegovem je med najbolj odgovornimi za polom selniškega Ferrotherma tudi dosedanji direktor **Valter Onič.** »Najprej nas je prepričeval in silil v združitev s Ferromotom, potem ko smo ponovno postali samostojna firma, pa je za vse naše težave zvračal krivdo na matično podjetje, čeprav je bil zraven pri vseh reorganizacijah.«

Po Lipuševem mnenju bi se moral Ferrotherm kljub vsem težavam zaradi matične firme že pred letom dni racionalizirati, saj je v podjetju od 54 zaposlenih v čisti proizvodnji delalo samo še 32 ljudi. »V komerciali je bilo kar 12 ljudi. Ob tem pa je bilo naše poslovanje, milo rečeno, nenavadno. Tako so nekateri naši kooperanti obogateli, naše podjetje pa je propadlo, čeprav smo imeli dovolj dela in smo uspešno izvažali v tujino. Pred uvedbo stečajnega postopka je naše podjetje odprodalo kooperantu celo del osnovnih sredstev, ki smo jih v zadnjih letih s težavo vendarle uspeli kupiti, kupnina pa je šla za regrese in še nekatere izdatke.«

Ravno zaradi tega, ker je bil Valter Onič vsa zadnja leta direktor podjetja, se Gvido Lipuš ne more načuditi, kako je mogoče, da ga je stečajni upravitelj imenoval za kooordinatorja proizvodnje v Ferromotu-Ferrothermu v stečaju. Stečajni upravitelj je poklical nazaj na delo okoli 20 delavcev, da dokončajo že začeto proizvodnjo.

»Vse kaže, da je govorjenje o reševanju zdravih jeder pri nas samo politični larifari,« komentira Edvard Ozimič.

»Morda pa bodo stvari bolj jasne, ko bo Ferromoto-Ferrotherm prešel v privatne roke. Kdo ve, za koliko bo ali bodo posamezniki pokupili vse, kar smo delavci desetletja s trudom in odrekanjem gradili. Po vsem, kar se je zgodilo, je verjetno vrednost naše tovarne hudo padla. Sicer pa se po Selnici že šušlja, kdo bodo morda novi lastniki tovarne,« dodaja Gvido Lipuš.

Tomaž Kšela

SINDIKAT ELANA SE POVEZUJE LE V ZSSS

Na pobudo Sandija Bartola je bil prejšnji teden sestanek o povezovanju Elanovih delavcev v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije. Pogovora so se udeležili Milan Utroša, Brane Mišič, Marjan Ferčec in vsi sindikalni zaupniki Elanovih družb.

Udeleženci so ugotovili, da je proizvodni program Elana zelo heterogen in da vsi delavci objektivno ne morejo pripadati le enemu sindikatu dejavnosti. Ugotovili so, da le 10 odstotkov delavcev spada v lesarsko stroko, vsi drugi pa v kemično in kovinsko industrijo, v trgovino, storitvene dejavnosti in še kam drugam. Prav zaradi tega je sindikat na ravni poslovnega sistema Elan odstopil od povezanosti v sindikat lesarstva in sklenil, da bo povezan le v Zvezo svobodnih sindikatov. Za to rešitev so se odločili tudi zaradi tega, ker jim panožna kolektivna pogodba za lesarstvo ne daje nič več kot splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Sindikat Elanovih družb pa je z lastniki sklenil posebno podjetniško pogodbo, ki daje delavcem dokaj velike ugodnosti, tako glede plač kot glede drugih pravic iz delovnega razmerja.

Sindikalisti iz Elana so na sestanku povedali, da ne vidijo nobenega razloga za ohranitev povezanosti s sindikatom lesarstva in da želijo biti povezani le v Zvezo svobodnih sindikatov. Sindikati posameznih družb pa bodo razmislili o možnosti povezovanja v različne sindikate dejavnosti iz sestave ZSSS. Odločitev o tem pa bo odvisna le od vsebine panožnih kolektivnih pogodb in od moči sindikalnih strokovnih služb za njihovo udejanjanje. Sindikati sedmih Elanovih družb pa so že vložili listine, ki so potrebne za pridobitev statusa pravne osebe in za vpis v register sindikalnih organizacij.

Vse to nam je po sestanku povedal Sandi Bartol, predsednik Svobodnih sindikatov na Gorenjskem. K temu lahko dodamo le mnenje, da mora nastajajoči statut ZSSS upoštevati tudi razmere v Elanu in drugih velikih poslovnih sistemih. Statut mora dopustiti možnost neposrednega povezovanja sindikalnih organizacij v sindikalno zvezo, ki je po našem mnenju nekaj več kot skupek sindikatov dejavnosti. **Nepristajanje ali podcenjevanje takšnih zahtev lahko povzroči prebeg takšnih sindikalnih organizacij ali dela članstva Svobodnih sindikatov v sindikalne centrale s prožnejšo organiziranostjo.**

F. K.

KLINIČNI CENTER IZGANJA OBRATNE AMBULANTE

Vodstvo Iskre Servisa je 2. junija prejelo odpoved pogodbe o izvajanju in financiranju kompleksnega zdravstvenega varstva. Gre za ukinitev dispanzerja medicine dela, ki je 20 let deloval na Polikliniki in ga je uporabljalo več kot tri tisoč pacientov. Dr. Primož Rode odpoved pogodbe utemeljuje z nujnimi prostorskimi potrebami Inštituta za gerontologijo Interne klinike Trnovo.

Opisani ukrep Kliničnega centra bo zelo prizadel delavce Iskre Servisa, nam je povedala predsednica SKEI **Andrijana Golob.** Pravi, da bodo delavci izgubili zdravnice, ki so zanje skrbele dolga leta in ki jim osebno zelo zaupajo. Zdravnice so jih dobro poznale in pravočasno ugotavljale njihove poklicne bolezni.

Zaradi odpovedi se vodstvo Iskre Servisa pogovarja z zdravstvenim domom Vič, kjer bi lahko organizirali ambulanto za preventivne preglede. Za ambulanto, ki bi opravljala tudi kurativo, pa ni veliko možnosti.

Golobova ne razume, zakaj vodstvo Kliničnega centra izrinja obratno ambulanto, ki je imela le tri majhne sobe v kletnih prostorih. Verjetno ni obveščena, da podjetja in zdravstvene organizacije v Sloveniji množično ukinjajo obratne ambulante, ker menda niso skladne z zamislijo o novi organiziranosti zdravstvene mreže. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja je Slovenija do konca leta 1993 ukinila več kot dve tretjini obratnih ambulant. Primer iz Kliničnega centra kaže, da bodo v letošnjem letu ukinjene še preostale. Strokovnjaki opozarjajo, da ne gre le za ukinjanje specialističnih ambulant, ampak tudi za napad na medicino dela kot posebno stroko.

Primož Rode je v odpoved pogodbe napisal, da bo obratna ambulanta delovala le do 1. julija. Do takrat bodo pacienti morali dvigniti zdravstveno dokumentacijo. Zaposleni v Iskri Servis jo bodo lahko dvignili kar v svojem podjetju. Večina pacientov te ambulante pa o ukinjanju sploh ni obveščena. Kljub temu si bodo morali prav vsi poiskati nove osebne zdravnike.

Andrijani Golob so v uteho dobri odnosi s poslovodstvom podjetja, s katerim je SKEI podpisal tudi posebno podjetniško pogodbo. Skupaj z njo upamo, da bo Iskra Servis za svoje delavce znova organizirala obratno ambulanto.

F. K.

ALBERT VODOVNIK JE EDINI KANDIDAT ZA PREDSEDNIKA SKEI

Izvršni odbor SKEI je prejšnji teden obravnaval priprave na drugi kongres tega sindikata 29. junija letos v Cankarjevem domu. Udeležilo se ga bo več kot 200 delegatov in številni gostje iz domovine in tujine.

Člani republiškega odbora menijo, da gre za kongres kontinuitete in ponovnega utrjevanja sindikata, ki je bil prizadet zaradi ukinitve tretjine delovnih mest v kovinski in elektroindustriji. Kongres ne bo obravnaval novega programa ampak dopolnitve dosedanjega, med katerimi bodo tudi najnovejše listine Mednarodne organizacije kovinarjev (IMF). Tudi statut bo deležen le popravkov in dopolnil, ki naj bi omogočili prilaganje organizacije sedanjim razmeram v gospodarstvu in družbi. Razpravljalci so bili proti temu, da bi novi statut uzakonil preimenovanje sindikatov podjetij v sindikalne podružnice. Bili pa so za to, da se določneje opredeli samostojnost SKEI kot sindikata dejavnosti in njegova razmerja do drugih sindikatov znotraj ZSSS.

Sekretar republiškega odbora **Vladimir Bizovičar,** ki je pripravil tudi obsežno poročilo o delu sindikata med dvema kongresoma, je med drugim povedal, da se število članov SKEI v zadnjih mesecih povečuje. Kaže, da k temu prispevajo tudi neuspešne akcije konkurenčnih sindikatov. Po nedavni stavki delavcev Livarja iz Ivančne Gorice, ki se je je udeležil tudi Bogomir Ličof, se je v SKEI vrnilo 30 delavcev, ki so pred letom dni prestopili v KNSS. To je povedal **Tomaž Trobiš,** predsednik SKEI tega podjetja.

Območni odbori SKEI so že izvolili večino članov novega republiškega odbora, ki bo imel 51 članov. Zatika se le pri volitvah predstavnikov podjetij, povezanih v koncern Slovenske železarne.

Edini kandidat za predsednika SKEI je dosedanji predsednik **Albert Vodovnik.** Za tri podpredsedniška mesta pa kandidirajo **Tomaž Trobiš, Niko Rak, Drago Gajzer in Jožica Hercog. Edini** kandidat za sekretarja je dosedanji sekretar **Vladimir Bizovičar.**

F. K.

Svobodni Sindikati Slovenije

ZAKAJ JE KOTO PODARIL POČITNIŠKI DOM STANOVANJSKEMU SKLADU

Direktor Kota Miro Sotlar je lansko leto neodplačno prenesel počitniški dom s 70 ležišči na ekskluzivni lokaciji v Portorožu na Stanovanjski sklad Republike Slovenije. Po pogodbi je knjižna vrednost objekta in zemljišča v izmeri 35 arov 32 milijonov tolarjev. Po aneksu k tej pogodbi pa je oboje vredno 58 milijonov tolarjev. Strokovnjaki za nepremičnine menijo, da je prometna vrednost objektov in zemljišča desetkrat večja. Počitniški dom je bil podarjen s hotenjem zmanjšati vrednost premoženja družbenega podjetja Koto pred njegovo preobrazbo v delniško družbo. O podaritvi je odločal delavski svet podjetja. Soglasje je menda dal tudi sindikat Kota. Menda smo zapisali zato, ker je v zemljiški knjigi sindikat vpisan kot edini lastnik počitniškega doma in pripadajočega zemljišča.

Prvotni dom je pred 40 leti kupilo 128 delavcev tedanjega podjetja Koteks. Še živeči kupci počitniškega doma so letos ustanovili Društvo lastnikov počitniškega doma in vložili tožbo zoper sindikat, Koto in Stanovanjski sklad. Zahtevajo, naj sodišče ugotovi njihovo lastninsko pravico in razveljavi pogodbo med Kotom in Skladom. Prva obravnava je razpisana za 15. junij letos.

Direktor Kota Miro Sotlar

Direktor Stanovanjskega sklada Edvard Oven

Prvotni objekt in zemljišče so delavci Koteksa leta 1955 odkupili od Cezarja Brumna. Denar za kupnino jim je posodila Mestna hranilnica ljubljanska. Ker se delavci takrat niso mogli registrirati kot lastniki, je njihovo vlogo prevzela sindikalna organizacija Koteksa. Ta je bila vseskozi pisana tudi v zemljiško knjigo. Počitniški dom je upravljal poseben upravni odbor.

Še živeči pravi lastniki počitniškega doma so se januarja lani želeli pogovoriti o njegovem lastninjenju. Direktor Miro Sotlar na pogovor ni pristal, zato so mu svoje predloge poslali pisno. Predlagali so prenos počitniškega doma s sindikata na prave lastnike in sporazum o deležu podjetja v počitniškem domu.

Direktor se ni odzval niti na pisne predloge. Lani jeseni pa so lastniki izvedeli, da je Miro Sotlar podpisal pogodbo o neodplačnem prenosu počitniškega doma na Stanovanjski sklad Republike Slovenije.

Prizadeti in opeharjeni lastniki so 23. marca letos ustanovili društvo lastnikov počitniškega doma Portorož. Na ustanovnem občnem zboru so se odločili za sodni spor, s katerim zahtevajo razveljavitev pogodbe o prenosu počitniškega doma na Stanovanjski sklad. Soglasje za sodni spor je podpisalo 47 od 69 še živečih solastnikov. Prizadeti posamezniki so zbrali tudi denar za odvetniške storitve in sodne stroške. Upravni odbor lastnikov počitniškega doma vodi Janez Adamič, v njem pa so še Leopold Borštner, Zora Kobal, Ivan Nabergoj in Milan Kojc. Oškodovanci so prek odvetnika Milana Krstiča vložili tožbo na sodišču v Piranu. Obrnili so se tudi na inšpekcijske službe in jih opozorili na lastninski spor, zaradi katerega je sporno tudi gradbeno dovoljenje za adaptacijo počitniškega doma, ki jo je naročil novi lastnik. Oškodovanci so z ogledom na kraju samem ugotovili, da se njihov počitniški dom nadziduje in dobiva značilnost hotela visoke kategorije. Prve dni maja so v Delu opazili tudi oglas Stanovanjskega sklada, ki ponuja zakupnikom turistični objekt s 13 apartmaji, dvema dvoposteljnima sobama, štirimi bivalnimi hišicami in bogatim vrtom.

Pogodba o podaritvi počitniškega doma se sklicuje na 10. člen uredbe o pripravi lastninskih programov, ki je objavljena v Uradnem listu št. 13/93. Ta člen omogoča podjetjem prenos poslovno nepotrebnih sredstev, npr. stanovanj in objektov družbenega standarda, na druge pravne osebe. V intervjuju, objavljenem v časopisu Kaj 2. 8. 1992, je direktor Miro Sotlar menil, da bi preračunana knjižna vrednost Kota lahko znašala tudi 37 milijonov DEM. Posamezni delavci Kota, ki ne želijo biti imenovani, pa so nam povedali, da je po otvoritveni bilanci Koto vreden le 12 milijnov DEM. V pogovoru za interni časopis Kotopis št. 5. (maj 1994) je Miro Sotlar med drugim povedal: Z lastnimi prihranki in krediti smo v prvem 30-dnevnem roku olastninili več kot 40 odstotkov podjetja. Nekaj bomo dodatno lastninili s pomočjo družinskih članov. 15 odstotkov neolastninjenih delnic ali deleža podjetja bomo olastninili v naslednjih štirih letih. Naš odkup bo trajal še štiri leta, v tem času pa bodo naše delnice kotirale le na interni borzi.

Tudi upokojenci so prinesli prihranke za nakup Kotovih delnic. Trenutno so zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci prenesli 17 odstotkov certifikatov. Agencija nam bo povedala, koliko delnic lahko še razdelimo do 20 odstotkov.

Tako smo povzeli po Kotovem internem časopisu. Če smo prav razumeli, so šefi, delavci in upokojenci na račun neizplačanih plač in z neposrednimi vplačili oziroma vpisi zbrali 25 odstotkov od 40-odstotnega deleža podjetja, ki bo lastninjeno po metodi notranjega odkupa. Če so naši izračuni točni, so dosedaj zbrali 1,500.000 DEM, potrebujejo še 900.000 DEM za preostali 15-odstotni delež vrednosti podjetja.

Pogodba o neodplačnem prenosu počitniškega doma na Sklad daje delavcem Kota pravico, da vsako leto med 1. junijem in 30. septembrom zasedejo 70 odstotkov kapacitet počitniškega doma. V razpisu prostih počitniških kapacitet, ki je objavljen v Kotopisu št. 5, piše, da novi lastnik še ni dostavil razpisnih pogojev. Domnevamo, da bodo cene v prenovljenem počitniškem objektu po novem dosegljive le tistim, ki si lahko privoščijo storitve v luksuznih turističnih objektih. Počitniški dom bo za delavce torej nedostopen.

Kotovo darilo stanovanjskemu skladu je sporno zlasti zaradi nerazčiščenega lastniškega deleža 128 kupcev počitniškega doma iz leta 1955. Pogodba je sporna tudi zato, ker v njej nastopa podjetje, ne pa sindikat, ki je v zemljiški knjigi vpisan kot edini lastnik počitniškega doma. Menimo, da je sporno tudi soglasje, ki naj bi ga v imenu Kotovega sindikata podpisala Jelka Minatti. Delavci so nas obvestili, da je predsednik sindikata podjetja Uroš Budal. Povedali so tudi, da vsaj dva sindikalna zaupnika nista bila povabljena na noben sindikalni sestanek. Bojimo se, da je Minattijeva podpisala solgasje na svojo roko in na račun delavcev in s tem podprla poslovno politiko podjetja. To njeno mnenje povzemamo po članku v Delu 24. maja 1994. V tem članku je tudi njeno mnenje, da je za delavce boljše, da odkupujejo proizvodne obrate kot počitniške zmogljivosti. Podpis Minattijeve pomeni hudo napako sindikata podjetja, ki se povezuje v Sindikat delavcev trgovine iz sestave SSS.

V preteklih letih objavljeni članki v nekaterih časopisih dopuščajo sklepanje, da imajo v Kotu možnost za delo in napredovanje le tisti, ki kažejo lojalnost Miru Sotlarju in njegovi ekipi. Zdi se, da je tudi Minattijeva prisiljena dokazovati lojalnost sindikata, kar je skregano z njegovo vlogo.

Podpisani sem prepričan, da Stanovanjski sklad Republike Slovenije, katerega direktor je Edvard Oven, ni ustanovljen zaradi gospodarjenja s počitniškimi domovi, še manj pa za vlaganje denarja davkoplačevalcev v turistične zmogljivosti.

Na drugi strnai pa mladi in socialno ogroženi vsak dan težje pridejo do stanovanj. Zdi se, da je tako zaradi tega, ker se Stanovanjski sklad ne ukvarja s pravimi zadevami. Prav bi bilo, da skladova skupščina in upravni odbor popravijo napačno potezo Edvarda Ovena in pomagajo delavcem do povrnitve njihovega premoženja. Prepričan sem, da bi s počitniškim domom lahko donosno gospodarili tudi njegovi pravi lastniki.

Franček Kavčič

SKEI TERJA REVIZIJO LASTNINJENJA IN POSLOVANJA W & G

Na pobudo delavcev in območnega odbora SKEI za Podravje je SDK Slovenije že pred več kot letom dni sprejela sklep o začetku revizijskega postopka v podjetju W & G v Mariboru. Vendar pa se, kakor ugotavljajo delavci tega podjetja, v tovarni revizijski postopek dejansko še ni začel. Zato je predsednik sindikata SKEI v podjetju **Josip Humek** v imenu vseh članov sindikata v podjetju pisal predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku, direktorici SDK Sloveniji Romani Logar in predsedniku komisije državnega zbora za preobrazbo družbene lastnine. V pismu rotijo pristojne, naj v podjetju W & G čimprej začnejo revizijo lastninjenja in poslovanja, da bi se lahko izognili morebitnim nepravilnostim oziroma jih pravočasno popravili, če je do njih že prišlo.

Kaj skrbi delavce? Podjetje W & G (gre za nekdanje podjetje Gradis-Strojegradnja) se je 1992 preoblikovalo iz družbenega podjetja v podjetje v mešani lastnini. Pogodba o dokapitalizaciji s tujcem je bila podpisana na ta način, da je 51-odstotni upravljavski delež dobil takoj tujec (Walter Wolf), šele leto dni kasneje pa naj bi podjetje dokapitaliziral s svojim vložkom in tako tudi dejansko postal večinski lastnik. Sicer pa po Humekovih navedbah delavci podrobno ne poznajo pogodbe.

V podjetju W & G je še vedno 49 odstotkov družbenega kapitala. Podjetje je lansko leto zaključilo s 107 milijoni tolarjev izgube (leto poprej je imelo 20 milijonov izgube), čeprav ima po navedbah delavcev dovolj dela, poleg tega pa tudi veliko izvaža na zahodna tržišča. Zaradi izgub se zmanjšuje tudi družbeni del kapitala v podjetju, zato delavce skrbi, kako bo z lastninjenjem tega dela podjetja. Poleg tega so delavci, kakor trdi Humek, popolnoma odrinjeni od upravljanja podjetja.

Predsednik sindikata SKEI v podjetju W & G opozarja tudi na to, da so sredstva obveščanja pisala, da je tuja firma T.W. Investments LDS, ki je dejansko dokapitalizirala podjetje W & G, sumljivega porekla.

Skratka, sindikat SKEI predlaga in terja, naj Služba družbenega knjigovodstva uresniči svoj sklep o reviziji podjetja W & G, ki ga je sprejela in obelodanila že aprila lani.

Tomaž Kšela

Delavci dolgovaške Opekarne (od leve) Janez Perša, Rudolf Geci in Emil Horvat »stražijo« zaloge opeke. Janez Perša se sprašuje: »Kako je mogoče, da delavci ne dobimo že zasluženih plač? Kakšna pravna država je to?« Delavci zato dovolijo odprodajo opeke samo namensko za plače…

KAJ BODO DOLGOVAŠKI OPEKARJI POČELI DO JESENI?

Čeprav so predstavniki republiškega razvojnega sklada delavcem Opekarne v Dolgi vasi pri Lendavi obljubili, da bodo dobili plače za mesec april in maj do 10. junija, jih doslej še niso. Sklad Republike Slovenije za razvoj, ki je po enostranskem odstopu Franca Gajška od kupoprodajne pogodbe ponovno postal lastnik dolgovaške Opekarne, je namreč pri ponovnem prevzemu tovarne naletel na kopico težav. Opekarno je v začetku maja močno poškodoval požar, novemu vodstvu opekarne ni uspelo prodati vseh zalog opeke. Na žiro računu Opekarne se je zato nabralo dovolj denarja samo za aprilske plače, za majske pa bo treba odprodati še več zalog opeke. Te delavci po sklepu zbora delavcev še vedno fizično varujejo, saj terjajo, da se zaloge opeke prodajajo namensko, izključno za njihove že zaslužene plače.

Ko so predstavniki republiškega razvojnega sklada temeljito proučili tehnološke probleme in poslovanje v dolgovaški Opekarni, so se v začeku tedna v Ljubljani sestali predstavnik republiškega razvojnega sklada **Franc Humar,** predsednik opekarniškega sindikata **Zdravko Fajfar** in sekretarka lendavskega krajevnega odbora pri območni organizaciji ZSSS za Pomurje **Zdenka Bobovec.** Predstavnik sklada je sindikalna funkcionarja seznanil, da proizvodnja v Opekarni zaradi tehnoloških problemov po požaru ne bo mogoča vsaj do septembra. Zato sklad ponuja 62 delavcem, ki imajo sklepe o čakanju na delo do 1. julija, več možnosti. Po eni varianti naj bi do jeseni odšli na zavod za zaposlovanje, po drugi naj bi starejšim delavcem pomagali do predčasnih upokojitev. Obstaja pa še nekaj drugih možnosti, o katerih se bodo pogajanja v naslednjih dneh šele začela. Po oceni Zdenke Bobovec si Sklad prizadeva najti rešitev, ki bi bila sprejemljiva tako zanj kakor za delavce. Prav tako pa kaže pripravljenost za konstruktivna pogajanja.

Vendar pa bodo pogajanja zelo težavna, če delavci pred tem ne bodo dobili majske plače, saj vse bolj izgubljajo potrpljenje. Sprašujejo se, kako je mogoče, da nihče ne skrbi za njihovo socialno varnost, čeprav so zaposleni in so vedno naredili vse, kar jim je bilo naloženo. V lanskem letu so celo temeljito presegli proizvodni plan.

O novih razmerah se bodo delavci in predstavniki Sklada obširneje pogovorili na zboru delavcev v naslednjih dneh. Ali se bo zbor končal s konstruktivnim dogovorom ali bo samo nov povod za revolt razočaranih delavcev, tokrat ni odvisno samo od njih samih.

Tomaž Kšela

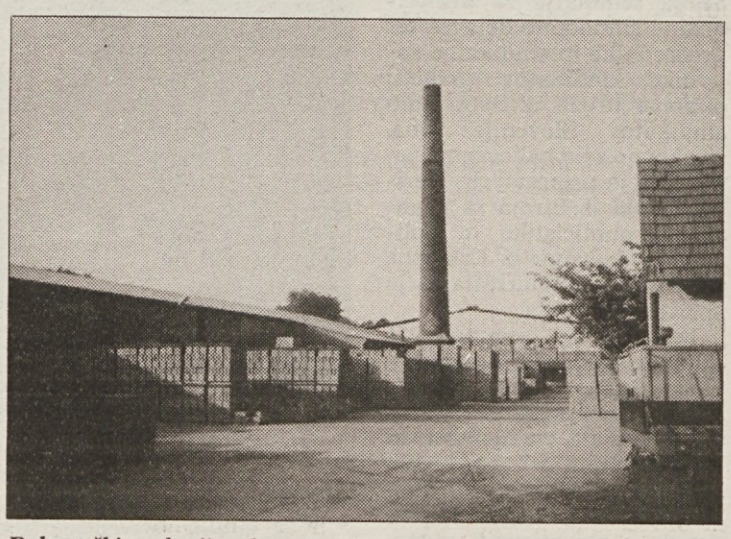

Dolgovaški opekarji so letos pridno delali, saj je zalog opeke še vedno dovolj, čeprav so delavci že več kot mesec dni na čakanju.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

NOVA SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO S KOMENTARJEM!

Izdali smo novo

SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO ZA GOSPODARSTVO S TARIFNO PRILOGO S KOMENTARJEM IN DOGOVOR O POLITIKI PLAČ V GOSPODARSTVU ZA LETO 1994. Komentar delovnopravnega dela Splošne kolektivne pogodbe je prispeval Gregor Miklič, komentar tarifnega dela pa Brane Mišič.

Cena brošure je 1.500 SIT + 5% prometni davek, t.j. 1.575 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni (061) 321-255, 1310-033 in 313-942, fax 311-956.

NAROČILNICA _____

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ____ izvod(ov) brošure SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO S KOMENTARJEM IN DOGOVOR O POLITIKI PLAČ V GOSPODARSTVU ZA LETO 1994 (separat socialnega sporazuma).

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku; 2. Ind. naročniku pošljite po povzetju

žig _____ Podpis naročnika

NA PTUJU JE NAJVEČJI PROBLEM BREZPOSELNOST

»V občini Ptuj, kjer je od skupnega števila 69.600 prebivalcev 19.993 aktivnih prebivalcev, je brezposelnih že 6.792 delavcev. To pomeni, da je brezposelnost v občini že 25,5-odstotna,« pravi zaskrbljeno predsednik območnega sveta ZSSS na Ptuju **Viktor Markovič.** V Podravju, kjer je stopnja brezposelnosti 22,3-odstotna, ima večjo brezposelnost od občine Ptuj samo še občina Lenart, in sicer več kot 28-odstotno.

»Zato se tudi v sindikatih najpogosteje srečujemo s problemi nezakonitega odpuščanja delavcev in z nezakonitim določanjem presežnih delavcev v podjetjih. Lani smo nudili pravno pomoč na novo 397 našim članom, ki so jim delodajalci kršili temeljne pravice iz delovnega razmerja. V postopkih pred sodiščem združenega dela pa zastopa naš sindikat še veliko več delavcev, saj se veliko sporov pred sodiščem vleče tudi po več let,« pojasnjuje Viktor Markovič.

Kje so razlogi, da na Ptuju še prav posebej močno občutijo gospodarsko krizo? »Ptuj je bil vrsto let relativno močan center kovinske in elektropredelovalne industrije, ki sedaj tako kakor povsod po Štajerskem in v Sloveniji doživlja globoko krizo.« Že leta 1990 sta morali v stečaj podjetje Olga Meglič s 450 zaposlenimi in Delta Biromatika s 50 zaposlenimi, jeseni 1993 je šla v stečaj Elektrokovinina tovarna Malih motorjev s 70 zaposlenimi, letos spomladi pa je šel v stečaj tudi Agrostransport, ki je dajal kruh 100 delavcem. V tem času je šlo v stečaj še nekaj manjših podjetij kovinske in elektropredelovalne industrije, močno pa se je zmanjšalo tudi število zaposlenih v Agisu in v Talumu iz Kidričevega, ki sta že od nekdaj nosilca kovinskopredelovalne industrije v ptujski občini.

»V takšnih razmerah si območni svet ZSSS na Ptuju po svojih močeh prizadeva pomagati tako članom kakor organizacijam v posameznih podjetjih. Organizacijam v podjetjih pomagamo predvsem po strokovni plati pri njihovih prizadevanjih za uveljavitev kolektivnih pogodb in drugih pravic delavcev, bodisi da gre za pogajanja, stavke ali druge metode, pri pomoči članom pa izstopata pravna in socialna pomoč.«

In zakaj se člani ZSSS, ki jih je na Ptuju okoli 11 tisoč, najpogosteje obračajo na sindikat? »Največ delavcev poišče pri nas pravno pomoč zato, ker jim je nezakonito prenehalo delovno razmerje ali pa so bili nezakonito uvrščeni med trajno presežne delavce. Poleg tega kršijo delodajalci delavcem tudi druge pravice: ne izplačujejo jim odpravnin, jubilejnih nagrad, regresov in podobno. Vendar je občutna razlika med podjetji v družbeni ali državni lasti in med privatniki. V družbenih firmah veliko problemov rešimo v dogovoru s pristojnimi organi v podjetju, medtem ko pri privatnikih velikokrat naletimo na samovoljo delodajalcev, ki ne upoštevajo zakonov,« pravi Markovič.

Delavci se v pravnem neredu, ki trenutno vlada v državi, ne morejo zateči po pomoč in nasvet nikamor drugam kakor k sindikatom.

»Na Ptuju nimamo več niti družbenega pravobranilca samoupravljanja, čeprav ta institucija v našem pravnem sistemu še ni ukinjena. Pred nedavnim so bili v Uradnem listu Republike Slovenije objavljeni celo koeficienti plač pravobranilcev, pri nas na Ptuju pa nekateri razlagajo, da samoupravljanja ni več in jih zato ne potrebujemo. Vendar pa družbeno lastnino še vedno imamo, prav tako imajo v veliko podjetjih, še delavske svete, zato bi morali imeti tudi pravobranilca,« se huduje Viktor Markovič. Prav tako ni zadovoljen z delom inšpektorjev za delo, saj ne izvršujejo nalog iz 131. člena Zakona o delovnih razmerjih. »Ta člen izrecno pravi, da lahko inšpektor za delo z ureditveno odločbo odpravi kršitev delavčevih pravic do pravnomočnosti. Ne vem za primer, da bi inšpekor zadržal izvršitev sklepa do pravnomočnosti, četudi je povsem jasno, da je šlo za očitne kršitve delavčevih pravic.« Viktor Markovič je po izobrazbi diplomirani organizator dela. V 26 letih dela v Talumu je sodeloval pri razrešitvi velikega števila konkretnih delovnopravnih in drugih problemov, zato ga nespoštovanje naše delovnopravne zakonodaje, kakršnakoli pač že je, še posebej razburja. »Naša delovnopravna zakonodaja zares ni najboljša, vendar pa bi, če bi jo dosledno izvajali v praksi, veliko bolj ščitila delavce kakor dandanes, ko jo dosledno ne spoštujejo niti državni organi.«

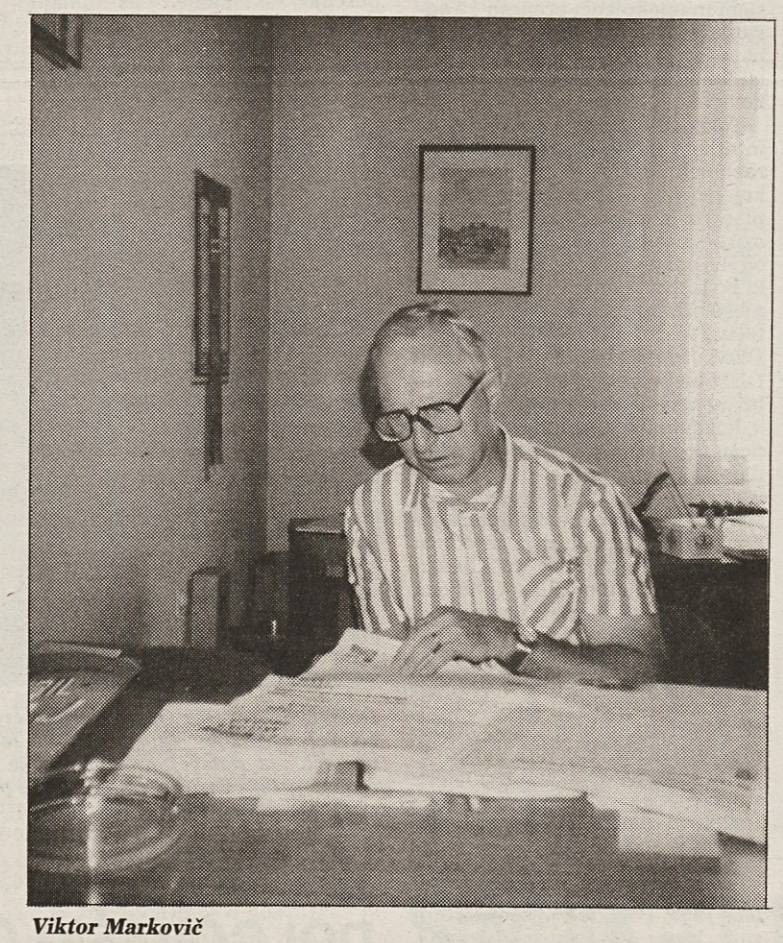

Viktor Markovič

Vodstvo ZSSS v ptujski občini se mora še kako potruditi za uresničitev interesov in zahtev svojih članov, saj deluje v pogojih konkurence med sindikati. Na Ptuju ima namreč sedež Neodvisni sindikat Slovenije (gre za Plohlov sindikat), ki pa, kakor kaže, v tej občini še zdaleč ni pritegnil toliko članov kot ZSSS. Še posebej predsednika občinske organiazcije ZSSS na Ptuju razburja dejstvo, da se ne spoštujejo kolektivne pogodbe in da delavci včasih več mesecev ne dobijo plač, kar se je v minulem letu nekajkrat zgodilo tudi v ptujski občini. »Za takšno anarhijo je kriva država. Gre za mačehovski odnos države do državljanov oziroma delavcev. Ko gre za stečaj podjetja, bi se morale takoj vključiti vse ustrezne državne ustanove in nuditi pravice delavcem po zakonu o delovnih razmerjih oziroma o zavarovanju za primer brezposelnosti. Dneva 'X', ko gre podjetje v stečaj, delavci ne bi smeli čutiti. Takoj ko prenehajo prejemati plače, bi morali dobiti nadomestilo za čas brezposelnosti na zavodu za zaposlovanje,« pravi Markovič. »Kdor na ministrskem položaju ni sposoben razumeti, da skladno s civilizacijskimi načeli tako mora biti, naj odstopi, saj bomo sicer Slovenci postali 'socialno bolni ljudje'. Kako pa naj delavci nekaj mesecev preživijo brez plač?«

V ptujski organizaciji ZSSS pa so se organizirali tudi za takšne primere, ko država, kakor pravi Markovič, ne funkcionira. Iz sklada socialne pomoči so denimo samo lani razdelili 232 članom v stiski za 1.329.620,60 tolarja socialnih pomoči.

Tomaž Kšela

DELAVKE VEZENINE BO ZASTOPAL ZUNANJI PREDSTAVNIK

Sklad Republike Slovenije za razvoj je nedavno prodal 80-odstotni lastniški delež Vezenin zasebnemu podjetniku. Vezenine so torej po novem delniška družba, v kateri bodo delavci dobili 20-odstotni lastniški delež na podlagi listin za manj izplačane plače.

Na tajnih volitvah v skupščino delniške družbe so delavci izbirali med dvema kandidatoma. V konkurenci z Jakom Porom, vodjem splošnega sektorja, je veliko večino glasov dobil predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije za Gorenjsko **Sandi Bartol.** Po naših informacijah gre za enega prvih zunanjih predstavnikov delavcev v upravljalskih organih delniške družbe.

Sandiju Bartolu čestitamo in želimo, da bi izpolnil pričakovanja delavk Vezenin.

F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- **več avtorjev**
  MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
  Cena 350,00 SIT
- **Mira Becele**
  STANOVANJSKO RAZMERJE PO NOVEM
  Cena 520,00 SIT
- **Bogdan Kavčič**
  DELAVCI IN UPRAVLJANJE
  Cena 460,00 SIT
- **Stane Uhan**
  PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI
  Cena 400,00 SIT
- **Emil Rojc**
  KARIERA KOT SPREMINJANJE
  Cena 850,00 SIT
- **Več avtorjev**
  SOCIALNA DRŽAVA
  Cena 600,00 SIT
- **Aleksej Cvetko**
  ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM
  Cena 580,00 SIT
- **ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI**
  Cena 1.800,00 SIT
- **KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM**
  Cena 950,00 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Moje pravice na
..... izv. ● Stanov. razmerja
..... izv. ● Delavci in uprav.
..... izv. ● Zakon o last.
..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Zdrav. zav...
..... izv. ● Kol. pog. za negosp...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

USPOSABLJANJE PO EVROPSKEM PROGRAMU

V Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici sta v maju potekala dva tridnevna seminarja za profesionalne sindikalne delavce ter predsednike in sindikalne zaupnike sindikatov podjetij oziroma družb iz Svobodnih sindikatov Slovenije. Oba, strokovno zelo kakovostna seminarja je pripravil dr. **Heribert Kohl** iz Biroja za znanstveno publicistiko in politično svetovanje iz Erkratha v Nemčiji, sofinancirala pa ju je Evropska unija.

Tema prvega seminarja je bila »Gospodarsko preoblikovanje, varnost zaposlitve in soupravljanje«. Potekal je od 9. do 11. maja. Na njem sta dr. Heribert Kohl in Gunther Begenau iz ustanove DGB Hans Boeckler 21 udeležencem predavala o privatizaciji gospodarstva in njenem vplivu na proizvodnjo in zaposlitev, o zavarovanju delovnih mest, vlogi personalnega in podjetniškega planiranja, posebej planiranja racionalizacije v podjetju. Pri tem sta posredovala tudi nekaj izkušenj iz Vzhodne Nemčije. Na primeru SKET-a iz Magdeburga pa sta udeležencem predstavila delovanje novih ustanov za delojemalce ter družbe za zaposlovanje.

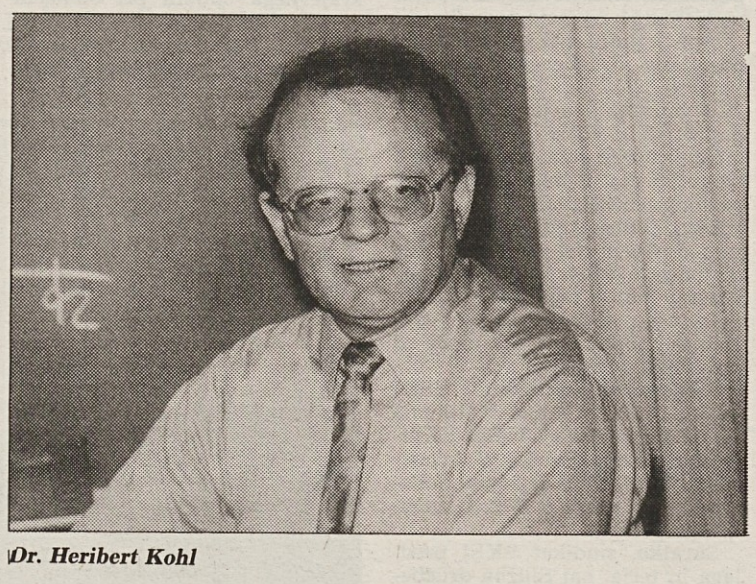

Dr. Heribert Kohl

Tema drugega seminarja so bili »Sistemi tarifnih pogodb, tarifna politika in tarifna pogajanja.« Potekal je od 30. maja do 1. junija. Na njem sta 35 profesionalnim sindikalnim delavcem in sindikalnim zaupnikom dr. Heribert Kohl in Reinhard Dombre iz Oddelka tarifne politike pri predsedstvu Nemške sindikalne zveze predavala o temeljnih vprašanjih plač in politike delitve, povezanosti plač z rezultati dela, sistemih tarifnih pogodb v Nemčiji in Evropi ter novih trendih tarifne politike. Tudi na tem seminarju sta posredovala nekaj izkušenj pri oblikovanju sistema kolektivnih pogodb iz Vzhodne Nemčije.

Udeleženci so oba seminarja ocenili za zelo koristna za njihovo delo. To še posebej zato, ker so predavatelji poleg predavanja teoretičnih spoznanj skušali nemške praktične izkušnje presaditi za uporabo v slovenskih razmerah.

Pavle Vrhovec

DOKUP VOJAŠKIH, ŠTUDIJSKIH (IN DRUGIH) LET

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki velja od 1. aprila 1992, nudi možnost, da se lahko državljani Republike Slovenije, ki so stari najmanj 15 let in niso obvezno zavarovani, prostovoljno vključijo v pokojninsko in invalidsko zavarovanje tudi v času, ko so na šolanju na višjih in visokih šolah oziroma na podiplomskem študiju, ter v času, ko služijo vojaški rok.

Da glede omenjenih pravic ne bi bili prikrajšani ljudje, ki so služili vojaški rok in se šolali pred uveljavitvijo novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, je omenjeni zakon v svojem 216. členu določil, da se zavarovancu oziroma upokojencu – če plača prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – upošteva v zavarovalno dobo tudi čas zaključnega rednega šolanja na višji in visoki stopnji in čas služenja vojaškega roka. Ta možnost »dokupa« pokojninske dobe je bila novost, saj po starih predpisih časa služenja vojaškega roka in časa študija ni bilo možno všteti v pokojninsko dobo.

Povpraševanje za dokup let počasi upada

Interes za »dokup let« je bil doslej razmeroma presenetljiv. Še posebno zato, ker večina Slovencev kar težko shaja s svojimi dohodki in zato nima nikakršne možnosti, da bi dajala kaj na stran oziroma na hranilno knjižico.

Na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije so nam povedali, da so do konca decembra 1993 odobrili 98.266 vlog za dokup let. Kajpak so v tej številki zajete vse vloge, tudi tiste, ki se nanašajo na opravljanje kmetijske dejavnosti, pa zasebnike, presežne delavce, služenje vojaškega roka in druge primere, ki jih predvideva zakon.

Sodeč po podatkih zadnjih let in tudi letošnjh prvih petih mesecev se povpraševanje po dokupu pokojninske dobe malce umirja. Leta 1989 so na zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ugodili skoraj 16.000 prosilcem za dokup let, leto kasneje pa le tretjini toliko. Pa v letošnjih prvih petih mesecih? Vojaščino je odkupilo 819 mož, študij 323 ljudi, kmečka leta 156... Zanimivost: med prosilci ni bilo niti enega vrhunskega športnika. Podjetja pa so v letošnjih prvih petih mesecih dokupila leta 44 svojim delavcem, ki so se znašli med »tehnološkimi presežki«.

Lansko leto si je največ ljudi kupilo zavarovalno dobo za čas, ko so nosili vojaško suknjo (3555) in za študentovska leta (1672). Veliko je bilo tudi primerov odkupa za »odvečne« delavce (1680). Takoimenovana »kmečka leta« je plačalo 887 ljudi, vrhunski športniki, ki so se oglasili na zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pa so bili le štirje.

Leto dni: že 182.000 tolarjev

Kaj moramo storiti za dokup, denimo, vojaških ali študijskih let?

Stopiti moramo do enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, izpolniti formular za zahtevek in predložiti fotokopijo diplome, delovno knjižico in vojaško knjižico.

Za višješolsko izobrazbo bomo lahko dokupili poltretje leto, v nekaterih primerih tudi tri leta, za visokošolsko pa pet do šest let zavarovalne dobe. Kar šest let lahko odkupijo ljudje z diplomo medicinske, veterinarske ali teološke fakultete. No, podatek več, v kateri študij morate vložiti največ zlata oziroma – časa.

Cene?

V začetku, to je pred približno dvema letoma, je veljalo »vojaško« ali »študijsko« leto približno 1.000 mark. Danes je drugače. Cene so močno poskočile. Leto dokupa velja okroglih 182.000 tolarjev.

Mnogi pravijo, da kljub visokim cenam za dokup let v prihodnje ne bo več možnosti, da bi si na ta način skrajšali delovno dobo. Seveda zato, ker imamo v Sloveniji razmeroma zelo veliko upokojencev, pa toliko manj (premalo) redno zaposlenih. Na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pravijo, da zaenkrat še ni utemeljenega razloga, da bi ukinili možnost dokupa let. Kajpak je vse odvisno od računice. Ta pa nikakor ni alarmantna in ne opozarja na to, da bi bilo potrebno na omenjene novosti pokojninsko-invalidske zakonodaje pozabiti.

Andrej Ulaga

ZBIRANJE CERTIFIKATOV

Potrdila oziroma obvestila o lastniških certifikatih so v glavnem še vedno v domačih predelih. Kmalu, najkasneje v letu dni, pa bo treba s tem »premoženjem« nekaj ukreniti. Načeloma lahko izbiramo med tremi možnostmi. Svoje lastniške certifikate bomo lahko vložili v svoje podjetje, v podjetje, ki bo objavilo javno prodajo delnic, ali v pooblaščeno investicijsko družbo.

Predstavniki pooblaščenih investicijskih družb seveda na veliko napeljujejo vodo na svoj mlin. Svetujejo naložbo v pooblaščeno investicijsko družbo, češ da bodo naložbe v tem primeru najbolj varne, ker bodo nad temi investicijami bdeli strokovnjaki. Poleg tega naj bi bile naložbe v pooblaščene investicijske družbe varne tudi zato, ker bo nad pravilnostjo njihovega poslovanja bdela državna egencija za trg vrednostnih papirjev.

O tem, koliko si bodo pooblaščene investicijske družbe zaračunavale za opravljanje svojega dela, pa zaenkrat propagandna sporočila v glavnem molčijo. Lahko pa smo prepričani, da njihove storitve ne bodo ravno zastonj. Posredniki vedno stanejo. Nemalokrat toliko, da je pametneje sklepati posle brez njih.

No, vsak je svoje sreče kovač. Tisti, ki se bodo odločili za naložbo v pooblaščeno investicijsko družbo, bodo morali na vpisna mesta, ki bodo objavljena v časopisih, prinesti potrdilo o lastniškem certifikatu in osebno izkaznico. S pomočjo sodelavcev na vpisnem mestu boste izpolnili lastniško izkaznico, ki jo potem skrbno shranite.

Od tod naprej bo vse v božjih oziroma drugih rokah. Če bo kaj sreče, bo kasneje tudi kaj cvenka. V nobenem primeru pa ne toliko, da bi lahko začeli živeti na veliki nogi.

A. U.

Zdravnik, moja žena ima bolečine v grlu in ne more več govoriti. Ali jo lahko pridete obiskat čez kakšen mesec?

Nasvet

Na davčnem uradu ne snemite klobuka.
Ničesar vam ne bodo vrgli vanj; morda kvečjemu kakšno položnico.

Vlagatelji

V ljubljanskem nočnem lokalu z lepimi damami se radi ustavljajo tuji poslovneži.
Zanimajo se za vlaganja.

Evgen Jurič

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

– Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 23

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101–601–92077 – Atris.

Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Rogla apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 52 DEM v tolarski protivrednosti in 5% davek. Termini v juniju.

2. Pokljuka apartmaji – za 4 osebe 54 DEM, za 2 osebi 35 DEM, prijavna taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarski protivrednosti. Najkrajši termin tri dni. Prosti termini po 10. juniju.

3. KOPE – garsonjera za 4 osebe, cena 42 DEM v tolarski protivrednosti. Možne rezervacije za čas dopustov.

4. POČITNIŠKA STANOVANJA V KRANJSKI GORI za štiri osebe v naselju Čičare. Cena 48 DEM v tolarski protivrednosti. Termini do 25. junija.

PONUDBA MOŽNOSTI ZA LETNI DOPUST

Borza sprejema prijave za letni dopust. Ob potrjeni rezervaciji se vplača 40% odstotkov, znesek pa mora biti v celoti poravnan 10 dni pred odhodom na dopust, v republiki Hrvaški 15 dni pred odhodom. Možnost plačila v dveh obrokih ali s turističnim kreditom.

1. PENZION V FIESI sobe za 3 do 4 osebe s kopalnico, predprostorom in teraso, penzion ali polpenzion od 26. junija do 26. avgusta. Cena penziona za odrasle 49 DEM, za otroke do 12 let 37 DEM v tolarski protivrednosti. Cena polpenziona za 4 DEM nižja. MOŽNA OBROČNA VPLAČILA. Termini po sedem dni: zamenjave vsako soboto.

2. POČITNIŠKE SOBE V FIESI – tripposteljne sobe, etažni tuš, wc, penzion za odrasle 40 DEM, za otroke do 10. leta 35 DEM. Termini SEDEMDNEVNI.

3. POČITNICE NA POKLJUKI V DVO- ALI ŠTIRIPOSTELJNIH APARTMAJIH od 2. julija do 1. oktobra. Cene veliki apartma 56 DEM, mali pa 37 DEM v tolarski protivrednosti. Termini vsako soboto. Turistična taksa ni vključena.

4. POČITNIŠKI DOM V BOHINJU šest apartmajev za štiri in dva apartmaja za osem oseb, cena 60 oz. 120 DEM za večjo enoto. Termini od 1. do 15. julija.

5. APARTMAJI V LANTERNI, NASELJU PICAL, APARTMAJI LUNA

OD 9. 7. DO 19. 8.		App. za 3 osebe	za 4 osebe	za 6 oseb
LANTERNA	CENE	70 DEM	82 DEM	111 DEM
PICAL	CENE	80 DEM	87 DEM	108 DEM
LUNA	CENE	80 DEM	90 DEM	

POLPENZIONSKE USLUGE

Hotel Kristal	2. 7. do 15. 7.	48 DEM v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM v 1/2 sobah
Hotel Diamant	2. 7. do 15. 7.	49 DEM v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM v 1/2 sobah
Hotel Neptun	2. 7. do 15. 7.	41 DEM v 1/2 sobah
	18. 7. do 18. 8.	43 DEM v 1/2 sobah

Ta hotel priporočamo aktivnejšim gostom.

Hotelsko naselje SPLENDID	2. 7. do 15. 7.	31 DEM
	16. 7. do 18. 8.	36 DEM

6. GARSONJERE V ČERVARJU – za štiri osebe, opremljena kuhinja. CENA 48 DEM. Termini od 1. 7. do 19. julija.

7. HIŠICE NA ROGLI – za štiri osebe, termini 7 ali 10 dni, cena dnevnega najema 58 DEM. Prosto še v avgustu.

8. Počitniške sobe v SAVUDRIJI – po štiri sobe v objektu s skupnimi sanitarijami. Desetdnevni termini 1., 11., 21., 31. julij in 10., 20., 30. avgust. CENE: penzion za odrasle 37 DEM, do treh let starosti 5 DEM, do 7 let 27 DEM.

9. OTOK PAG – enosobno stanovanje v času od 20. 6. do 10. 7. in od 30. 7., dalje. Cena 45 DEM.

10. Postavitev prikolic na VRANSKEM – brezplačna uporaba bazena. CENA: celoletna najemnina prostora 500 DEM.

11. Prikolica za 5 oseb, nameščena v ANKARANU – dnevni najem 72 DEM.

12. Prikolica v Martuljku – za štiri osebe, prosti termini v juliju, cena 32 DEM na dan.

13. Prikolica za pet oseb v ČATEŽU – od 1. 7. do 22. 7., TERMINI PO SEDEM DNI. Cena 65 DEM.

14. Konfortni dvosobno stanovanji v VALDOLTRI – od 15. 6. do 28. 8. in od 1. 7. do 28. 8. Vsako stanovanje ima dnevni prostor, spalnico, kuhinjo, kopalnico, balkon. Možna uporaba terase. Do morja 5 minut. Cena 46 oz. 50 DEM.

POČITNICE V ITALIJI – KALABRIJA

1. STELLA MARINA – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni paket, polpenzion od 315.000 lir do 595.000 lir, odvisno od termina. Polni penzion pa od 364.000 do 665.000 lir.

2. LIMONETO – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni penzion od 469.000 do 651.000 lir, polpenzion 35.000 lir manj.

3. ROCCA DI VADARO – apartmaji z eno, dvema ali tremi sobami za dve, tri do osem ležišč. CENE NAJEMA ZA SEDEM DNI OD 385.000 DO 1.036.000 lir v mesecu juliju. Uporaba lastne posteljnine.

Ponudba je širša, kot je predstavljena. Več informacij dobite na ATRISU. Za skupine nad 30 oseb odhod avtobusa vsak petek.

POSAMEZNI TERMINI ZA ODDIH

DAJLA	15. 6. DO 25. 6. BUNGALOV ZA 4 OSEBE	CENA 40 DEM
	25. 6. DO 2. 7.	CENA 48 DEM
	16. 7. DO 23. 7.	CENA 48 DEM
AC MAREDA KONTEJNER	OD 2. 7. DO 30. 8.	CENA 45 DEM
ATOMSKE TOPLICE	OD 20. DO 30. 8.	CENA 89 DEM
ČATEŽ ŠEST OSEB	OD 28. 7. DO 4. 8.	CENA 110 DEM
	OD 18. 7. DO 30. 7.	CENA 110 DEM
ČERVAR GARSONJERA	OD 1. 7. DO 20. 7.	CENA 46 DEM
	OD 9. 8. DO 28. 8.	CENA 46 DEM
STANOVANJE NOVIGRAD BARBARIGA	OD 2. 9. DO 15. 9.	CENA 40 DEM
	OD 25. 6. DO 4. 7.	CENA 40 DEM
	OD 30. 6. DO 10. 7.	CENA 48 DEM
	OD 30. 7. DO 9. 8.	CENA 48 DEM
	OD 19. 8. DO 29. 8.	CENA 48 DEM

B. SEJEMSKA PONUDBA

1. MEDNARODNA RAZSTAVA KARTONAŽNE INDUSTRIJE V PARIZU od 20. do 25. junija. Štiridnevno potovanje z avionom 670 dolarjev.

KONCERTI

1. Rock koncert **PINK FLOYDI**, Dunaj, 19. 8. cena 130 DEM.

ZAMENJAMO POČITNIŠKO ENOTO

1. Dvosobno stanovanje v počitniškem naselju MAREDA pri Novigradu, opremljeno za pet oseb, zamenjamo za enoto v Čateških Toplicah, Atomskih toplicah ali v Moravcih za enoto za štiri osebe po sistemu štiri mesece morja za dva meseca toplic, lahko tudi v pred in posezoni.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali MORAVSKIH TOPLICAH.

2. Počitniške zmogljivosti v Slovenskem primorju in v Istri. POSEBNO SE ZANIMAMO ZA STANOVANJA V MAREDI IN BARBARIGI, na otoku LOŠINJU. Ponudba je lahko penzionska ali pa kot najem opremljenih apartmajev.

K ponudbi vabimo tudi lastnike vikendov ali počitniških stanovanj v Izoli, Luciji, Piranu in v ISTRI OD KANEGRE do ROVINJA.

PRODAMO NEPREMIČNINO

1. Trisobno stanovanje z garažo v Ljubljani, 72 m², prodamo za 105.000 DEM.

2. Počitniške hiše v NEREZINAH na otoku Mali Lošinj v Hrvaški. Enota z dvema spalnicama, dnevno sobo s kuhinjskim in jedilnim kotom, kopalnico, malo teraso in parkirnim prostorom prodamo za 58.000 DEM. Davek plača kupec.

Manjšo enoto, garsonjero v manjšem bloku prodamo v naselju NEREZINE: dnevni prostor, kuhinjski kotiček, kopalnica, predprostor, terasa. Cena 36.000 DEM.

3. VEČ KONTEJNERJEV v Lanterni, prodamo po 3.000,00 DEM. Kontejnerji so opremljeni za štiri osebe in v celoti komunalno opremljeni: voda, elektrika, kanalizacija.

4. GARSONJERO V NASELJU MIHOLAŠČICA NA OTOKU CRESU prodamo. Cena za 21,30 m² z malo teraso je 22.500 DEM. Davek na prodajo nepremičnine plača kupec. Prodajalec opozarja, da si mora novi lastnik sam urediti soglasje za vpis v zemljiško knjigo.

V INFORMACIJO UPRAVNIKOM POČITNIŠKIH DOMOV

Poceni odeje, vzglavnike, prevleke, posteljne garniture. Pokličite tel. (069) 70-242.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

ARTIS je povsod, kjerkoli ste.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste
Metod Zalar, direktor borze

sindikalni ZAPNIK

Sindikalna lista

Prvi del	junij 1994 SIT
1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	2.900
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.400
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.000
2. Kilometrina (od 1. 4. 94 dalje)	**21,60**
3. Ločeno življenje	28.550
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	1.000
5. Regres za prehrano	6.000

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje januar '94 do marec '94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od januarja '94 do marca '94 znaša 52.461,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	26.231,00
– za 20 let	39.346,00
– za 30 let	52.461,00
2. Nagrada ob upokojitvi	157.383,00
3. Solidarnostne pomoči	52.461,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

Semolič in Vodovnik na kongresu DGB

Na povabilo Predsedstva DGB – Nemške zveze sindikatov sta se v Berlinu mudila predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije mag. Dušan Semolič in predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije Albert Vodovnik. Kot gosta sta se udeležila 15. rednega kongresa Nemške zveze sindikatov, v okviru posebnega programa sta obiskala tudi nekatera nemška podjetja in se pogovarjala s predstavniki sindikatov.

Glede na to, da ima Zveza svobodnih sindikatov Slovenije izredno prijateljske in dolgoletne stike s sindikalnima organizacijama nemških pokrajin Bavarske in Baden-Württemberg, sta se z vodstvom Nemške sindikalne zveze pogovarjala o še tesnejšem sodelovanju obeh sindikalnih central, predsednik Semolič pa je novega, na kongresu izvoljenega predsednika DGB tudi povabil, naj še letos uradno obišče Svobodne sindikate Slovenije. *(P. V.)*

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev prometa in zvez

V Špedtransu še vedno nič novega

O problematiki Špedtransa smo v DE že pisali. Delavci tega podjetja, katerega lastnik je Sklad Republike Slovenije za razvoj, so še vedno v negotovosti. Predsednik IS Skupščine Maribor g. Rous je 31. maja na pobudo Svobodnih sindikatov sklical sestanek, ki so se ga poleg drugih udeležili tudi predstavniki Sklada in vodstvo Špedtransa.

Ker niso povedali nič novega, ker torej nimajo izdelane strategije, kako rešiti Špedtrans, je g. Rous predlagal ponovni sestanek predvidoma 15. julija. Gospo Doklovo, predstavnico Sklada, pa smo zaprosili, naj skupaj z vodstvom Špedtransa do takrat pripravi program njegove sanacije in reši delavce agonije, v kateri živijo in začuda še vedno delajo za mizerne plače. Po izjavah prisotnih sindikatov Špedtransa si delavci želijo delati, vendar ne v taki negotovosti, v kakršni so že vel̀kot leto dni.

Nova konferenca

Tudi v Slovenskih cestnih podjetjih, kamor še vedno sodi tudi Podjetje za vzdrževanje avtocest, smo formirali konferenco sindikatov. Cilj tega je, skupen nastop sindikatov do vodstva podjetij, do Republiške uprave za ceste in do Družbe za izgradnjo avtocest, ki nastopajo kot delodajalci. Predsednik konference je Vojko Bauman iz Podjetja za vzdrževanje avtocest, član Sindikata delavcev prometa in zvez pri Svobodnih sindikatih. Konferenca je sprejela poslovnik o delu in že začela delati.

Rdeča luč za reorganizacijo PTT sistema

V PTT podjetju Slovenije se ubadajo z reorganizacijo. Reorganizacija oz. izločitev pošte iz PTT sistema, ki je bila načrtovana za 1. julij 1994, je očitno »padla v vodo«. Predlog, ki so ga pripravile strokovne službe PTT Slovenije, ni dobil podpore na upravnem odboru, pa tudi sindikati in svet delavcev, ki so ga obravnavali, niso dali zelene luči za tako obliko organiziranja, ki ima preveč pomanjkljivosti. Tudi zaščita delavcev v postopku reorganizacije, ki je glavna skrb tako sveta delavcev kot sindikatov, je pomanjkljivo opredeljena. Zato smo na zadnji seji konference ponovno zahtevali dokument, ki bo opredelil sistemizacijo delovnih mest. Zahtevali smo tudi pravo varnost zaposlenih na področju plač, ki jo je treba zagotoviti z veljavnostjo kolektivne pogodbe PTT podjetij do sklenitve splošne kolektivne pogodbe za infrastrukturne dejavnosti. Le-to bo treba zaradi specifike teh javnih podjetij čimprej pripraviti. S stališči in zahtevami delavcev in sindikatov smo seznanili tudi Ministrstvo za promet in zveze.

In vendar se premika…

Nadaljujejo se pogajanja za kolektivno pogodbo cestnega potniškega prometa Slovenije, ki so povsem zamrla pri njenem tarifnem delu. Delodajalska stran je čakala na tarifno prilogo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in morebitni sklenjen socialni sporazum. Po naših urgencah se pogajanja nadaljujejo. Če bo dovolj strpnosti in pripravljenosti za sporazum, pri katerem bo morala vsaka stran malo popustiti, bo morda podpisana do kona junija letos.

Hilda Žežko, sekretarka

»CENKANJE« ZA PAR STO TOLARJEV

Če še drži, da se po jutru dan pozna, se našemu turizmu, z njim pa vsemu gostinstvu, obetajo lepši časi, kot smo jih bili vajeni v zadnjih letih. Kako pa se bodo take napovedi pokazale v denarnicah natakaric, kuharjev, sobaric, hotelirjev? O tem smo se pogovarjali z Lojzetom Raškom, predsednikom Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, ki je tik pred sklenitvijo nove panožne kolektivne pogodbe.

»Če ste že začeli s staro modrostjo, naj vam tudi jaz najprej odgovorim s pregovorom. Namreč: Ne hvali dneva pred večerom! Kot kaže že od velike noči sem, zna biti sezona res dobra, vendar bo njen učinek odvisen predvsem od tega, kako bo plačan – kader. Za mnoge direktorje naših gostinsko-turističnih podjetij so namreč plače zaposlenih še vedno največji problem; drugih kot da ni. In zato se jim je, denimo, v paradnem hotelu Toplice na Bledu zgodilo, da so jim pred začetkom glavne sezone ostali samo še štirje kuharji. Drugi so jim ušli v Avstrijo, kjer znajo ceniti njihovo delo…«

– Ali ni predvsem v »pristojnosti« sindikata boj za realnejšo, če že ne ravno realno ceno dela?

»Je, čeravno ne predvsem. V dosedanjih pogajanjih za sklenitev nove panožne kolektivne pogodbe smo prišli že tako daleč, da se sedaj 'cenkamo' le še za par sto tolarjev. Večina partnerjev se sicer zaveda, da lahko dober delavec iz teh par sto tolarjev napravi milijone, se pa še vedno najde kak demagog, ki mu to ne gre in ne gre v glavo.«

– Lahko teh »par sto tolarjev« konkretizirate?

»Zahtevamo izhodiščno plačo 40.275 tolarjev bruto; zadnja vsota, na katero bi še pristali, pa je 39.410. Manj ne sprejmemo! Zato pravim: če ta država želi svojim državljanom res dobro, naj pomaga dvigniti to panogo vseh panog na raven, ki ji gre, ne pa da hodi po njej. Najkvalitetnejši izvoz je namreč krompir v želodcu, ne pa hlodi na tovornjaku! Se strinjate? In spet zato trdim: licemerstvo ali cinizem najnižje sorte je, da te 'nategujejo' za par sto tolarjev; če jih direktor kakšne gostinsko-turistične firme ni sposoben zagotoviti, naj kar nekam gre…«

– Kdaj menite, da se boste dogovorili?

»Morda še ta teden, gotovo pač že pred začetkom glavne turistične sezone.«

– Kam boste potem uperili ost delovanja vašega sindikata?

»Pripravljati se bomo začeli na skupščino, ki jo nameravamo sklicati po končani sezoni. Pri tem ne nameravamo hiteti, saj bomo težili k temu, da bi bila naša organizacija čim boljša…«

D. K.

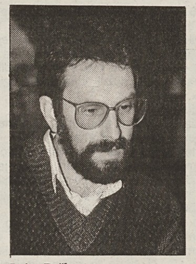

Lojze Raško

Konec marca je državni zbor sprejel težko pričakovani zakon o delovnih in socialnih sodiščih, ki je začel veljati 13. maja 1994. Že pri pripravi osnutka, nato pa v vseh fazah sprejemanja je pri njegovem oblikovanju sodeloval Gregor Miklič (na sliki), ki bo v nekaj zaporednih sestavkih novi zakon raztolmačil tudi našim bralcem.

Kaj prinaša novi zakon o delovnih in socialnih sodiščih? (VIII)

SOCIALNI SPORI

Socialni spori so po določbah zakona samo individualni, in sicer so to spori iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, iz zdravstvenega zavarovanja, iz zavarovanja za primer brezposelnosti in spori glede družinskih in socialnih prejemkov (upr. denarno nadomestilo za čas porodniškega dopusta, starševski dodatek, otroški dodatek, denarna pomoč kot edini vir preživljanja, denarni dodatek).

V sporih za priznanje pravic do invalidskega in zdravstvenega zavarovanja in iz njega je javnost izključena.

Tožbe v sporih

1. o pravici do pokojninskega zavarovanja in iz njega,
2. o pravici do zdravstvenega zavarovanja in iz njega,
3. o pravici do zavarovanja za primer brezposelnosti in iz njega,
4. o družinskih in socialnih prejemkih

lahko vloži vsaka fizična ali pravna oseba, če je z dokončno odločbo odločeno o kakšni njeni pravici ali obveznosti. Tožba se vloži pri zavodu oz. organu, ki je izdal dokončno odločbo. Sodišče lahko zahtevku ugodi, odločbo razveljavi in samo odloči o pravici ali obveznosti, lahko pa odločbo razveljavi in naloži izdajo nove odločbe.

V socialnih sporih vsaka stran nosi svoje stroške postopka. Stroške za izvedbo dokazov z izvedenci v sporih iz prejšnjega odstavka nosi tožena stran. Sodne takse se v naštetih socialnih sporih ne plačujejo, v vseh drugih socialnih sporih pa se plačajo, ko zapadejo v plačilo stroški postopka, to je, kot je sodba izdana.

DE KANAL – DE KANAL – DE KANAL – DE KANAL

S svečano otvoritvijo v Chicagu (ZDA) se bo v petek, 17. t.m. ob 20.50 začelo 15. svetovno prvenstvo v nogometu, ki naj bi ga do velikega finala (17. julija v Los Angelesu) tako ali drugače spremljala polovica človeštva. Ker boste temu največjemu medijskemu dogodku v zgodovini priča gotovo tudi vi, v tokratnem DE kanalu objavljamo seznam in termine 44 (od 52) tekem, ki jih bo na svojem drugem programu prenašala TV Slovenija. Vsem tistim, ki doma še nimajo po dva televizorja, priporočamo, da ga v izogib družinskim prepirom temeljito preučijo; vse druge (šefe, predsednike ipd.), pa prosimo za strpnost. Kajti nogomet je najpomembnejša postranska stvar na svetu… *(D. K.)*

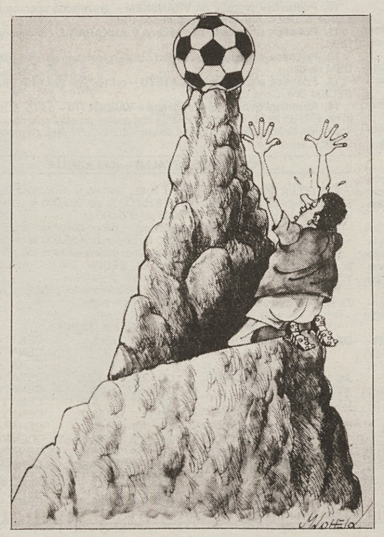

Št. tekme	Programski datum	in čas (CEST)	Tekma	Kraj	Opombe
0	17/06	20.50	Otvoritev	Chicago	
1	17/06	23.00	NEM-BOL	Chicago	Posnetek
3	18/06	17.20	ZDA-ŠVI	Detroit	
4	18/06	21.50	ITAL-IRL	New York	
6	19/06	18.20	BEL-MAR	Orlando	
7	19/06	21.50	NOR-MEX	Washington,DC	
8	20/06	14.45	KAM-ŠVE	Los Angeles	Posnetek
9	20/06	21.50	BRA-RUS	San Francisco	
11	21/06	18.20	ARG-GRČ	Boston	
12	21/06	21.50	NEM-ŠPA	Chicago	
14	22/06	21.50	ROM-ŠVI	Detroit	
15	23/06	14.00	ZDA-KOL	Los Angeles	Posnetek
16	23/06	21.50	ITA-NOR	New York	
18	24/06	18.20	MEX-IRL	Orlando	
19	24/06	21.50	BRA-KAM	San Francisco	
20	25/06	16.40	ŠVE-RUS	Detroit	Posnetek
21	25/06	18.20	BEL-NIZ	Orlando	
24	26/06	18.20	BUL-GRČ	Chicago	
25	26/06	21.50	ZDA-ROM	Los Angeles	
26	27/06	23.55	ŠVI-KOL	San Francisco	Posnetek
27	27/06	21.50	BOL-ŠPA	Chicago	
30	28/06	18.20	ITA-MEX	Washington,DC	
32	28/06	21.55	BRA-ŠVE	Detroit	
29	28/06	23.55	IRL-NOR	New York	Posnetek
31	29/06	20.10	RUS-KAM	San Francisco	Posnetek
33	29/06	18.25	MAR-NIZ	Orlando	
34	29/06	kon.22.25	BEL-SAR	Washington,DC	Posnetek
35	01/07	01.20	ARG-BUL	Boston	
36	01/07	12.10	GRČ-NIG	Dallas	Posnetek
37	02/07	18.50	1C-3A/3B/3F	Chicago	
38	02/07	22.20	2C-2A	Washington,DC	
39	03/07	18.50	2F-2B	Dallas	
40	03/07	22.20	1A-3C/3D/3E	Los Angeles	
41	04/07	17.50	1F-2E	Orlando	
42	04/07	21.20	1B-3A/3C/3D	San Francisko	
43	05/07	18.50	1D-3B/3E/3F	Boston	
44	05/07	22.20	1E-2D	New York	
45	09/07	17.50	W41-W42	Boston	
46	09/07	21.20	W43-W44	Dallas	
47	10/07	17.50	W39-W40	New York	
48	10/07	21.20	W37-W38	San Francisco	
49	13/07	21.50	W46-W47	New York	
50	14/07	01.20	W45-W48	Los Angeles	Posnetek ob 14.00
51	16/07	21.15	L49-L50	Los Angeles	
52	17/07	21.20	W49-W50	Los Angeles	

»IDEALNE« POTEZE POSLOVODSTVA IDEALA

»Čudni posli« med novogoriškim Idealom d.o.o. in bovško Aidi d.o.o., ki so jo aprila lani ustanovili štirje vodilni delavci Ideala (!), bi kaj lahko postali še en kamenček v modernističnem mozaiku na temo »kako so ubogi ljudje ob denar prišli«, če Idealovi sindikalni aktivisti ne bi zavohali smradu. Tako pa so na pomoč poklicali službo družbenega knjigovodstva, ki je z revizijo ugotovila, da so arhitekti zasebnega by pass podjetja Aidi d.o.o. Adrijana Kos (direktorica), Ivo Silič, Dolores Zadel in Ivan Matjašević na račun njihovega dela v štirih mesecih poslovanja »prigarali« 3,253.890 tolarjev dobička in ga v celoti razporedili na svoje vloge, ki so se jim s tem povečale s 102.000 na 3,355.890,00 tolarjev ali kar za 32-krat! To je pa že podvig, ki se ga splača podrobneje ogledati.

Najprej nekaj temeljnih podatkov: Ideal d.o.o. je podjetje v mešani lasti – 60-odstotni delež ima LB KB Nova Gorica, preostalih 40 odstotkov pa je vložek večine (143) zaposlenih; organ upravljanja je skupščina, ki ima pet članov, le eden med njimi pa je predstavnik delavcev – notranjih lastnikov. Kot je v pobudi SDK za revizijo zapisal predsednik Območne organizacije ZSSS Posočja Ivan Furlan Kodermac, se skupščina le redko sestaja, na informiranje delavcev pa praviloma pozabija…

No, 2. novembra 1992 se je zagotovo sestala, direktor Ideala d.o.o. Ivo Silič pa ji je predložil vlogo za ustanovitev nove družbe, ki bi za Ideal in še za koga opravljala komercialna in druga administrativna dela. Kot beremo v informaciji SDK, iz te vloge izhaja, da je namen ustanovitve nove družbe odkup deleža LB Komercialne banke Nova Gorica, ki ga le-ta ima v Idealu. Novo družbo da bi ustanovili vsi odgovorni delavci, dovoljenje skupščine pa da potrebujejo zaradi konkurenčne klavzule. Rečeno – storjeno! Zasebna družba Aidi d.o.o. Bovec je bila 22. aprila 1993 na Temeljnem sodišču v Novi Gorici vpisana v sodni register, registrirana pa je za opravljanje storitev in kreacij, konstrukcij in modeliranja tekstilnih vzorcev, transporta, posredovanja, zastopanja, trženja in tehničnega vodenja proizvodnih procesov.

Prva »storitev«, »kreacija«, ali kako bi še rekli tej »konstrukciji«, je bila »zmodelirana« v pogodbi o poslovnem sodelovanju in uporabi poslovnih prostorov uprave (Idealove, kakopak!), ki sta jo Ideal d.o.o. Nova Gorica in Aidi d.o.o. sklenila 1. junija 1993. V njej sta se partnerjaa dogovorila:

- da Aidi opravlja za Ideal zunanjetrgovinske posle po posebni pogodbi s provizijo;
- da Ideal nudi Aidiju za opravljanje teh storitev poslovne prostore z opremo in prevozna sredstva;
- da je dogovorjena pavšalna letna odškodnina za uporabo prostorov in opreme 1.000 DEM na mesec;
- da bodo finančne, računovodske, pravno-administrativne in druge vsebinsko podobne storitve za obe podjetji opravljale strokovne službe Ideala;
- da bosta podjetji poslovno sodelovali na strokovnem tehnološkem, kadrovskem in drugih področjih dela in trženja;
- da si pravni osebi ne fakturirata medsebojno nastalih stroškov, razen stroškov zunanjetrgovinskih storitev.

Kot so iz knjigovodske dokumentacije obeh pravnih oseb kasneje razbrali inšpektorji SDK, »zasebniki« iz Bovca niso zasedli le dela Idealovih poslovnih prostorov, pač pa so prevzeli tudi del njegovih poslovnih, predvsem komercialnih funkcij, čeprav v svoji firmi niso imeli niti enega redno ali pogodbeno zaposlenega delavca! Kljub temu pa so se »izkazali«: v letu 1993 so dosegli 9,827.228,0 tolarjev prihodka! Kako? S »posredovanjem« pri izvozu Idealove konfekcije nemškemu partnerju Windsor iz Bielefelda se je na njihovem računu znašlo 4,434.398,30 tolarjev. Stvar ne bi bila sumljiva, če ne bi vedeli, da je izvoz za omenjeno firmo do 1. junija opravljal Ideal sam; zdaj pa mu je Aidi za »posredovanje« zaračunal petodstotno provizijo! Tako je bilo tudi pri uvozu opreme: čeprav je Ideal registriran za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti, jo je prepustil Aidiju, ki je s provizijo zaslužil nadaljnjih 2,212.976,30 tolarjev. Še zadnji večji znesek (1,080.773,10 SIT) pa je Aidi zaračunaval Idealu za opravljanje prevozov, pri čemer je tako pohitel, da jih je zaračunaval, še preden si je kupil avto! Skratka: novodobni zasebniki iz Bovca so z »opravljanjem« navedenih dejavnosti v štirih mesecih »poslovanja« (do 31. avgusta 1993) dosegli – kot že rečeno – 3,253.890,00 tolarjev dobička in ga v celoti razporedili na svoje vloge, ki so se jim s tem povečale s 102.000 na 3,355.890,00 tolarjev ali kar za 32-krat! Po tej dokapitalizaciji je skupščina ustanoviteljev Aidi d.o.o. Nova Gorica sprejela še tri sklepe o aneksih k pogodbi o ustanovitvi, s katerimi je dovolila dokapitalizacijo družbe tudi drugim osebam. A to je že druga zgodba…

Po vseh teh ugotovitvah je SDK 6. aprila letos pozvala LB Komercialno banko Nova Gorica d.d. kot večinsko lastnico, naj pove, kaj namerava ukreniti. Odgovor je prišel 18. aprila: »Aidi d.o.o. Bovec mora vrniti Idealu d.o.o. Nova Gorica provizijo za leto 1993 v znesku 3,704.083,00 tolarjev v letu 1994.« Pravilno, saj je po mnenju SDK povečanje lastniških deležev prvih štirih ustanoviteljev zasebne Aidi d.o.o. neupravičeno, ker so dobiček dosegli na škodo družbenega oziroma mešanega podjetja Ideal d.o.o. Nova Gorica. Nerazumljivo pa ostaja ravnanje skupščine Ideala in njegovega večinskega lastnika LB KB Nova Gorica pri sprejemanju odločitev o ustanovitvi zasebnega by pass podjetja. Zato je SDK ugotovitve inšpekcijskih pregledov že posredovala pristojnim organom.

»Upam, da bodo ti organi čimprej kaj ukrenili, saj ta primer smrdi po Pleteninu,« pravi sekretarka Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Branka Novak, ki je vsem urgencam navkljub prišla do tega revizijskega poročila šele te dni, ko se je obrnila kar na centralo SDK. V novogoriški podružnici SDK ji ga namreč niso dali. Kar pa navsezadnje ni nič čudnega, če vemo, da je bil tam nekoč zaposlen eden od Aidinih yuppijev…

Damjan Križnik

POZOR, ODPRTI TELEFON! 313-942

Potrebujete kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava naspoh?

Pomislili smo tudi na vas! Odslej boste lahko vsak četrtek od 16. do 17.30 ure na našo telefonsko številko 313-942 priklicali odvetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži. Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko (061) 313-942 vsak četrtek med 16. in 17.30 uro!

Vprašanje:

Stanovanje v bloku, katerega imetnik stanovanjske pravice sem bil, sem odkupil v enkratnem znesku, tako kot je določal stanovanjski zakon. Zanj sem plačal okoli 300.000 tolarjev.

V pogodbi pa sem videl, da k stanovanju spadajo tudi skupni prostori, deli in objekti in naprave v hiši. Sedaj me zanima, koliko je le-tega mojega in kaj v naravi pomenijo naštete stvari ter ali je navedeno že plačano z zneskom 300.000 tolarjev.

Odgovor:

Kot ste povedali, v pogodbi natančno piše, da k stanovanju spadajo tudi skupni prostori, deli, objekti in naprave v večstanovanjski hiši, kupnina pa je bila določena tudi za vse, kar k stanovanju spada. Zato ste vse kupljeno že plačali z zneskom 300.000 tolarjev ki je v pogodbi določen kot kupnina za kupljene nepremičnine.

Skupni prostori, deli, objekti in naprave v večstanovanjski hiši so v solastnini vseh etažnih lastnikov. Pri tem je delež posameznega etažnega lastnika sorazmeren vrednosti njegovega stanovanja glede na skupno vrednost etažne lastnine v celi hiši. Tako so pravice in obveznosti solastnikov sorazmerne z vrednostjo solastniških deležev. Za izračun, koliko je vašega, moramo vrednost celotne etažne lastnine v hiši deliti z vrednostjo vaše etažne lastnine.

Skupni prostori v večstanovanjski hiši so po stanovanjskem zakonu stopnišča, podstrešja, pralnice, sušilnice, skupne kleti, zaklonišča, kolesarnice, delavnice za hišnika, prostori za odlaganje smeti in drugi prostori, ki služijo večstanovanjski hiši kot celoti.

Skupni deli in naprave so temelji, nosilni zidovi, stropovi streha, fasada, dimniki, svetlobni jaški, dvigala, električno, kanalizacijsko, vodovodno in telefonsko omrežje, plinska in toplovodna napeljava, naprave za ogrevanje ter podobno.

Vprašanje:

S prijateljico že dalj časa živiva v izvenzakonski skupnosti. Sedaj pričakujeva otroka, za katerega sem skoraj prepričan, da je moj, zato ga bom tudi priznal. Zanima pa me, kako je z očetovstvom pri otrokih, ki so rojeni v izvenzakonski zvezi, saj mi je znano, da za otroka, rojenega v zakonski zvezi, za očeta velja mož matere otroka.

Odgovori:

Kljub majhnemu dvomu, ki še obstaja v vas glede očetovstva, ste se le odločili otroka priznati za svojega. Zanima vas, kako je z ugotavljanjem očetovstva pri otrokih, rojenih izven zakonske skupnosti (kot je tudi v vašem primeru), zato vam bom na kratko opisal, kaj je treba storiti v takih primerih. Oče, ki priznava otroka za svojega, le-tega lahko prizna pri centru za socialno delo ali pred matičarjem ali v javni listini ali celo v oporoki. Očetovstvo lahko prizna oseba, ki je razsodna in stara najmanj petnajst let. Priznanje očetovstva velja in se vpiše v matično knjigo samo, če se s tem priznanjem strinja otrokova mati, ki jo o tem obvesti matičar.

Če se mati s tem priznanjem ne strinja ali če ne da izjave v mesecu dni po prejemu obvestila, lahko tisti, ki je priznal otroka za svojega, vloži tožbo pri sodišču za ugotovitev, da je on otrokov oče.

Ko matičar dobi obvestilo o rojstvu otroka, rojenega v izvenzakonski skupnosti, obvesti center za socialno delo, ki pokliče mater, da izjavi, koga šteje za očeta svojega otroka. To izjavo lahko mati da tudi brez poziva. Če mati pove ime otrokovega očeta, ga center za socialno delo pokliče, da izjavi, ali je otrokov oče. Če očetovstva ne prizna, lahko mati v otrokovem imenu vloži tožbo za ugotovitev očetovstva.

Tožbo za ugotovitev očetovstva lahko v otrokovem imenu vloži mati, dokler izvršuje roditeljsko pravico, oz. otrokov skrbnik s privolitvijo centra za socialno delo, otrok sam pa, ko postane polnoleten, vendar najkasneje pet let od dneva, ko postane polnoleten. Tožba se lahko vloži tudi po smrti domnevnega očeta, vendar najkasneje v letu dni po njegovi smrti.

Ni pa dopustno ugotavljanje očetovstva za otroka, ki je bil spočet z umetno osemenitvijo matere. Poleg navedenega je za vas pomembno še to, da je oče otroka, rojenega izven zakonske skupnosti, dolžan po svojih zmožnostih prispevati k stroškom zaradi nosečnosti in poroda ter k stroškom za preživljanje matere pred porodom in po porodu, dokler se mati ne more zaposliti.

Iz povedanega lahko razberete, da postopek priznanja očetovstva ni preveč zapleten, le sodelovanje obeh staršev je potrebno.

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev dejavnosti energetike

Danes začetek mednarodne konference o energetski politiki srednjeevropskih držav

V četrtek in petek, 23. in 24. t.m., bo v hotelu Larix v Kranjski Gori mednarodna konferenca o energetski politiki srednjeevropskih držav, ki jo družno prirejata Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije in Sindikat FNLE CGIL iz Italije. Okoli 50 predstavnikov 12 sindikatov iz 9 držav (Slovenija, Italija, Nemčija, Hrvatska, Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska in Avstrija) se bo lotilo obravnave energetske politike srednjeevropskih držav, možnosti izmenjave energije in tehnologije, zaščite in kakovosti javnega sektorja in servisov, pravic in zaščite potrošnikov, ekologije in – seveda – položaja, pravic in zaščite delavcev dejavnosti energetike.

MEDNARODNA KONFERENCA
SINDIKATOV ENERGETIKE
SREDNJE-EVROPSKIH DRŽAV

»Poleg spoznavanja in navezovanja stikov med sorodnimi sindikati iz okoliških držav nameravamo, skratka, obravnavati sindikalne poglede na energetsko politiko v srednjeevropskih državah, na novih spoznanjih pa nato oblikovati svoja stališča,« je informacijo o konferenci zaokrožil sekretar SDE Ivo Miglič, ki je v Kranjsko Goro povabil tudi ministra za gospodarske dejavnosti Maksa Tajnikarja, državnega sekretarja za energetiko Borisa Sovača, predstavnike združenja za energetiko pri GZS ter generalnega sekretarja evropskega dela Svetovne organizacije rudarjev (MIF), nenazadnje pa tudi predstavnike Sindikata elektrodistribucije Slovenije iz Kranja. *(D. K.)*

Sindikat poklicnih gasilcev Slovenije

Prijetno s koristnim

Za nami je 12. delovno-športno tekmovanje poklicnih gasilcev. V soboto, 11. junija, se je v Novi Gorici zbralo več kot 200 poklicnih gasilcev iz 15 gasilskih enot, da bi preizkusili svoje znanje in sposobnosti, predvsem pa se srečali, pogovorili in tudi tako utrdili v več letih stkana poznanstva. Od teritorialnih enot niso sodelovali le gasilci iz Trbovelj, ki so se šele letos organizirali v zavod in tako pridobili status poklicne enote. Prav gotovo pa bodo na srečanju sodelovali prihodnje leto.

Otvoritvena slovesnost in tekmovanja so potekala v novogoriškem športnem parku. Zbrani so najprej poslušali slavnostni nagovor novogoriškega župana **Tomaža Marušiča**, igre pa je odprl poveljnik civilne zaščite Slovenije **Miran Bogataj.**

V gasilski disciplini so v štafeti sodelovali štirje tekmovalci. Vsak izmed njih je moral premagati eno od preprek ali gasilskih opravil. Pokal je osvojila poklicna enota iz Raven na Koroškem, in sicer tokrat že tretjič zapored, zato bo ostal v njihovi trajni lasti. Tekmovali so še v malem nogometu – zmagovalci so Lendavčani, in v kegljanju – zmagovalci so Jeseničani. Sindikat poklicnih gasilcev je na zaključni slovesnosti podelil tudi svoja priznanja. Prejeli so ga **Alenka Rosi** iz ZGRS Maribor, **Alojz Valand** iz PGE Krško in **Miloš Mikolič**, sekretar SPGS. Naslednje leto bo organizator delovno-športnih iger poklicnih gasilcev Zavod za gasilsko in reševalno službo Sežana.

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikat državnih in družbenih organov

Pravilnik o napredovanju nenehno na tapeti

ROS je v začetku junija obravnaval predlog pravilnika o napredovanju v državni upravi. Oblikovane pobude, predloge in stališča je kot mnenje poslal ministrstvu za pravosodje.

Na seji 13. t.m. pa je ROS skupaj s konferenco sindikata pravosodja obravnaval pravilnik o napredovanju zaposlenih na sodiščih, javnih tožilstvih, javnih pravobranilstvih in organih za postopek o prekrških. Oblikovane pobude, predloge, stališča je kot mnenje poslal ministrstvu za pravosodje.

Trenutno so pravilniki v usklajevanju med ministrstvom za delo in ministrstvom za finance, ki mora preračunati, kaj pomenijo pravilniki o napredovanju v masi sredstev proračuna. ROS bo po objavi pravilnikov v Uradnem listu organiziral skupne posvete predsednikov sindikalnih organizacij in delodajalcev v posameznih poddejavnostih.

Drago Ščernjavič, sekretar

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije

Kako plačevati sezonsko delo?

Sekretar območnega odbora sindikata dejavnosti **za Gorenjsko inž. Anton Stražišar** ima te dni pogovore v vseh organizacijah dejavnosti na območju, da bi ugotovil organiziranost in še posebej upoštevanje novega zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. To je hkrati najbolj neposredna oblika, da sindikalne zaupnike v člane seznani s pomenom tega zakona in jih spodbudi k izvolitvi sveta delavcev. Poleg tega utrjuje sindikalno organiziranost kot pripravo na skupščino sindikata in 2. kongres ZSSS. Za volitve sveta delavcev so se dogovorili v **Komunali Radovljica**, kjer naj bi jih imeli 15. julija, v **Dominvestu Jesenice** pa bodo postopke konkretizirali še v tem tednu. V podjetjih **Oniks** in **Vodovod Jesenice** bodo svet delavcev oblikovali v jeseni, saj imajo sedaj še delavske svete. Oniks in Vodovod sta namreč v fazi reorganiziranja v več podjetij.

Kar zadeva problematiko plač in položaj teh podjetij, naj opozorimo na sezonsko delo, t.j. zimsko službo in s tem povečanje stroškov, česar dogovor o politiki plač za leto 1994 ne upošteva, in na zamrznitev plač v celem lanskem polletju, kar je sedaj problem zaradi izplačil. O rezultatih obiska v drugih podjetjih na Gorenjskem bomo še poročali. Enako tudi o obiskih na celjskem območju. S tem želimo tudi drugje spodbuditi take aktivnosti.

Miloš Mikolič, sekretar

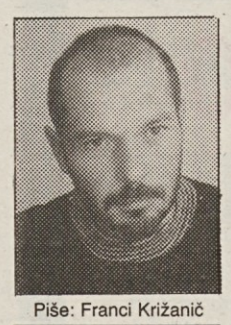

Piše: Franci Križanič

Brezposelnost se manjša

Podatke o zaposlenosti imamo le do marca, ko je ta sicer stagnirala, vendar pa je ob umikanju iskalcev zaposlitve (marca 3244 ljudi) in za delo aktivno zainteresirane delovne sile (v glavnem v pokoj ali pa med utajevalce davkov, t.j. v »sivo ekonomijo«), število brezposelnih sorazmerno hitro upadalo (marca je bilo za 3336 manjše kot februarja). Opazno se je znižala tudi stopnja brezposelnosti.

Marca letos je število ljudi v delovnem razmerju (v družbenem in zasebnem sektorju) upadalo po 0,21% mesečno (dobra 2% letno) in bilo za 3% manjše kot marca 1993. V zadnjem letu se je število ljudi v delovnem razmerju zmanjšalo za skoraj 22 tisoč, od svoje največje v preteklosti dosežene ravni (marca 1987) pa za 215 tisoč oziroma 25%. Delo je torej izgubil vsak četrti zaposleni.

V gospodarstvu družbenega sektorja je v letošnjem marcu število zaposlenih upadalo po 0,38% mesečno (5% letno) in bilo dobrih 6% (32 tisoč ljudi) manjše kot marca 1993 ter kar 34% (236 tisoč) manjše od svoje najvišje ravni marca 1987. V gospodarstvu družbenega sektorja je torej med depresijo delo izgubil kar vsak tretji zaposleni. Zaposlenost v negospodarstvu družbenega sektorja zadnje čase stagnira. Marca je upadala po 0,24% mesečno ali 3% letno in bila slaba 2% (dva tisoč ljudi) večja kot pred letom. Za razliko od negospodarstva se zaposlenost v privatnem sektorju še naprej izboljšuje. Marca je naraščala po 1,35% mesečno ali dobrih 17% letno ter bila za 23% (osem tisoč judi) večja kot pred letom. Še naprej se povečuje tudi število samozaposlenih. Teh je bilo marca dobrih 105 tisoč, 4% oziroma preko štiri tisoč več kot pred letom. Od februarja do marca 1994 se je število ljudi, ki imajo v Sloveniji delo (v družbenem sektorju, pri privatnikih ali v lastni režiji), skupaj povečalo za 92.

Število brezposelnih hitro upada. Marca letos se je zmanjševalo že po 1,22% mesečno (16% letno) in bilo 8,5% (deset tisoč ljudi) večje kot pred letom. V tem mesecu je delo iskalo še 130587 ljudi. Stopnja brezposelnosti se je od lanske decembrske 15,4-odstotne spustila na marčno 14,7-odstotno. Po predhodnih podatkih se je umirjanje krize brezposlenosti nadaljevalo tudi v aprilu in maju. Aprila je delo iskalo 128374 ljudi (dobra 2% ali tri tisoč več kot pred letom), stopnja brezposlenosti pa je upadla na okoli 14,5%. Maja je bilo še 125029 nezaposlenih (le še 0,2% oziroma 202 več kot maja 1993), stopnja brezposelnosti pa se je znižala pod 14,2%. Od svojega vrha (lanskega oktobra 137257) se je število brezposelnih zmanjšalo za več kot 12 tisoč, stopnja brezposelnosti pa se je znižala za dober odstotek.

Tudi v obdobju neprekinjene in hitre rasti števila brezposelnih (1987 do 1993) se je v nekaterih mesecih (na primer lanskega februarja ali pa maja) zgodilo, da je bilo, zaradi sezonsko večjega odliva od priliva iskalcev zaposlitve, manj brezposelnih kot mesec poprej. Vendar pa je obdelava podatkov (t.i. »impulzni trend«) kazala nadaljevanje upadanja. Leta 1994 upadanje števila nezaposlenih presega običajno sezonsko zmanjševanje, zato samo po sebi ni pričakovati ponovne rasti brezposelnosti zgolj zaradi priliva novih iskalcev zaposlitve po končanem šolskem letu. Kriza brezposelnosti se utegne zopet poglobiti, če se bo v Slovenijo povrnila recesija ali pa če bi v kolektivnih pogodbah ponovno postavili previsoke izhodiščne plače.

Podobno kot v vsem obdobju po lanskem juliju se je tudi letošnjega marca hitro povečevalo število prostih delovnih mest (v tem mesecu 13130). Ob 8,37-odstotni rasti mesečno (162% letno) je bilo prostih delovnih mest 76% več kot marca 1993.

VLADA NAJ POMAGA POVEČATI KONKURENČNOST

»Lepo bi bilo, če bi premier Drnovšek ponovno prišel med nas tekstilce, da bi mu po letu dni, odkar je bil med nami, ponovno povedali, kje nas še vedno žulijo ukrepi ali neukrepi gospodarske politike,« nam je dejal Vili Tomat, sekretar strokovnega združenja tekstilcev pri Gospodarski zbornici. Pogovarjali smo se po seji združenja, na katerem so obravnavali položaj obeh tekstilnih panog, predenja in tkanja ter izdelave končnih izdelkov, v lanskem letu in v prvih letošnjih mesecih. Perspektiva tekstilne industirje Slovenije namreč ni ugodna in zato bi bili nekateri vladni ukrepi za izboljšanje konkurenčnosti na svetovnem trgu zelo dobrodošli.

Tekstilna industrija, ki mora svoj trg vse bolj iskati na Zahodu, bo morala povečati konkurenčno sposobnost, če bodo podjetja hotela obstajati na trgu ali pa osvojiti še kaj večji prostor. Za to pa bo potrebovala pomoč države, saj je svoje rezerve takorekoč izkoristila. S plačami delavkam so še vedno na repu industrije, dejavnosti pa so tudi v veliki meri dezinvestirane. Ne dohajajo tempa obnavljanja in modernizacije strojnega parka, s kakršnim si pomagajo v razvitih državah.

Kaj to pomeni, nam je že pred leti razložil direktor neke tekstilne tovarne: »Poglejte ta stroj,« je dejal. »Star je sedem let in še vedno dela odlično. Toda najnovejši tak stroj izdela trikrat več kot tale. In tako nismo konkurenčni.«

Vili Tomat je k temu dodal, da se akumulativnost tekstilne industrije zmanjšuje. Eden od razlogov za to je tudi dejstvo, da je tekstilna industrija zaradi velikega števila zaposlenih in velike obremenitve plač z davki in prispevki zelo prizadeta. Akumulativna sposobnost pa se manjša tudi z zavoljo tega, ker je ta dejavnost pretežni izvoznik, in to pozitivni, se pravi, da več izvozi kakor uvozi in ji precenjeni tolar »nagaja«.

»Sicer ni mogoče trditi, da vlada ni storila, kar je Drnovšek na pogovoru z direktorji tekstilne industrije aprila lani obljubljal,« je dejal Vili Tomat. »Seveda, gledano makroekonomsko in torej za vse gospodarstvo. Za tekstilno industrijo pa nobeden od vladnih ukrepov in dosežkov ni bil izjemnega pomena.«

Kakšne so torej možnosti za tekstilce v naslednjih letih, glede na vse večjo konkurenco iz vzhodnoevropskih držav in tudi nekaterih iz drugih delov sveta?

Predilnice in tkalnice so že dosedaj, v krizi zaradi izgube jugoslovanskega trga, takorekoč prepolovile tako obseg proizvodnje kot število zaposlenih. To se je v malo manjšem obsegu dogajalo tudi v izdelavi končnih tekstilnih izdelkov, čeprav se je ta panoga uspela vsaj začasno rešiti z dodelavnimi posli. Vendar prihodnosti v dodelavnih poslih ni, razen v podjetjih, kjer so uspeli s tujim partnerjem deliti tudi razvoj, in torej obseg in globina povezav jamčita posel tudi v prihodnje.

Vili Tomat: Tekstilci morajo povečati konkurenčnost, to pa bodo ob sedanjih obremenitvah težko storili.

Nekatera podjetja se trudijo, da bi uveljavila lastno blagovno znamko in z njo prodrla v tujino ter se tako rešila dodelavnih poslov. Akcija je podobna podvigu tako po potrebnem znanju kot sredstvih, ki jih je treba v tako osvajanje trga vložiti. Želimo jim vso srečo in veliko razumevanje države.

Ko je lani nemška svetovalna agencija KSA analizirala slovensko tekstilno industrijo in njene perspektive, je ugotovila, da ima ta panoga dobre možnosti tudi v nastalih razmerah. Pod določenimi pogoji seveda: da zniža stroške, poveča konkurenčnost izdelkov in uvaja nove, lastne izdelke in predvsem izboljša marketing. Tudi vladna študija o industrijski razvojni strategiji uvršča tekstilno industrijo med panoge, ki imajo možnosti razvoja. Ali to pomeni, da bo vlada v resnici pomagala?

B. R.

TEORETIKI PREDPISUJEJO PRAKTIKOM, KAJ NAJ DELAJO

Tekstina iz Ajdovščine je eno izmed tistih podjetij tekstilne industrije, ki je zadnjo krizo v tej dejavnosti, zaradi izgube jugoslovanskega trga, sorazmerno dobro preneslo. Čeprav je izgubilo polovico trga, se je obseg proizvodnje zmanjšal le za četrtino, za približno prav toliko pa tudi število zaposlenih. Danes dela s tričetrtinsko zmogljivostjo troizmenskih kapacitet, posluje pozitivno in ima v primerjavi s podobnimi tovarnami pri nas, se pravi proizvajalci preje in tkanin, nekaj prednosti v modernejši opremi in v večjem deležu lastnega kapitala. Kljub temu direktor Anton Kodrič ni najbolj zadovoljen s položajem primarne tekstilne industrije in sodi, da bi ta dejavnost lahko živela bolje, če bi vlada naredila nekatere poteze.

»Sem član izvršnega odbora združenja tekstilcev pri Gospodarski zbornici,« je začel Anton Kodrič. »Vendar grem redko na sestanke, ker tako nič ne dosežemo. Sem tudi član strateške skupine za tekstilno industrijo pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Pa so tudi ti sestanki brez haska. Industrije nihče nič ne posluša. Katastrofalni za tekstilno industrijo, zlasti za konfekcijo, so davki in prispevki od plač. Slaba je tista država in slab je njen finančni minister, ki ne zna pobirati davkov povsod, kjer bi jih moral, ampak samo tam, kjer jih najlaže! Zasebna podjetja so precej manj obremenjena, z delovno silo si lahko privoščijo manipulacije, ki si jih mi ne moremo. Načinov uvoza tekstila in tekstilnih izdelkov brez možnosti nadzora države je nič koliko. Država tudi na veliko zapleta z administrativnimi zadevami pri izvozno-uvoznih poslih. Je pač navajena na nezaupanje in tako teoretiki v vladi predpisujejo praktikom v podjetjih, kaj naj delajo. Edino, za kar vlado lahko pohvalim, so zadnja znižanja dajatev za uvoz opreme.«

Da so bile posledice izgube jugoslovanskega trga za primarno tekstilno industrijo mnogo hujše kot za konfekcijo, je še dodal, in pograjal domačo predelavo, ker ne zaupa kakovosti domačega blaga.

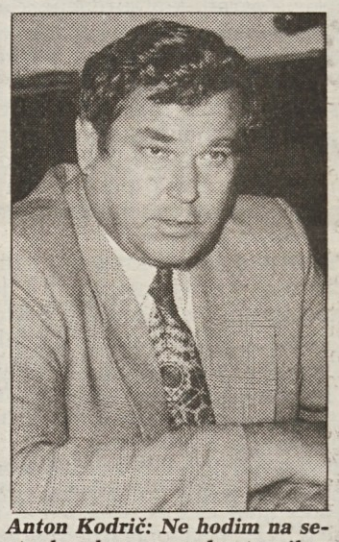

Anton Kodrič: Ne hodim na sestanke, ker gospodarstvenikov nihče ne posluša. Teoretiki v vladi pripovedujejo praktikom, kako naj delamo.

»Ne vem, zakaj so potem zadovoljni z našo kakovostjo tuji kupci, saj izvažamo približno 70 odstotkov naših izdelkov,« je dodal Anton Kodrič. So pa kajpak tudi izjeme, ki so pripravljene uporabljati našo prejo (za izdelavo frotirja) ali naše tkanine.«

B. R.

Tekstina Ajdovščina: Modernejši stroji in več lastnih sredstev kot v povprečju tovarno rešujejo pred težavami. Vendar bo to ob obremenitvah kmalu premalo za konkuriranje na Zahodu.

To je prva slovenska knjiga o diplomaciji. Njen avtor je znan družbenopolitični delavec, publicist in doajen slovenske diplomacije.

Knjiga v prvem delu govori o razvoju, teoriji in praksi diplomacije, drugi del pa je zgodovinski pregled dela in deleža Slovencev v diplomatski dejavnosti do danes.

Cena knjige 2.000 SIT, s prometnim davkom 2.100 SIT.

Osrednja junaka sta mlad partizan in na smrt obsojena vohunka, ki jo mora predati štabu divizije.
Odlika tega dela je poglabljanje v samo tkivo sveta in pisateljeva odpoved slehernemu opredeljevanju, ki bi bilo nad njim.

V dogajanje je močno vpeta Suha krajina s svojo tipično problematiko in znano tragiko.

Cena 2.400 SIT, s prometnim davkom 2.520 SIT.

Obe knjigi lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 1310-033, 313-942, faks 311-956.

PREMAJHEN ZALIV ZA VSO SLOVENSKO RIBIŠKO FLOTO

Z osamosvojitvijo Slovenije so se pričeli za slovenske ribiče črni časi. Nova državna meja jim je vzela morje, ki jim je dolga leta, iz roda v rod, nudilo delo in zanesljivo preživetje. Od prostrane mokre njive je našim ribičem preostal le še boren vrtiček, ki lahko preživi komaj peščico ljudi. Zato se je moral del ribičev posloviti od svojega dosedanjega kosa kruha in si poiskati delo na celini. Posameznikom je to uspelo, mnogim ribičem pa ne, saj ni tako preprosto začeti povsem na novo in se z morja preseliti na kopno. Posebno v teh časih ne, ko so tudi mnogi mojstri svoje obrti na cesti.

Na samem začetku iskanja novih možnosti za preživetje naši ribiči niso bili preveč črnogledi. Računali so namreč na konkretno pomoč države in posluh za njihove težave, ki jim niso sami botrovali, mnogi pa so se zanašali tudi na nekakšen »ribiški sporazum«, ki bi jim znova odpahnil vrata na Jadransko morje.

Pa se iz vseh obljub ni izcimilo nič takega, da bi naši pomorščaki lahko bili spet vedrega obraza. Ostali so praznih rok in, preprosto povedano – opeharjeni. Nekateri so se znašli, posameznikom je družba resda priskočila na pomoč, večina pa je ostala na cedilu. In to je tisto, kar danes najbolj žuli ljudi, ki so čez noč ostali brez svojih lovišč.

Ko so pred časom ribiči prejeli sporočilo našega ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, v katerem je rečeno, da je ministrstvo z veljavnostjo za nazaj sklenilo, da jim od letošnjega prvega januarja ne pokriva več prispevkov za socialno varnost in delovno dobo, je na Obali dobesedno zavrelo. Ministrstvo je svojo odločitev pojasnilo s tem, da so zdaj izpolnjeni pogoji za opravljanje ribiške dejavnosti kot zasebnega poklica in da je (začasni) sporazum o ribištvu med Slovenijo in Hrvaško tu. K temu pa je še dodala, da se je število zasebnih poklicnih ribičev tako ali tako že zmanjšalo s 120 na 81.

Ja, nekoč je bilo lepo, danes pa ni več tako...

No, ljudje na Obali so drugačnega mnenja. Pravijo, da sporazum o ribištvu govori le o ulovu plavih rib, zasebniki pa v glavnem lovijo bele ribe. Le pet ribičev ima opremo za lov sardel. Dalje: od večjih poklicnih ribičev se jih je doslej preusmerilo le sedem. Peščica pa jih je vrnila dovoljenje za ukvarjanje z ribolovom. Pravijo da zaradi razočaranja in obupa.

Nedavno je blizu 50 poklicnih ribičev izjavilo, da so pripravljeni vrniti svoje dovoljenje, če jim bo država pomagala pri preusmeritvi. Kajpak s posojili in nekaterimi ugodnostmi. Pa skoraj verjetno iz te moke ne bo kruha. Niti črnega ne. Doslej je namreč z velikimi napori pričelo na novo sedem nekdanjih poklicnih ribičev, pa so nekateri med njimi komaj na pol poti, saj v državnem proračunu ni več denarja za tovrstno pomoč.

Slovenski ribiči – za katere mnogi pravijo, da so tesno povezani z identiteto naše sicer kratke obale – so se zares znašli v nezavidljivem položaju. Zaradi »višjih ciljev« slovenske politike in zaradi osamosvojitve so ostali brez dela, zdaj pa za njihove življenjske tegobe ni pravega posluha. Kot da so si godljo, v kateri so se znašli, sami skuhali. Pa je to zelo daleč od resnice.

Zato je ribičem, kot že rečeno, te dni prekipelo. Obljubili so, da bodo proti koncu junija iz protesta zaprli cesto na Črnem Kalu, če ne bo odgovora na njihove zahteve, ki so jih poslali predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku, predsedniku državnega zbora Hermanu Rigelniku in predsedniku države Milanu Kučanu.

Ribiči vsekakor mislijo resno, saj so globoko prepričani, da bi lahko vlada storila neprimerno več za ureditev razmer na področju morskega ribištva in da bi jim po drugi strani morala pomagati pri preusmerjanju v druge poklice. Zalivček, ki nam je ostal od velikega sinjega Jadrana, je namreč premajhen za vso slovensko ribiško floto.

Besedilo in slika: Andrej Ulaga

ČEVLJARJI KLIČEJO DRNOVŠKA

V podobnem položaju kot tekstilci, o katerih pišemo na prejšnji strani, so tudi usnjarji oziroma čevljarska industrija, ki se je tudi odločila povabiti medse premiera Drnovška in mu povedati »svoje«. Franc Grašič, predsednik zborničnega Združenja usnjarske in čevljarske industrije meni da Drnovšku ne bodo postavljali zahtev, naj jim vlada pomaga, pač pa samo, naj jih neha izčrpavati. No, enega izmed pomembnih ukrepov, ki bodo pomagali usnjarski industriji, je vlada sprejela te dni. To je povečanje olajšav pri carinskih stopnjah na 70 % za uvoz surovin in reprodukcijskega materiala za proizvodnjo za izvoz in ukinitev carin na uvoz opreme. Čevljarji bi radi videli, da bi se znižale tudi obrestne mere na posojila in da bi dobili premostitvena posojila za nadomestitev izgube, ki so jo utrpeli ob zaplembah premoženja (lokalov in izdelkov) v bivši Jugoslaviji. Nekateri pa celo predlagajo, naj bi vlada pomagala najti možnosti za posodobitev opreme. Ob nespremenjenih pogojih gospodarjenja bo napovedujejo čevljarji, v njihovi dejavnosti letos izgubilo delo od 3000 do 3500 delavcev. Tako in tako pa se čevljarji, podobno kot tekstilci, ohranjajo nad vodo tudi z več kakor četrtino nižjimi plačami od povprečnih v industriji.

B. R.

CENEJŠI UVOZ OPREME

Tačas, ko občani negodujejo zaradi vse bolj očitne namere vlade, da veljavnosti odloka o znižanju davčne stopnje na avtomobile s katalizatorjem ne bo podaljšala, direktorji industrijskih podjetij hvalijo vlado, ker je pravkar povečala carinske olajšave na uvoz opreme, reprodukcijskega materiala in surovin (ki se ne proizvajajo doma ali so namenjene za izvozne posle). Vsi skupaj pa smo lahko veseli zagotovila ministrstva za finance, da 1,1 milijarde tolarjev izpada proračunskih prihodkov zaradi omenjenega znižanja carin ne bo težko nadomestiti. Čeprav nismo uspeli zvedeti, kako namerava finančno ministrstvo nastalo luknjo v proračunski nogavici zakrpati, sodimo, da bi to lahko storilo s prometnim davkom. Ne da bi ga povečevalo, ampak preprosto zaradi povečane proizvodnje in prometa, ki naj bi ju povzročilo znižanje carinskih dajatev.

Zanimivo pri tem je, da so carinske tarife, ki zdaj veljajo v Sloveniji, povzete po starem jugoslovanskem carinskem zakonu in ne ustrezajo najbolje sestavi slovenskega gospodarstva. No, novi, slovenski zakon o carinskih tarifah naj bi začel veljati v začetku prihodnjega leta. Do takrat pa bo po vsem sodeč mogoče potrpeti.

B. R.

Knjiga, ki razkriva ozadje ob sprejemanju lokalne samouprave

Naročite jo pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, po telefonu (061) 321-255 ali telefaksu (061) 311-956

LITOSTROJEVA OPREMA ZA DRAVSKE ELEKTRARNE

V Mariboru je bila v začetku minulega tedna podpisana pogodba med mariborskimi Dravskimi elektrarnami in ljubljanskim Litostrojem. Po njej bo Litostroj za obnovo elektrarn na Dravi proizvedel za blizu 49 milijonov mark investicijske opreme. Gre izredno pomembno pogodbo za Slovensko strojegradnjo, saj si je Litostroj ta posel pridobil z najboljšo ponudbo na mednarodni licitaciji. Tovarna turbin v okviru koncerna Litostroj bo morala za realizacijo te pogodbe v naslednjih letih angažirati tretjino svojih proizvodnih zmogljivosti.

Obnova hidroelektrarn Mariborski otok, Vuzenica in Dravograd bo stala več kot 247 milijonov mark, Dravske elektrarne pa so si za obnovo zagotovile 142,6 milijona mark kredita Evropske banke za obnovo in razvoj. Obnovitvena dela se bodo začela leta 1995, končala pa predvidoma leta 1998. Po obnovi se bo skupna moč Dravskih elektrarn povečala za 41 megavatov, letna proizvodnja električne energije v sistemu pa bo večja za okoli 70 milijonov kilovatnih ur.

Litostroj bo za omenjene elektrarne proizvedel devet novih turbin in vso pomožno investicijsko opremo. Ta velik posel je uspel v močni mednarodni konkurenci dobiti tudi zato, ker njegovi strokovnjaki zelo dobro poznajo tehnološke rešitve v verigi dravskih elektrarn. Litostroj je namreč sodeloval že pri njihovi izgradnji in rednih remontih.

Tomaž Kšela

Piše: Vlado Babić

Pismo iz Beograda

Varčevalci

Od dobrega starega reka »Kdor varčuje, nekaj velja« do najnovejšega »Neumen kot varčevalec« je bila v sorazmerno kratkem času prehojena dolga pot. Zgodilo se je vsemogoče. Stari rek je veljal do takrat, ko so vsi državljani imeli dinarske in devizne prihranke. Država pa je preprosto porabila takoimenovane »stare« devizne prihranke občanov. Le redkim varčevalcem jih je uspelo pravočasno dvigniti iz bank in jih spraviti na varno.

Velikanska večina je bila v tej ruleti z državo opeharjena in ni imela niti toliko možnosti za dobitek, kot bi ga imela v vsakem kazinu. Čeprav bi devizni varčevalci lahko organizirali najštevilčnejšo in najbolj vplivno stranko, vse organizirane demonstracije, protesti, peticije in prošnje državi niso nič zalegli. Država je sicer občasno in kratkoročno trosila drobtinice tega bogastva njegovim zakonitim lastnikom. To so bili majhni mesečni zneski v dinarjih po podcenjenem tečaju ali pa je bilo mogoče odkupiti devize za nakup stanovanja ali kaj drugega – po neugodnem tečaju.

Ker čas mineva, sankcije pa kar trajajo, postaja starim deviznim varčevalcem jasno, da jim lopovska država denarja ne bo nikoli vrnila. Vendar pa je med njimi nekaj do konca upornih in nekaj takih, ki jim resnica še ni jasna. Večinoma so to tisti, ki so devize zaslužili na Zahodu in so, kot kaže, od tam povsem resno prenesli tisto o pravni državi in nedotakljivosti privatne lastnine. Tako se zdaj nikakor ne morejo vključiti v splošno podobo in za vsako ceno terjajo svoj denar. Pri tem ne izbirajo sredstev, tako da je bilo nekaj nenavadnih in neprijetnih scen. Na primer: postavijo šotor na najbolj prometni ulici, ravno pred svojo banko in začno gladovno stavkati, dokler ne bodo dobili denarja. Na njihovo srečo jih je ljudska milica takoj odstranila s ceste in jim pri tem rešila življenje, tako da lahko zdaj poskušajo svoje pravice uveljaviti na kakšen bolj prefinjen način. Ali pa da tako kot drugi tolčejo lakoto doma. Denarja, jasno, niso dobili in ga tudi ne bodo. Ne zaradi tega, ker je država slaba, temveč zato, ker deviz zares ni. Že zdavnaj so porabljene.

Stari devizni varčevalec Žarko Vlajić iz Sremske Kamenice je 16 let redno pošiljal svoje in ženine prihranke iz Nemčije v Jugobanko, filialo Novi Sad. Skupaj več kot 300 tisoč mark. Ko je prihajal na dopust in dvigoval manjše zneske, so se mu v banki vsi klanjali. Zdaj ima dohodek 40 dinarjev (je enako 40 markam) za štiričansko družino in ne more uveljaviti niti statusa begunca ali socialno ogroženega. Ima tudi precej jasen občutek, da se ga v banki izogibajo. Še več, moral je dobiti tudi nekaj batin, da je razumel to stvarnost. Vendar je v resnici pretiraval. Ni se zadovoljil, da so ga nagnali od bančnega okenca, temveč je nadlegoval vseh sedem direktorjev, naj mu dajo ali 100 dinarjev mesečno za golo preživetje ali pa potrdilo, da mu te vsote ne morejo izplačati. S tem potrdilom bi lahko v centru za socialno delo prosil za pomoč.

Ker Žarko Vlajić še zdaleč ni edini, ki nadleguje direktorje Jugobanke, so morali zaposliti – za nedoločen čas! – močne in oborožene fante. Delokrog: disciplíniranje starih deviznih varčevalcev. Ko je Žarko Vlajić krenil k direktorju Plećašu, čeprav mu je tajnica razložila, da direktor ne želi govoriti z njim, sta ga dva »varnostnika« zgrabila, grobo ravnala z njim in ga na koncu nokavtirala. Ko je Vlajić prišel k sebi, je zagledal dva policaja, po videzu podobna »kolegoma« iz banke. Takoj ju je ubogal, ko sta mu ukazala, naj zapusti banko, sicer da ga bodo naprej obdelali še v marici. Šele takšni vzgojni ukrepi so trdoglavega Vlajića prisilili, da je razumel, da »ni vse v denarju«. V časopisu je objavil pismo, v katerem je opozoril druge varčevalce, naj se izogibajo te banke, in dodal, da nima več poguma terjati svoj denar, ker raje ostane živ.

Prepričan sem, da so po tem pismu bančni stražarji dobili pohvalo, izredni bonus ali celo ekstra regres za dopust.

Vendar rek »Neumen kot varčevalec« ne velja za Vlajića in druge »stare« varčevalce deviz. Nanaša se na tiste, ki so se po daljšem kockanju z državo ujeli na limanice zasebnih bank in hranilnic. Njihova zastavonoša sta bila Dafina Milanović in Jezdimir Vasiljević. Za preizkušeno lahkoverne ljudi so bile astronomsko visoke obresti za varčevanje premočan magnet. Pritegnil je milijonsko število varčevalcev. V tej paradržavni verigi »svetega Antona« so podeseterili svoj kapital tisti, ki so se pravočasno vključili. Kajpak na račun malih varčevalcev, ki so se za hazard odločili kasneje. Zdaj imajo ti svoje združenje in stavkajo in jadikujejo. Vendar tudi ne verjamejo, da bodo še kdaj videli svoj denar.

Letos je prišel super dinar, da bi izvlekel še tiste devize, ki so še ostale v nogavicah. Le kaj si bodo izmislili po tem?

Piše: Lučka Böhm

Generacije se pogajajo

Po zgodovinskem letu 1990 se je življenje v marsičem spremenilo! Na vsakem koraku smo se učili novih spretnosti, ki smo jih potrebovali, da si uredimo življenje po svoji meri. Sindikalisti smo v marsikaterem pogledu začeli znova. Vzpostavili smo sistem kolektivnih pogodb, za katere velja, da je njihovo izvajanje mogoče iztožiti na sodišču. Zato ima beseda zapisana, v kolektivni pogodbi, večjo težo od tiste v nekdanjih samoupravnih sporazumih. Zato pa so pred podpisom pogodbe trda in natančna pogajanja. In začeli smo se učiti »žlahtne« umetnosti pogajanja: kako je treba stopnjevati pritisk, kdaj je čas za stavko, kdaj je čas za kompromis, kakšna naj bo arbitraža in kdaj je treba podpisati.

Prav zaradi te izkušnje me je presenetilo, ko sem na okrogli mizi o načrtovanih spremembah pokojninskega zakona slišala o pogajanjih med generacijami. Okroglo mizo o predlogu za prvo branje zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je v začetku junija organiziralo predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Redni bralci Delavske enotnosti ste dobro seznanjeni z vladnimi predlogi za letošnje spremembe in dopolnitve veljavnega zakona. Ker pa je vlada prav tako že napovedala še korenitejše spremembe pokojninskega sistema v letu 1995, se je okrogla miza raziskovalcev pravnih in ekonomskih znanosti, strokovnjakov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vladnih strokovnjakov, upokojencev, predstavnikov delodajalskih združenj in sindikalistov lotila tudi sprememb pokojninskega sistema, ki so nam obljubljene za naslednje leto.

Naš pokojninski sistem je v svojem bistvu pogodba med generacijami. *Aktivna generacija s svojimi prispevki za pokojninsko zavarovanje vzdržuje upokojeno generacijo. In to zato, ker je danes upokojena generacija nekdaj (v času svoje aktivne dobe) prav tako s prispevki krila pokojnine tedanjih upokojencev. In današnji zavarovanci računamo na to, da si s plačevanjem prispevkov za pokojnine današnjih upokojencev, zagotavljamo lastno pokojnino. To naj nam bi s svojimi prispevki plačali tisti, ki pridejo za nami!*

V ta krog medgeneracijskih obveznosti smo torej ujete vsaj tri generacije. Gre za obveznosti, ki so nastajale in se izpolnjujejo v obdobju, krajšem nič manj kot 70 let! In ni je države, ki bi si doslej upala prekiniti pogodbo, ki jo je zapisala prva generacija, ki je »stopila« v to pogodbo. Prav vse države so ohranile pokojninski sistem, kakršnega so si izbrale prav na začetku. Tiste države, ki so se odločile za nacionalno pokojnino, ki se financira iz davkov na vso dohodnino in jo prejme vsak državljan, vztrajajo v takem pokojninskem sistemu (skandinavske države). Tiste države, ki pa so se konec 19. stoletja odločile za zavarovalniški sistem, po katerem na pokojnino lahko računa tisti, ki je bil pokojninsko zavarovan, vztrajajo pri tem sistemu (srednja Evropa). ***Pokojninskega sistema ni mogoče menjati tako, kot se menjava moda. Takšna sprememba se lahko konča v popolni katastrofi! Menda v Evropi samo slovenska ljudska stranka meni, da je mogoče zamenjavo sistema opraviti na hitro!***

In vendar smo na junijski okrogli mizi slišali predstavnike aktivne generacije, ki so se pritoževali nad to generacijsko pogodbo. Dokazovali so, da se je v tej pogodbi slabo pogodila prav aktivna generacija! In vsi znaki kažejo, da aktivna generacija ostaja pri izpolnjevanju pogodbe le zaradi državne prisile (zakon). Kdor more, iz pogodbe beži!

Zakaj? Pokojninsko zavarovanje je pravzaprav varčevanje, s katerim vsak mesec del zaslužka (prispevek od bruto plače za pokojninsko zavarovanje) namenimo za svojo socialno varnost na stara leta. Računica bi se izšla, če bi v času svoje aktivne dobe vplačali toliko prispevkov, kolikor nam bo kasneje vrnjeno kot pokojnina v letih od upokojitve do smrti. Toda aktivni generaciji se ta računica ne izide več. Upokojencev je toliko in pokojnine so tako visoke, da mora aktivna generacija vplačevati nesorazmerno več od tistega, kar ji bo vrnjeno v obliki pokojnine.

Tisto, kar bomo vplačali mi, se nam bo povrnilo le 60-odstotno. Če pa bi vsak mesec isto vsoto prispevka vplačali v banko in vezali, bi po upokojitvi dobili poleg glavnice še več kot enkrat toliko obresti! Današnji upokojenci so plačevali 20 odstotkov svoje neto plače za pokojninske prispevke. Današnji zavarovanci vplačujemo že 50 odstotkov svoje neto plače.

In kdor more, beži iz tega pokojninskega sistema in za svojo starost varčuje drugače. Podatki kažejo, da so se zavarovanci iz zasebnega sektorja, ki sami izbirajo svojo zavarovalno osnovo, zavarovali od najnižje možne zavarovalne osnove – od zajamčene plače. Tudi svoje delavce zavarujejo zasebniki od najnižje možne osnove. Za svojo starost očitno varčujejo v kateri od komercialnih zavarovalnic, kjer bodo na stara leta izplačani v skladu s pogodbo, v kateri ni solidarnosti in vzajemnosti s tistimi, ki prejemajo zajamčeno najnižjo pokojnino, ker je njihova lastna prenizka za življenje!

Sindikalisti *so na okrogli mizi seveda branili svoj pokojninski sklad pred »izkoriščevalci« iz zasebnega sektorja, ki s prispevki od zajamčene plače prispevajo za pokojnine današnjih upokojencev manj, kot bi morali glede na svoje zaslužke. Toda po upokojitvi v skupnem enotnem pokojninskem skladu prejemajo pokojnino, ki je odmerjena od plače tistih 10 let, ko so bili nekje v službi, še preden so ustanovili svoje lastno podjetje ali obrt. In ne po prispevkih iz tistih 30 let, ko so se zavarovali od zajamčene plače. Zato so sindikalisti zahtevali, naj se taki zavarovanci izločijo iz enotnega pokojninskega sklada, v katerem so delavci solidarni do tistih, ki so zaslužili več od njih, pa denar porabili drugje.*

Predstavniki delodajalcev *pa so prav tako nezadovoljni opozarjali, da je delež pokojnin v slovenskem bruto domačem proizvodu previsok in da je zato slovenski proizvod obremenjen s previsokim stroškom cene dela. Slovenski proizvod je zato nekonkurenčen na svetovnih trgih. Pokojnine so torej previsoke. Delodajalci zahtevajo nižjo prispevno stopnjo in spremembo načina valorizacije pokojnin.*

Upokojenci *so seveda opozarjali na svoj prav. Sami so izpolnili svojo obveznost v medgeneracijski pogodbi in financirali pokojnine generaciji pred sabo. Danes terjajo tisto, kar jim zagotavlja zakon.*

Na koncu bodo odločili poslanci. Ti se bodo, izkušnje tako kažejo, odločali upoštevajoč politične in manj strokovne argumente. Kot so na okrogli mizi opazili nevtralni raziskovalci, poslanci bolje slišijo nezadovoljstvo upokojencev kot pa nezadovoljstvo aktivnih zavarovancev. Upajmo, da bo tokrat drugače in da bodo poslanci znali porazdeliti breme pokojnin pravično med zaposlene in med zasebnike. Če bodo dosledni in upoštevali opozorila sindikatov in delodajalcev, bo enotni pokojninski sistem preživel!

IN KAJ BO PRINESEL JUTRIŠNJI DAN?

Toliko občutkov, toliko misli je v meni in iskrica upanja, da to, kar je danes slabo, bo morda jutri bolje...

Žalostna sem. Žalostna nad življenjem, ki ga nudi ta »prekleti svet«. Brezposelnost, ki se veča iz dneva v dan, pomanjkanje denarja, ki ga ni moč od nikoder vzeti. Ali mi lahko kdo od intelektualcev pove, kako preživeti današnji čas? Ljudi tare nemoč, da bi lahko zase in družbo storili več. Kako se torej izvleči iz »dreka«, ki mu ni in ni konca? Zaman je brati časopise in poslušati govore naše vlade. S tem obubožani ljudje ne morejo preživeti. Dela ni, ni denarja za mleko, ne za kruh. Za nekatere, ki so že na robu eksistenčnega minimuma. Kako jim pomagati? Nekateri so toliko let trošili svojo energijo za lepšo prihodnost, a se postavlja vprašanje, jo bodo tudi dostojno dočakali? V bistvu je življenje kruto, čeprav ga vsak od nas gleda z različnih zornih kotov.

Žal čudežev ne zna delati nihče. Če bi jih, bi mi, v tem krutem času, živeli drugače. Tako pa živimo, kot nam je »dano«. Tudi če se še tako trudimo, je naš trud velikokrat zaman. In prav zaradi tega se na naših obrazih pojavi obup in žalost. Trpljenje je »ceha«, ki jo plačamo za svoj obstoj. In žal velikokrat ne po svoji krivdi. Želja vsakogar je imeti delo danes, jutri... da lahko preživimo s svojo družino in da tudi sami družbi nekaj nudimo.

Še pred nekaj leti smo zelo malo slišali o stečajih, stavkah, ki se danes vrstijo kot po tekočem traku. V tujini nas ne morejo razumeti, da delavec, ki pridno dela, za svoje delo ne dobi mesečne plače. Kako se rešiti iz začaranega kroga in upati, da bo posijalo sonce, ko je nebo prepredeno s temnimi, grozečimi sivimi oblaki? A kdo od vas ve, ki se na te stvari razumete? Se bo končno že našel kdo, ki bo ljudem znal konkretno povedati, ne le s praznimi besedami in puhlimi obljubami, rešitev za bolezen, ki se v gospodarstvu razširja kot »kuga«?

Nikogar ne želim kritizirati, le vedela bi rada, kaj bo prinesel jutrišnji dan zame, zanjo, zanj, za ljudi, ki so ostali brez dela...

Včasih, ko se sprehajam po mariborskih ulicah, gledam v mikavne izložbe, vabljive stojnice. Veliko jih je, kar nekako preveč za ta čas. Tako kot jaz, jih tudi mnogi drugi ljudje lahko le gledajo in upajo, da si bodo nekega dne morda lahko privoščili kakšno malenkost, ki jo potrebujejo.

A ni žalostno to naše življenje? Ne moremo si kupiti ne tega ne onega, še tistih par »fičnikov«, kar jih imamo, je treba »šparati«, da bomo ob koncu meseca še lahko kupili najosnovnejše za življenje.

Kar nekako težko mi je ob misli, da vsi hrepenimo le po denarju, da bi preživeli in da ob tem pozabljamo na marsikatere pomembne stvari. A žal je tako. K temu nas sili čas, v katerem smo.

Da bi le še imeli zaposlitev, je že naša vsakdanja spremljajoča misel. Nič več ni brezskrbnosti kot včasih. Če ti v eni tovarni delo »ni odgovarjalo«, si se pač zaposlil drugje. Danes pa smo lahko srečni, da še sploh lahko gremo na »šiht«. Neverjetno, kako postajamo skromni, da nam že delo pomeni neizmerno srečo.

Bogati ljudje so nam »tabu«, o njih kot da ne želimo več razmišljati. Nikoli niso in nikoli ne bodo znali ceniti tega, kar preživlja večina siromašnega delavskega razreda. A kljub težavam je še ostalo upanje, da se bo jutri zgodilo nekaj novega, boljšega tudi za nas... Kdo ve, morda pa se bo tudi kdo izmed nas v naslednjem jutru zbudil z nasmehom na obrazu, morda...

Čeprav še delo imam, čutim z ljudmi, ki dela več nimajo, ki so ostali prepuščeni sami sebi, prepuščeni usodi, ki ne pozna milosti. Četudi bi vsak dan preklinjali vse, ki smo jih volili in jim zaupali, da bodo znali poiskati ključ za ohranitev, če že ne za vzpon gospodarstva, bi bilo zaman. Od teh razmišljanj nas boli glava in iz oči mnogokrat zdrsijo solze, solze nemoči.

Ljudje na »vrhu«, zbudite se! Naše noči so velikokrat neprespane in naš strah pred jutrišnjim dnem vse večji. Komu naj zaupamo, če ne vam, ki ste nam obljubljali, da bomo lahko »normalno« preživeli odcepitev in »normalno« zadihali v svobodni in samostojni državi Sloveniji. Na koga naj se obrnemo v obupu in strahu, ki je naš sopotnik iz dneva v dan?

Mogoče boste kdaj znali ceniti naše zaupanje, a takrat bo za nas morda že prepozno. Že danes nam morate pomagati, ko smo še živi, ker le Bog ve, kaj se bo zgodilo jutri...

Breda

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

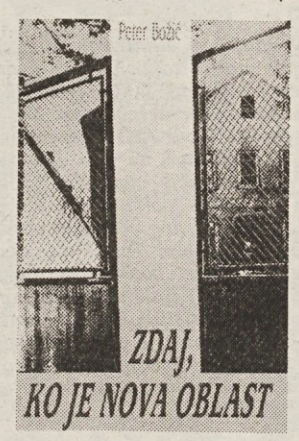

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pičko, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestantih in tam seveda sploh ni pička in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopiči.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033 faks 311-956

Miroslav Jančić

GLASNIK PEKLA I. in II.

I. Umreti s Sarajevom
II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujeto in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Cena knjige je 1.650 SIT

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, bolestne osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecljavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: **izredni popust, plačilo v treh obrokih** (nakup nad 3.000 SIT) in **možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.**
Pa še to: ČLANI KLUBA BODO IMELI **30% popusta pri vseh novitetah založbe** – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov: . . . . . .

Ulica, poštna št., kraj: . . . . . .

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku (velja za DO)
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih

Ime in priimek podpisnika: . . . . . .

3. Knjige mi pošljite po povzetju

INVALIDI SLOVENIJE, UPRITE SE!

Po seji odbora za prostovoljno zdravstveno zavarovanje pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, dne 8. 6. 1994, sem se počutila zelo slabo. Tako se počutiš, ko slutiš, da te želijo prevarati, žejno prepeljati preko vode, kot se temu po domače reče.

Pa gremo po vrsti. Odbor za prostovoljno zdravstveno zavarovanje se je prvič sestal 18. 4. 1994. Osrednja točka sestanka je bil predlog razporeditve presežka premij nad izplačanimi zavarovalninami v letu 1993, v višini 2.617.268 tolarjev. Strokovna služba zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je pripravila predlog razporeditve sredstev, ki pa po mnenju odbora ni bil pripravljen v duhu 84. člena začasnega statuta Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Po tem členu statuta bi odbor skupščini Zavoda v primeru, da pride do presežka sredstev, lahko predlagal bodisi znižanje zavarovalne premije ali razporeditev sredstev v poslovni sklad.

Pri svojih razpravah in odločanju sem načelno izhajala iz določb statuta in interesov vseh zavarovancev z našega območja. Pred seboj sem nenezadnje imela tudi tistih tisoč petsto nezaposlenih delavcev, ki smo jih na Območni organizaciji Zveze svobodnih sindikatov vključili v sistem prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in ki z veliko muko od nadomestila, ki znaša okoli 16.000 SIT, ali pa nadomestila sploh nimajo, odštejejo 828,00 SIT za mesečno premijo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

No, na prvi seji predloga strokovne službe za razporeditev sredstev nismo sprejeli. Zahtevali smo širšo obrazložitev posameznih predlogov. Menili smo, da gre za nenamensko porabo sredstev. Glede na številne pripombe je v.d. direktorja Zavoda za zdravstveno zavarovanje g. Košir predlog za razporeditev sredstev umaknil. Na njegovo vztrajanje in očitke, da blokiramo normalno poslovanje, pa smo sprejeli sklep o začasni uporabi sredstev v višini 25 % dejanskega presežka.

V gradivu za 2. sejo 8. 6. 1994 pa so bile stvari drugače zastavljene. Najprej je bila točka dnevnega reda postavljena, kot da gre zgolj za obrazložitev odločitve, ki je bila že sprejeta. Enako je bilo v zapisniku zapisano, kot da do umika predloga sploh ni prišlo in kot da smo o vsem odločili na prejšnji seji, sedaj pa bomo poslušali samo naknadno obrazložitev.

Počutila sem se kot ena od treh kraljevih opic. Ali naj se obnašam, kot da nič ne slišim, nič ne vidim, naj nič ne govorim?

Na mojo zahtevo se je točka dnevnega reda iz »obrazložitve« preimenovala v »oblikovanje predloga«. Ugotovili smo, da je bil na prejšnji seji predlog strokovne seje umaknjen in sprejet že prej omenjen sklep o začasni uporabi sredstev.

Občutek prevaranosti pa je vendarle ostal.

A vse to so le zunanji efekti, kulise problema. Gre za denar, za veliko denarja zavarovancev, ki so sklenili prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Naj še enkrat poudarim, da bi v skladu z določbami statuta in v interesu zavarovancev lahko jaz odločala le o znižanju premije ali delni širitvi pravic zavarovancev.

Večina presežnih sredstev je bila po predlogu namenjena za ohranitev višine premij v letu 1994 na sedanji ravni, nekaj za programe t.i. promocije zdravja, za sofinanciranje prehoda na izkazovanje z zdravstveno kartico, za sponzoriranje, donacije na področju prostovoljnega zavarovanja v letu 1994. **Najbolj sporen je bil predlog za dodelitev 120.000.000 tolarjev za izvajanje dejavnosti invalidskih organizacij.**

Invalidske organizacije Slovenije imajo svoj program. Viri sredstev za izvajanje programov so predvsem Loterija Slovenije, državni proračun, SPIZ, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, donacije, članarine in drugi lastni prihodki. Po nekaterih izjavah naj bi bile invalidske organizacije izpadle iz finančnega načrta vlade in da je vrh politike in vlade soglašal, naj invalidi pristavijo lonček in prosijo vbogajme tam, kjer denar trenutno je – pri presežkih iz prostovoljnega zavarovanja. Jezna sem, da so invalidi pristali na to, da so jih nagnali od jasli državnega proračuna, kjer bi jim morali zagotoviti del sredstev za njihove dejavnosti. Hudo mi je, da so tudi na seji, o kateri govorim, čutili potrebo, da so svoje osebne stiske razlagali, da so se človeško razgaljali in poniževali.

Zakaj se invalidom potrebna sredstva ne zagotovijo v integralnem proračunu, na presežna sredstva, če je na sredstva odprt prost lov, pa naj cilja oziroma prosjači zanje kdorkoli, denimo obrambno ali kako drugo ministrstvo?

Kdaj bodo invalidi spoznali, da je tak način financiranja njim v škodo, saj bodo za vedno odrinjeni in bodo morali iskati priložnostne rešitve. Presežki danes so, jutri jih ne bo. Od kod bi se financirale invalidske organizacije, če tega presežka ne bi bilo? Na katera vrata bodo invalide poslali prihodnje leto? Ni prav, da tak način zbiranja potrebnih sredstev za njihovo delovanje postane pravilo.

Ostajam pri stališču, da se invalidske organizacije ne morejo financirati iz presežka sredstev prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

Upam le, da bodo invalidi kmalu spoznali, kdo je na njihovi strani in kdo proti njim. Zavarovanci pa nič – kdo bo vprašal njih?

Marija Eraković

LASTNO STANOVANJE KOT BREME IN SKRB

– Ko stanovanje še ni bilo moje, je onemu nad mano počila cev in k meni skozi strop začelo kapljati. Poklicala sva Stanovanjsko podjetje Ljubljana in so takoj prišli, razkopali steno in zamenjali cev, na svoje stroške, jasno, mi je ondan povedal M. B., upokojeni profesor. In dodal svojo skrb: – Stanovanje sem odkupil na deset let, obroki niso mačje solze, pokojnina pa tako, tako... In zdaj v steni škreblja pri meni; s strahom gledam, kdaj bo začelo zamakati. Zdaj že vem, da bodo meni poslali račun, če bo treba popravljati. In še za popravilo spodnjemu, če se bo pri meni nabrala voda... In koga naj zdaj pokličem, če bi do tega prišlo?

Upravnika zgradbe, piše v zakonu. To sem mu tudi povedal. In še, da takšne skrbi ne tarejo samo njega, temveč večino novopečenih lastnikov stanovanj v stanovanjskih blokih. Čeprav velja nova stanovanjska zakonodaja že tretje leto, upravljanje v večstanovanjskih hišah še vedno »ni zaživelo«. Vzrok za to pa niso več neskle-njene pogodbe o upravljanju in o medsebojnih razmerjih med lastniki stanovanj, temveč neurejeno sprotno in investicijsko vzdrževanje stanovanjske hiše ter – slabi upravniki.

Večina lastnikov, ki je odkupila prejšnja družbena stanovanja, še vedno meni, da jim ni treba skrbeti za nič drugega kot za svoje bivalne prostore. Pozabljajo, da so z nakupom stanovanja postali tudi solastniki skupnih delov in naprav ter prostorov v stanovanjski hiši. Ko pa se je treba lotiti prvega večjega popravila ali obnove katere od naprav ali, na primer, strehe, čakajo, kaj bo. Takšne obnove, jasno, veliko stanejo. Visoki stroški, ki jih morajo »po novem« plačevati lastniki stanovanj, so najpogosteje vzrok, da lastniki odlašajo z obnovitvenimi deli, zlasti še v hišah, kjer so si izbrali strokovno neusposobljenega upravnika.

Glavna vloga upravnika naj bi bila, da lastnike natančno seznani s posledicami odlaganja popravil ter da jih o njihovi nujnosti zna prepričati. Vsekakor pa upravnik večjih posegov na hiši ne sme začeti brez soglasja vseh (!) lastnikov hiše. V takih primerih je treba skleniti posebno pogodbo. Če gre npr. za popravilo strehe, morajo vsi lastniki z upravnikom podpisati pogodbo o popravilu strehe. Še prej pa mora upravnik pripraviti nekaj ponudb za izvajalca del, ki ga izberejo lastniki hiše. In kakšno izbiro imajo?

V Sloveniji je za upravljanje hiš registriranih 250 podjetij. Večinoma gre za manjša zasebna podjetja, ki so se s to dejavnostjo šele začela ukvarjati. So pa med njimi tudi velika in še vedno najbolj znana (zaradi dolgoletnega oziroma večdesetletnega delovanja) – stanovanjska podjetja. Eno največjih je Stanovanjsko podjetje Ljubljana (SPL), ki upravlja več deset tisoč stanovanjskih enot. Vendar so zadnje čase lastniki stanovanj z delom tega podjetja vse manj zadovoljni. Dogaja se namreč, da v hišo, ki jo upravlja to podjetje (za kar seveda od lastnikov redno pobira kar lepe denarje), njihovi upravniki ne zaidejo niti enkrat na leto. Zato tudi ne preseneča, da na obvestila lastnikov o nujnosti manjših popravil podjetje ne reagira po več mesecev, ob tem ko pridno pobira denar za sleherni večji poseg na stavbi, čeprav ni zbralo soglasja vseh lastnikov stanovanj.

Avtorji stanovanjske zakonodaje so sicer predvideli, da vselej in povsod vsi lastniki ne bodo soglašali s sicer nujnimi večjimi popravili, zato naj bi v takih primerih posredovala stanovanjska inšpekcija, ki pa je začela delovati šele zdaj – dve leti po uveljavitvi stanovanjskega zakona – saj je prej nismo imeli. Njena pooblastila niso velika: vse, kar lahko stori v omenjenih primerih, je le, da ob svetovanju lastnikom in upravljalcem, kaj bi bilo dobro, koristno in modro, izdaja ureditvene odločbe in jih vroča upravljalcem hiš, v njih pa določa roke za izvedbo potrebnih del. Če tudi odločba ne zaleže, morajo inšpektorji predlagati občinskemu upravnemu organu, ki je pristojen za stanovanjske zadeve, da ukrepa. Ta pa (spet le, če ne dobi soglasja vseh lastnikov) odredi potrebna dela, jasno, v breme lastnikov. No, potem pa se lahko začno pravdanja (med lastniki) na sodišču...

A takšnih pravd je na sodiščih največ zaradi stroškov upravljanja in popravil. Eden izmed členov veljavne stanovanjske zakonodaje določa, da stroški upravljanja, prenove in izboljšav, razen obratovanja, bremenijo lastnika v sorazmerju s solastniškim deležem, ki ga ima na skupnih prostorih, delih, objektih in napravah stanovanjske hiše. Če služijo skupni prostori, deli, objekti in naprave zgolj posameznim stanovanjem, bremenijo stroški upravljanja, razumljivo, zgolj lastnike teh stanovanj.

Na vprašanje, kakšna naj bi bila normalna ali realna cena za upravljanje večstanovanjske hiše, in kakšen naj bi bil način obračuna, ne znajo natančno odgovoriti ne na nedavno ustanovljenem stanovanjskem združenju ne na ministrstvu za okolje in prostor. To so pač zadeve, ki da so v pristojnosti pogodbenih strank, to je upravnika in lastnikov stanovanj. Cena ni administrativna, temveč tržna kategorija, odvisna predvsem od obsega in kakovosti ponujene storitve. V načelu je treba plačati upravniku to, za kar so se bili poprej domenili v pogodbi o upravljanju oziroma v pogodbi z upravnikom. Ker pa so ta medsebojna razmerja povečini še neurejena, lastniki pa se še ne zavedajo svoje vloge (da so opravila stvar dogovora, da lastniki izbirajo upravnika, da se sami odločajo o ključih za delitev stroškov) prihaja do nezaupanja in do prepirov. Dogaja se, da upravniki vsiljujejo svoje pogoje, pa tudi nasprotno, da so lastniki nezainteresirani za ureditev medsebojnih razmerij in da so upravniki postavljeni pred dejstvo, da morajo sami določati pravila, ki pa so enim lastnikom všeč, drugim ne. Skratka: prvi korak k izboljšanju razmer je ureditev odnosov med lastniki, nato pa tehtna pogodba z upravnikom.

Tako ali drugače: vedeti je treba, da upravljanje, ki je učinkovito, ni poceni. V Italiji npr. znašajo stroški za upravljanje stanovanjskih hiš približno 4 odstotke najemnine (ki pa je realna, neprimerno višja od naše). Poleg tega si upravnik zaračuna še delež od vrednosti posamezne storitve (na primer za vzdrževanje). Skupaj stane upravljanje 10 do 15 odstotkov tamkajšnje najemnine, torej približno 0,3 odstotka (spet realne) vrednosti stanovanja. Ali z drugimi besedami: lastniško stanovanje ni »ena sama radost«, je tudi breme in skrb.

V. O.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Piti ali ne piti med delom?

Nekoč so naše stare mame vedno govorile, da če se med delom potiš, ne smeš piti tekočine. Priporočale so, naj jo pijemo čim kasneje, in govorile, da boš ves dan žejen, če boš ob začetni žeji pil. Saj se boš potil mnogo bolj, kot če ne bi pil ničesar.

Delavec, ki dela v vročini, mora med delom piti. Svetujemo, da pije toliko, kot je izgubil tekočine, oziroma toliko, kot jo zahteva njen naravni mehanizem, ki kaže koncentracijo krvi in količino tekočine v krvi. Ta naravni mehanizem imenujemo žeja. Seveda pri tem izključujemo tisto žejo, ki jo čutijo sladkorni bolniki in je začetni znak sladkorne bolezni. Seveda pa nimam v mislih žeje po alkoholnih pijačah, ki jo poznamo pri ljudeh, ki so odvisni od alkohola.

Kaj odžeja?

Najprej povejmo, kaj ne odžeja in kaj odsvetujemo. Čeprav nas prvi trenutek dodobra odžeja mrzlo pivo ali pa mrzlo vino, tega med delom ne smemo piti. Saj dobro vemo, da pitje alkoholnih pijač med delom škodi, da je nevarno in da bi lahko povzročilo tudi poškodbe na delu. Tudi »bevando«, ki jo poznajo Dalmatinci – pol vina, pol vode – odsvetujemo. Pravzaprav bi morala uživanje alkoholnih pijač med delom in na delovnem mestu prepovedati že naša zakonodaja o varnem delu ali pa interna pravila podjetja.

Mrzle pijače, mrzla ledena radenska in druge brezalkoholne pijače so mnogo manj škodljive kot mrzle alkoholne pijače. Res je, da mrzla pijača dobro dene v trenutku, ko steče po razsušenem grlu, vendar pa ne odžeja tako, kot bi pričakovali. Pravijo, da je tudi mnogo več gastritisa (vnetja želodčne sluznice), kot ga je bilo nekoč odkar imamo pri vsaki hiši hladilnik in si lahko postrežemo z ledeno pijačo.

Angleži v kolonijah so prisegali na topel čaj?!

Zdravniki svetujemo tudi čaj, vendar ne toplega, ampak mlačnega, ne preveč sladkega, raje nekoliko kislega. Šipkov čaj je najprimernejši, če bi mu dodali nekoliko limone ali pa kar C vitamina, bi bil za toplo oziroma vroče delovno mesto najprimernejši.

Nekoč so mnogo govorili o slani pijači. Pred leti je zvezni zakon (dobesedno prepisan iz sovjetskega) celo predpisoval pitje slane tekočine med delom na delih, kjer je vročina. Ne le da je taka pijača popolnoma neužitna in so jo delavci odklanjali, resnica je ta, da je naša hrana dovolj slana, da nadomesti sol, ki jo izločimo z znojem. Res pa je tudi to, da delavci, ki se zelo potijo, kaj radi jedo tudi bolj slane jedi in s tem zadostijo telesnim potrebam po soli.

Povedali so nam, da na ladjah, ki potujejo v tropih in se na njih mornarji močno potijo, redno kuhajo mnogo bolj slano juho kot drugod.

Bolj kot na pijačo, bi morali misliti na tehnično zaščito pred veliko vročino. Ponekod varujejo delavca pred prehudo vročino z mrzlimi zračnimi tuši. Pri pečeh jim predpišejo ustrezno zaščitno obleko. V zadnjem času pa marsikje srečamo tudi ohlajevanje zraka z aparati oziroma tako imenovanim »air condition«. Povedati moramo, da je treba tudi tak aparat znati prav uravnavati, da mora imeti dovolj vlage, sicer se delavci ne bodo v takih prostorih dobro počutili.

Pri delu v hudi vročini morajo delavci torej imeti dovolj pijače?? In še enkrat: najboljši je čaj, najslabše so alkoholne pijače.

BEDA V SLIKI

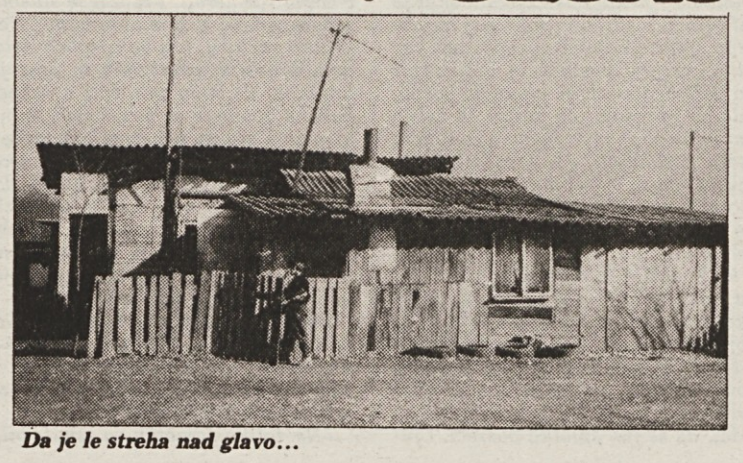

Da je le streha nad glavo...

Knjiga je blago, enako lokalni samoupravi

Nič ne pomaga. Vrniti se je treba h kulturi politike in uspelo neuspelemu referendumu o lokalni samoupravi. Bistvo referenduma je ljudska volja, ki pa jo je tokrat sklenila izraziti nekaj več kot polovica volilnih upravičencev. Ostali se za zadevo niso zmenili in so bili tako (po prejšnjih nedemokratičnih predpisih) avtomatično proti. Ampak, danes je demokracija in odločajo zgolj tisti, ki so se odločili odločati.

Kam bi takšno občinsko drobljenje pripeljalo kulturo, ne ve nihče razen tistih, ki so uspeli glasovati proti ali niso prišli na volišča. Kaj je občina kot družbenopolitična skupnost in kaj je kardeljanski komunalni sistem? Nekdo bo moral te pojme opredeliti in potem povedati, kaj novega ponuja. Notarja in klepet ob kavici?! Kaj je lokalna samouprava? Je to centralizirana Slovenija, kjer si osemdeset dobro plačanih poslancev jemlje oblast nad ljudmi in njihovim življenjem in delom?

Ker odgovorov ni, roke pa si umivajo vsi, je treba gledati zlasti na slednje, kajti tako opaziš, kdo vse je bil pri tem projektu zraven. Da pa bi se kdo po tej kosovski bitki tudi umaknil, si privoščil šestmesečno plačo, ki mu ob umiku pripada, pa ni govora.

Nevarnost referenduma je v tem, da skrije odgovornost in tako smo krivi mi, ki smo prišli in oni, ki niso prišli in oddali svojega glasu. Svetniki nas sedaj poučujejo, da niso želeli nič drugega kot spoznati našo voljo. Taka je demokracija in taka je politična kultura. Ko tovarna propade, bodo vodilni lahko mirne duše rekli, da niso želeli nič drugega kot spoznati želje trga in kupcev, potem nas bo nekaj znova na zavodih za zaposlovanje... jaz bom tebe ljubil, ti boš drugo ljubil... in svet se bo vrtel naprej. Tako nekako pravi Menart v eni svojih pesmi, ki jo s kulturo politike doživljamo danes kot vsakdan.

Drugače pa je gospod Mencinger uspel javno povedati, kako je gospoda Capudra v njunih vladnih časih prepričeval, da mora biti knjiga obdavčena enako kot drugi izdelki. S pomočjo gospoda Kopača mu je to uspelo, parlament pa je zamisel posvetil. Le tega ne vem, zakaj na primer železnica priznava popust. Gotovo še ni v tržnem gospodarstvu! Drugače pa si kultura od takšnega prepričevanja tudi po nekaj letih še ni opomogla. Morda bo bolje v novem tisočletju. Pisatelji pa bodo morda pripravili kakšno junijsko deklaracijo, ki bo namenjena kulturi in knjigi!

Tole pisanje mi je narekoval frontalni val.

Milan Bratec

Bo Zveza kulturnih organizacij Slovenije postala državni sklad?

Enakovreden položaj ljubiteljske kulture

Minuli teden so se v Medijskih toplicah na svojem letnem posvetu zbrali predstavniki občinskih zvez kulturnih organizacij iz vse Slovenije. Na tradicionalnem srečanju, zelo dobro obiskanem, so največ pozornosti namenili nekaterim bistvenim vprašanjem prihodnosti svojih organizacij, ki jih prinaša novi krovni zakon o kulturni politiki. Tako se bo po parlamentarni proceduri po novem imenoval zakon o organiziranju in financiranju kulture.

O novem položaju in vlogi ljubiteljske dejavnosti, ter odnosu države do nje, sta uvodne misli prispevala kulturni minister Sergij Pelhan in zunanja sodelavka ministrstva Vesna Čopič. Minister je povedal, da so pri pripravi nacionalnega programa kulture zgledujejo po evropskih državah, ki so svoje nacionalne programe že predstavile v okviru evropskih povezav. Pri tem se je izkazalo, da med doslej predstavljenimi programi ni najbolj zgleden in sprejemljiv francoski model, kot se je tudi pri nas pogosto mislilo in se nanj sklicevalo, marveč avstrijski. Ni namreč najpomembneje, koliko država daje za elitno kulturo in kulturo v centrih, marveč je odločilna demokratičnost, širina kulturne ponudbe, njena dostopnost. In prav v tem Pelhan vidi primernost avstrijske kulturne politike, ki teži za ohranitvijo nacionalne identitete v bodočih evropskih povezovanjih. In prav zato Avstrijci opredeljujejo kulturno politiko kot temelj vsenacionalne politike.

V tem si slovenska politika prizadeva posnemati avstrijsko. Tako so ljubiteljske kulturne dejavnosti v osnovah za oblikovanje vsebinskih izhodišč in usmeritev za pripravo nacionalnega kulturnega programa (te izhajajo iz predloga splošnega zakona o kulturni politiki in jih je vlada že obravnavala, o njih pa mora govoriti tudi državni zbor) opredeljene kot enakovredna sestavina nacionalnega kulturnega programa. Tako naj bi imela ljubiteljska kulturna dejavnost, ki je večinoma povezana v zvezi kulturnih organizacij s svojo razvejeno mrežo ob profesionalni kulturi, kulturni dediščini, in še čem enakovredno mesto. Treba jo bo nadgrajevati, čeprav – le mimogrede, a zgovorno – so profesionalni kulturniki proti takemu pojmovanju. V omenjenih osnovah je zapisano, da je »v največjem javnem interesu omogočanje večje dostopnosti kulturnih dobrin in vrednot tudi zunaj urbanih središč; širjenje kulturne vzgoje in kulturnega izobraževanja; omogočanje delovanja mladih in še ne uveljavljenim ustvarjalcem ter odpiranje prostora novim vsebinam in oblikam ustvarjanja; smotrno izkoriščanje prostega časa v smislu spodbujanja ustvarjalnosti in sprejemanja kulturnih vrednot«.

Zakon o kulturni politiki bo postavil pravila igre med državo in kulturno dejavnostjo, je povedala Vesna Čopič. V celoti bo veljal za področje ljubiteljske dejavnosti, uvaja prakso, da je država dolžna skrbeti za kulturo, nima pa pravice vmešavati se vanjo. Na področju ljubiteljske kulture država doslej ni bila organizirana, da bi lahko oblikovala politiko teh organizacij, sodi Čopičeva. Tudi ZKOS ni bila zveza društev, marveč paradržavni organ, oblika skrbi za kulturno dejavnost. Sedaj se zastavlja dilema, ali naj ministrstvo ustanovi svoj organ za to področje ali naj se ZKOS preoblikuje v sklad, na katerega bi država prenesla svoje pristojnosti. Ker prevladuje načelna opredelitev, da povsod tam, kjer ne delujejo javni zavodi oziroma kulturne institucije, ustanovijo javne sklade, bi tudi za področje ljubiteljske kulturne dejavnosti (ob skladih za knjigo, film, alternativno dejavnost) deloval sklad za ljubiteljsko dejavnost. V jedro nove strokovne službe, ki jo sklad vsekakor potrebuje, naj bi se preoblikovala sedanja strokovna služba ZKOS. Sklad bi vodil upravni odbor, ki bo skrbel za uveljavljanje javnega interesa na tem področju.

Država je seveda zainteresirana tudi za mrežo oziroma organizacijsko povezavo z ljubiteljsko dejavnostjo na lokalni ravni. Za to je primerna že vzpostavljena mreža ZKOS, zato predvidevajo območne izpostave sklada za ljubiteljsko kulturno dejavnost, za kar bi znova izkoristili območne strokovne službe ZKO. Država bi začasno financirala plače delavcev ZKO, oziroma, da bi zavarovala doseženo raven kulturnega življenja po vsej državi, do preoblikovanja lokalne samouprave prevzela financiranje sedanjih služb ZKO v dosedanjem obsegu. Sklad bi z lokalnimi skupnostmi sklepal pogodbe o opravljanju nalog na lokalni ravni, ob tem pa lokalne skupnosti ne bi smeli odvzeti skrbi, tudi frinančne ne, za ljubiteljsko kulturo.

Na srečanju so razpravljali še o drugih temah. Mag. Stane Vlaj jih je na primer seznanil z novo lokalno samoupravo in kulturo v njej, toda ostaja občutek, da razen v republiškem vodstvu ZKOS o novem položaju in vlogi ZKO še niso razmišljali. Zdi se, da kulturne zagnance v občinah in organizacijah bolj zanima ljubiteljska dejavnost, strokovno kulturno delo in da jim vloga menedžerjev, v katero jih bo nova zakonodaja hočeš nočeš postavila, ne diši preveč. Seveda pa so po drugi strani zadovoljni, da jim bo država ohranila gmotne možnosti delovanja.

Igor Žitnik

Petnajst let Galerije Commerce

Slika: Saša Bernardi

Menda naj bi v Sloveniji imeli čez sedemsto različnih razstaviščnih prostorov in galerij – natančne številke ne ve nihče – vendar Galerije Commerce ne gre šteti med manj pomembne. V torek so namreč v njej odprli dokumentarno razstavo z naslovom Galerija od 1979 do 1994, ki priča o petnajstletnem kontinuiranem strokovnem in uspešnem prizadevanju vodstva galerije in sožitju ter razumevanju vodstva podjetja in vseh zaposlenih za likovno umetnost. V tem času so se v galeriji zvrstile razstave uglednih umetnikov, oblikovalcev in najrazličnejših skupin, uspelo jim je pritegniti atraktivne razstavljalce z vseh likovnih področij, oblikovalce, ustvarjalce ljudske umetnosti in fotografe, pa naj gre za zanimiva Ex tempora, za presenetljivo predstavitev umetniških del najstarejših živečih slovenskih umetnikov ali pa za slovenske umetnike, ki živijo in ustvarjajo v tujini.

Cvetko Zagorski:

Posestnica II.

V Posestnici I. je avtor pripovedoval o dogajanju v prvih povojnih letih in rušenju tradicionalnih vrednot. V drugi zgodbi, ki se dogaja štirideset let pozneje, torej v današnjih časih, se glavna junakinja znajde med istimi ljudmi v istem okolju, le vrednote se spet lomijo, četudi mnoge moralne dileme ostajajo.

4. nadaljevanje

Po kavi in kozarčkih cvička so gostje vstali s stolov, kukavica v stari stenski uri je odkukala že dvakrat po poldnevu, za ob štirih so bili zmenjeni za obisk pri advokatu v Ljubljani. Kakor vemo, je Emila Lončarja priporočil gospodu Gerzelyju njegov advokat na Dunaju kot odločnega, iznajdljivega moža, vrednega vsega zaupanja. E. L. je bil namreč izvedenec za privatizacijske zadeve, o tem je pisal v časopise, to je bila téma kakor nalašč zanj. Bil je srednjih let, oče ga je bil vzgojil v pravem duhu in spoštovanju svete lastnine, pa naj je bila pridobljena z goljufijo, s krajo ali z izkoriščanjem. Ta vzgoja se je v zadnjih dveh, treh letih bogato obrestovala, tako da se je sinko izkazal kot vnet, nepopustljiv zagovornik po vojni razlaščenih tovarnarjev in fevdalcev, predvsem Cerkve, ki naj ji nova oblast vrne vsa širna posestva, gozdove, vinograde, dvorce in gradove. Bil je poslanski kandidat prave stranke z upravičenim pričakovanjem, da bo pri volitvah zmagala in bo postal poslanec, sčasoma celo minister in kot tak zagovornik pravnih moralnih načel, in svete lastnine.

Avto so pustili na Kongresnem trgu, v Zvezdi, in se napotili skozi središče mesta proti sodniji, kjer je imel advokat v bližini pisarno. Spotoma so se ustavljali pred izložbami, preračunavali tolarske cene v šilinge, nekje pokritizirali blago in cene, drugje pohvalili, s posebnim zadovoljstvom pa ugotavljali, da je Ljubljana skoraj že taka kakor katerokoli srednje veliko srednjeevropsko mesto, o čemer so pričali naslovi podjetij in svetlobne reklame v nemščini in angleščini. Čebljali so po nemško, se čutili skorajda že povsem domače in ljudje, ki so se gnetli okrog trgovin in restavracij, se zanje sploh niso zmenili, čeprav so se obnašali in se pogovarjali med seboj kot tujci, vzvišeni nad vrvečo množico predvsem mladih ljudi.

E. L., visok, vzravnan mož živahnih gibov in ostrega pogleda izza očal, gibčen, po vsem obnašanju razodevajoč, da je v polnem zaletu svojih moči, obvladujoč položaj, jih je sprejel nadvse ljubeznivo. Govorica ga je izdajala, da ni povsem kos nemščini, vendar so se brž sporazumeli. Gospa Emilija mu je izročila nekaj listin, ki so pričale o krivici, ki jo je bila prizadela, vendar si bo moral advokat še priskrbeti poglavitne dokaze o krivičnosti sodbe in odvzema posestva, ter državljanskih pravic, tako da bo upravičena do slovenskega državljanstva ob avstrijskem. Čaka ga nelahka naloga, posebej še, ker so se v zadnjih štirih desetletjih dogodile na posestvu spremembe in ni več takšno, kakršno je bilo, ko so jo razlastili. Pa še to, da se stare strukture branijo vrniti razlaščencem njihova imetja. Vendar upa, da bo nalogi kos, saj ima močno oporo v novih demokratičnih silah tako na občini kot na sodišču, predvsem pa v stranki, ki ji pripada. Obljubil je, da jih bo o vseh postopkih obveščal, na Gerzelyjevo vprašanje, koliko naj dá na račun, pa je rekel, da bodo že poračunali, če pa že hoče kaj plačati vnaprej, no, ne bo se branil. Gospod Gerzely je segel v žep suknjiča po šop pisanih bankovcev, jih z lahkotnimi gibi – kaj pa je to za nas, ki imamo – nekaj odštel in advokat je po telefonu naročil tajnici v sprednji sobi, naj napiše potrdilo za tolikšno vsoto. Tajnica, gospa več kot zrelih let, elegantna, krepke postave in delikatnih potez obraza, ki so dale vedeti, da je resnično gospa, je prinesla potrdilo in vprašala, če gostje še želijo kave ali viskija. Zahvalili so se in se začeli v zaupnem ozračju kot prijatelji poslavljati. Ja, prenočili bodo v Holiday Innu, zjutraj pa se vrnili domov...

V restavraciji hotela, po večerji, ob kozarčkih rebule, so bili dobre volje, saj so opravili, kar je bilo treba, naprej pa se bo videlo. Posebno razpoložen je bil stari Gerzely, ki je dotlej le redkokdaj zinil kaj o svojem življenju, tokrat pa se mu je razvezalo in pripovedoval je, kako se mu je posrečilo odnesti iz druge svetovne vojne celo kožo. Res se je v začetku vojne nekaj zapletel z Osvobodilno fronto, Italijani so ga zaprli v Coroneo v Trstu, tam pa ga je obiskoval neki pater in ga prepričal, da je OF samo krinka za komuniste, bognedaj, da se jim spletka posreči. Ljudem bi vse pobrali, uvedli boljševizem, vse, ki ne bi trobili v njihov rog, bi pobili, druge pa bi čakalo suženjstvo; vero bi prepovedali, konec bi bilo slehernega poštenja in morale. Hans, takrat še Ivan Gerželj, je bil zelo odprt za tako poučevanje, še posebej, ker si je obetal, da ga bodo fašisti izpustili. In ker je bil tako dovzeten, ga je pater še nekajkrat obiskal, ga spovedal in obhajal, in Ivan se je zaprisegel, da se bo z vsem srcem boril proti komunizmu. Že naslednji dan je bil izpuščen. Z vlakom se je odpeljal v Ljubljano in se zglasil na kvesturi, kakor mu je bilo naročeno. V tajništvu je oddal patrovo priporočilno pismo in ni mu bilo treba dolgo čakati, ko je prišel ponj visok, čokat gospod in ga odpeljal v sobo v višjem nadstropju. Preden sta vstopila, je Ivan prebral napis na vratih: Nadzorni oddelek slovenskega domobranstva. Gospod ga je v veliki pisarni z več mizami in stoli povabil, naj sede. Potem ga je spraševal vse mogoče: iz kakšne družine da je, ali je verna, revna ali bogata, ali namerava še naprej študirati pravo in kaj misli o tej grdi vojni, v kateri gre edinole za boj med boljševizmom in evropsko civilizacijo, ki jo na ozemlju Ljubljanske pokrajine predstavlja katoliška Italija. Rekel mu je, da pomeni italijanska zasedba Ljubljanske pokrajine rešitev za Slovence, sam Mussolini je naklonjen Slovencem in v pokrajini je mir, preskrba prebivalstva urejena, dovoljeno je tiskati slovenske časopise in knjige, društva delujejo nemoteno naprej, drugače kot v delu Slovenije, ki so ga zasedli Nemci. Ivan je vneto pritrjeval in bil je pripravljen sodelovati s takó mirobljubno, veri in slovenstvu naklonjeno oblastjo, kakršna je fašistična.

Gerzely se je ponašal s tem, kako se je znašel v tistih razmerah. Prevzel je službo referenta za posebne zadeve v domobranstvu. Načelnik mu je na kratko razložil, kaj bo njegovo delo: organizirati po domobranskih bataljonih in postojankah mrežo zaupnikov, ki bodo poročali o razpoloženju vojakov, kakšne govorice se širijo med njimi, odkrivati tiste, ki niso s srcem pri stvari, mogoče so celo komunistični agentje. Ivan je razumel: nekakšna domobranska tajna policija. Dobil je svojo pisarno, nekaj ljudi v pomoč in sezname domobranskih enot, imena častnikov in vojakov ter njihove življenjepise. Nekaj dni jih je preučeval, potem pa se vrgel na delo. Razposlal je svoje ljudi po enotah in postojankah, sprejemal poročila in dajal navodila.

Do tod je pripovedoval gospod Gerzely brez zadržkov, potem se mu je utrgalo, nekam se je zamislil, levi del obraza mu je nekajkrat trznil in spet je povzel, zdaj s pravim zadovoljstvom in veselo, kakor da bi pripovedoval anekdoto:

»Ne, toliko pameten pa sem le bil, da nisem pobegnil z Rupnikom in bi me onkraj meje zajeli Angleži. Delal sem v domobranstvu, to drži, ampak tudi radio London sem poslušal in jemal zares opomine, naj se domobranstvo oddalji od Nemcev – to je bilo proti koncu vojne – drugače bodo zavezniki ravnali z njim prav tako kot z vojaki SS. Tega seveda domobranci na položajih in v postojankah niso smeli vedeti. Tudi višji o tem niso razpravljali, še zmeraj so verjeli, da se bodo združili z zahodnimi zavezniki in z njihovo pomočjo premagali partizane in zmagali. Jaz pa jim nisem šel na limanice, mislil sem s svojo glavo in jo skrivaj, še pred Rupnikom in vso tisto drhaljo ucvrl prek meje. Delal sem pri kmetih, po nekaj dni ali cel mesec, in se pomikal proti severu, čim dalj od meje, od Koroške. Do mene so že prišli glasovi, kaj se tam dogaja. Medtem sem prišel že do Dunaja, tam v predmestju sem dobil delo pri nekam Prekmurcu, ki je odkupoval in popravljal stare in karambolirane avtomobile. Zadovoljen je bil z mano in pri njem sem ostal, dokler se še sam nisem začel ukvarjati s to obrtjo. Dobiš avto skoraj zastonj, pa ga prodaš za desetkratno ceno. Tako sem se osamosvojil in se oženil s hčerko pohištvenega tovarnarja.« Med pripovedovanjem, ki sta mu gospa Emilija in njegov sin z zanimanjem sledila, je v spominu na pokojno ženo zastal, se otresel spomina, nekajkrat trznil z licem, potem pa radoživo, navihano povedal, kako je prišel, še pred poroko in preden je obogatel, do novega priimka.

»Seznanil sem se s policijskim uradnikom, ki so mu bili za konjička avtomobili. Prihajal je k meni, zastonj se mu popravil in prepleskal nekaj avtov. Lahko rečem, da sva postala prijatelja in zanesel sem se nanj, zaradi njegovega konjička, da mi bo pomagal, če zabredem v stisko. V svojem priimku sem zbrisal kljukico na ž in dobil tako z, j pa sem spremenil v y in postal nov človek, gospod Gerzely, politični emigrant iz Titove Jugoslavije. Policijski šef mi je pomagal, da sem hitro dobil avstrijsko državljanstvo.«

Zadovoljno se je smehljal in trzal z levim licem. Tudi sinu in nečakinji se je zdelo imenitno, kako je vse po vrsti prelisičil, občudovala sta ga in se od srca smejala. Znašel se je bil in vse se je srečno izteklo, zdaj je treba le še doseči, da bo gospe Milly vrnjeno premoženje.

Zasedeli so se do polnoči, naslednje dopoldne, po dobro prespani noči, pa so se v svojem rolls royceu odpeljali proti Mariboru in opoldne prešli mejo, za katero se je bila gospa Milly po pobegu v Avstrijo zaklela, da je ne bo nikoli več prestopila.

(1993)

(Se nadaljuje)

Lastninjenje Gospodarskega razstavišča

LEGALNA OBLIKA DIVJE PRIVATIZACIJE

V seriji revizijskih poročil inšpektorjev SDK, ki skladno z zakonom o lastninskem preoblikovanju podjetij in opredeljenimi merili oškodovanja družbenega premoženja kažejo s prstom na divje privatizacije in privatizerje, je te dni v medijski orbiti začelo krožiti tudi poročilo o ustanovitvi delniške družbe Ljubljanski sejem, ki naj bi skupaj s kasnejšim poslovanjem oškodovala družbeno premoženje Gospodarskega razstavišča. Inšpektorji so naračunali za 160 milijonov oškodovanja. Direktor Ljubljanskega sejma Borut Jerše pa na drugi strani spodbija ugotovitve inšpektorjev in se sklicuje na legalnost postopkov, ki naj bi bili popolnoma v skladu s takratno (Markovićevo, op. p.) in sedanjo zakonodajo. No, če mu je v prvem moč pritegniti, pa to nikakor ne velja tudi za sedanjo zakonodajo, saj v tem primeru inšpektorji SDK ne bi imeli kaj iskati na Gospodarskem razstavišču.

Delniško družbo Ljubljanski sejem je septembra 1991 ustanovil delavski svet družbenega podjetja Gospodarsko razstavišče. Kmalu zatem sta obe podjetji podpisali pogodbo o sodelovanju, v kateri sta si razdelili dejavnosti, ki so bile prej predmet poslovanja družbenega podjetja Gospodarsko razstavišče. Temu je ostalo oddajanje v najem razstavnih in drugih prostorov za organizacijo sejmov in razstav, reklama in ekonomska propaganda, skladiščenje blaga, tehnične storitve itd. Gospodarsko razstavišče je po tej pogodbi dalo vsako leto v najem 16.000 kvadratnih metrov razstavnih prostorov po povprečni ceni 1,5 DEM za kvadratni meter na mesec. Seveda je Ljubljanski sejem te iste prostore prodajal kupcem za posamezne razstave na sejmih tudi po stokrat višji ceni. Tak je pač biznis.

Družbeno podjetje ostane brez vitalnih funkcij

Našo pozornost zatem pritegne sporazum med podjetjema o razporeditvi delavcev, v katerem (pazi!) pogodbeni stranki ugotavljata, da je zaradi organizacijskih sprememb in prenosa določenih dejavnosti iz družbenega podjetja na novo delniško družbo prišlo do trajnega zmanjšanja dela v družbenem podjetju. Logično! Zaradi tega je prešlo v novo delniško družbo 43 delavcev od skupno 64 zaposlenih v Gospodarskem razstavišču. Z njimi se je v novo družbo selila tudi kopica ključnih poslovnih funkcij družbenega podjetja (vodstvo, pravna služba, komerciala in finančno-računovodski sektor), ostali pa so zvečine nižje kvalificirani delavci za opravljanje tehničnih storitev.

Spet logično je zatem moral med obema podjetjema slediti nov pogodbeni akt, v katerem je bilo dogovorjeno, da bo Ljubljanski sejem za družbeno podjetje opravljal računovodske izkaze in vodil poslovne knjige. In bistveno: Gospodarsko razstavišče plačuje za opravljene storitve z delnicami, ki jih ima v delniški družbi Ljubljanski sejem. Delež Gospodarskega razstavišča v delniški družbi se je tako vidno topil. Od 89,7 odstotka v letu 1991 je konec lanskega leta padel na 15,4 odstotka.

Zanimivi so tudi podatki o realizaciji prometa in dobička. Leta 1991 je Gospodarsko razstavišče imelo 143,7 milijona tolarjev prihodka, Ljubljanski sejem pa 47,6 milijona, vendar primerjava ni korektna, saj je Ljubljanski sejem posloval le nekaj mesecev. Naslednje leto je Gospodarsko razstavišče knjižilo 143,7 milijona tolarjev prihodka, Ljubljanski sejem pa že 492,7 milijona tolarjev. Zanimiv je tudi podatek, da je Ljubljanski sejem že leta 1992 imel kar 92 odstotkov dobička, medtem ko se je dobiček družbenega podjetja vidno (in logično) topil. Iz tega je nedvomno razvidna velika poslovna uspešnost Ljubljanskega sejma ob njenem hkratnem upadanju v Gospodarskem razstavišču. Lahko govorimo o večji poslovni učinkovitosti zasebnolastninske pobude ali o oškodovanju družbenega premoženja?

By-pass ovinek

Direktor Ljubljanskega sejma Jerše v odgovoru na revizijsko poročilo in prispevek o tem v TV Dnevniku nacionalne televizije poudarja, da je koncept ustanovitve delniške družbe temeljil na delitvi dejavnosti na dva komplementarna sklopa po preizkušenih in uveljavljenih modelih v tujini, predvsem sejma v Salzburgu. Bognedaj, da bi ga kdo od teh, ki te modele izvajajo v tujini, slišal in zraven pomolil še nos v revizijsko poročilo. Po vsej verjetnosti za uveljavljanje teh modelov v Ljubljani ne bi našel besed.

Toda oškodovanje družbenega premoženja v klasifikaciji divjih privatizacijskih modelov, kot na Gospodarskem razstavišču, je v domači strokovni literaturi prav lepo obdelano pod točko »Ustanovitev podjetja v mešani lasti s strani vseh zaposlenih«. V primeru Ljubljanskega sejma to točko uvrstimo v poglavje divjih privatizacij, ki so kombinacije »sicer legalnih, vendar pa z vidika legitimnosti vprašljivih« in tistih, s katerimi se »zlorabi pravna praznina v nasprotju s splošnimi zakonskimi določbami in moralnimi normami«.

Gospodarski sejem je primer »by-pass« podjetja, ki se je izognil kršenju konkurenčne klavzule in nelojalni konkurenci. Prav zato so zaposleni na Gospodarskem razstavišču ustanovili podjetje, ki opravlja drugo dejavnost. Dr. Alenka Žnidaršič Kranjc v svoji knjigi »Privatizacija ali zakonita kraja« pravi, da je šlo v teh primerih praviloma za formalno »očiščenje« registrskih prijav. Družbeno podjetje, ki je bilo prvotno npr. registrirano za opravljanje uvoza in izvoza z živilskimi in neživilskimi proizvodi, je skrčilo svojo registracijo na živilske, »by-pass« podjetje pa se je registriralo za izvoz in uvoz neživilskih proizvodov. Seveda se dr. Kranjčeva logično vpraša, ali se v novem podjetju ne opravljajo dejavnosti, ki bi jih lahko opravilo matično podjetje, pa jih ne, da bi omogočilo prihodek, dobiček »by-pass« podjetju.

Takšno razlago v celoti potrjuje tudi direktor Ljubljanskega sejma Jerše, ki pravi, da sta dejavnosti obeh podjetij donosni, da je celo donosnejša dejavnost Gospodarskega razstavišča, kar naj bi kazala tudi ekonomska analiza. Če je to res, o čemer ne dvomimo, potem se velja vprašati, zakaj so zaposleni na Gospodarskem razstavišču sploh ustanovili novo delniško družbo. Odgovor nam ponuja revizijsko poročilo. Še zlasti v tistem delu, ki ugotavlja, da je 26,25 odstotka navadnih delnic razreda A, 32,75 odstotka navadnih delnic razreda B in 33,12 odstotka navadnih delnic razreda D v rokah petih vodilnih delavcev Ljubljanskega sejma.

Ivo Kuljaj

Zločinskost režima?

Piše: Pavle Čelik

Posamezniki izmed poslancev in funkcionarjev političnih strank se že vse od Demosove zmage na volitvah zavzemajo, da bi nekdanji sistem razglasili za zločinski. Pripravljeni so tudi na popuščanje, in sicer tako, da bi takšno označbo skrčili le na čas ob koncu druge svetovne vojne in prva leta po njej. Sami besedici »zločinski režim« že uporabljajo, čeprav se je marsikdo od njih v tistih časih krepko prislonil na jasli socialistične oblasti: doštudiral je na stroške države, dobil skoraj brezobrestno posojilo za gradnjo hiše ali drugega poslopja, si ustvaril lepo službico in užival druge ugodnosti kar naenkrat tako osovražene ureditve.

Svoje prizadevanje usmerjajo navznoter in navzven. Ena od poti za dosego take označitve naše skupne preteklosti je tudi parlamentarna komisija z malce dolgim in čudnim imenom. Ali ni sedanji zunanji minister v času, ko je sedel v opozicijskih klopeh državnega zbora, onstran Karavank pozival Zahod, naj ne sodeluje z novim komunističnim režimom v Ljubljani? Tudi danes je umestna domneva, da Slovenija doživlja zunanjepolitične udarce tudi zaradi javnih prizadevanj, da bi razvrednotili delež domovine v skupnem protifašističnem boju Evrope.

Vseh vzrokov, okoliščin in ozadij takšnih prizadevanj seveda ni moč poznati. Zaradi tega se je treba zateči k domnevam. Ne gre le za uveljavitev domovinske pravice do javne uporabe navedenih besedic, ki naj bi po možnosti dobili pravni temelj. To bi bil le prvi korak in sledili bi mu novi, še bolj usodni in načrtovani dolgoročno. Sem bi se dalo uvrstiti:

– ublažitev, če že ne izbris sramotnega žiga o narodnem izdajstvu slovenskih protipartizanskih enot, ki so bile v službi okupatorjev;

– postopno izenačitev pravic sodelavcev in pomagačev fašističnih sil s partizani, od pokojnin do raznih zdravstvenih ugodnosti;

– povezovanje tako olepšanih fašističnih pomagačev s somišljeniki v tujini in ustvarjanje enotne »črne« fronte v Evropi;

– obračun z drugače mislečimi doma in v tujini, če bi z volitvami ali drugače prišli na oblast.

Teh do skrajnosti napetih domnev zaenkrat ni moč uresničiti. Ni niti notranjih niti zunanjih možnosti za njihov uspeh. Morda so zato nekako živčni, nestrpni in vsiljivi?

Kaj pa, če se bo bumerang tega protikomunističnega sovraštva vrnil prav na izhodišče? Kdo jamči, da takšna prizadevanja ne bodo sama označena kot zločinska? Na to ne bo treba čakati 45 let, marveč kvečjemu 45 mesecev. Zločinska do vojske nezaposlenih, socialno šibkih, skritih in neuveljavljenih talentov, do obrobnih skupin in do perečih težav v naši družbi, ki se ne rešujejo uspešneje tudi zaradi takšnih prizadevanj, ki bi jih lahko označili za »črni boljševizem«. Narod že ve in bo vedel, kdo so njegovi lažni preroki...

Prizadevanja za uzakonitev in uveljavitev za videz nedolžnih besedic »zločinski režim« so kratkoročno in dolgoročno gledano nevarna za demokracijo pri nas in v Evropi. Tako bi jih bilo treba obravnavati in ocenjevati, da nam ne bi bilo žal.

»DEL GENIALNE STRATEGIJE«

X-25 JAVLJA

Rubriko »X-25 javlja« je posthumno, odlikoval conducator Causescu z Odlikovanjem junaka socialističnega dela Soc. rep. Romunije.
Registred trade mark®
Marca registrada 1994

Priznanje Janezu Janši?

Nedavno smo lahko iz odredbe št.: 833/212-94 prebrali, da je minister za obrambo Jelko Kacin podelil Janezu Janši vojaški čin podporočnika. S tem pritlehnim in primitivnim dejanjem je želel Janšo ponižati, a je dejansko ponižal sebe samega. Edini časopis, ki je o tem »častnem« dejanju poročal, in to celo na prvi strani, pa je znova dokazal uspešno nadaljevanje svoje propagandno revolucionarne preteklosti.

Janez Janša, človek ki je Slovenijo popeljal v samostojnost, je na tej poti in pri dosegi tega cilja kot strateg in režiser uporabil v tem projektu, zlasti v času osvobodilne vojne tudi Jelka Kacina kot dobrega igralca poverjene mu vloge. *Pri obramboslovju Kacin* ***sicer ni bil prav uspešen, kar dobro vedo na občini in v njenem sekretariatu za obrambo, kjer je bil zaposlen, vendar pa ga je »tedanji« obrambni minister Janez Janša prav gotovo od tam potegnil v svoje ministrstvo predvsem zaradi njegovih igralskih sposobnosti.*** *Te so dejansko prišle do izraza med desetdnevno vojno, potem* ***ko je bil Kacin na Janšev predlog imenovan za ministra za informiranje in je*** *v tistem času pomembno vlogo propagandnega informatorja zelo uspešno tudi odigral.* ***Vse to je bilo del genialne strategije Janeza Janše in mirno ga lahko imenujemo očeta slovenske državnosti.***

Minister Kacin, ***Janez Janša ga je tedaj spravil iz anonimnosti, je s to, za ministra samega sramotno podelitvijo podporočniškega čina Janši*** *pokazal, da so tudi njegove igralske sposobnosti* ***opešale.*** *Zdaj, ko je zajadral na področje komedije, lahko pričakujemo, da bo pisec Kacinovih vlog lahko le še Tone Fornezzi-Tof.*

Dimitrij Kovačič, Ljubljana

Tako gospod mestni sekretar Dimitrij Kovačič (Demos) v »pismu bralca« v neki slovenski časopis (1. junija 1994).

Komentar skoraj ni potreben.

J. J., »oče slovenske državnosti«, genialni strateg po besedah svojega občudovalca Dimitrija Kovačiča, je »kot strateg in režiser« očitno sam sebi skopal jamo, v katero je padel.

Bolj zanimivo je, kako so na slovenski desnici v sklopu take in podobne »genialne strategije« vedno znali porabiti preverjene komunistične kadre. Naj citiram poslanca Zmaga Jelinčiča:

»Še enkrat se povrnimo k Janševim trditvam, da v strukturah ministrstva za obrambo spet dobivajo veljavo mnogi kadri iz bivše JLA. Koliko je to res, šele preverjamo, dejstvo pa je, da so se jugo kadri v velikem številu pritepli v slovensko TO za časa Janševega ministrovanja. Spet se sklicujem na revijo Prijatelj, ki je v letošnji 3. številki objavila imena in priimke okrog dvestotih pripadnikov nekdanje JLA, neslovencev, ki so 'prestopili' v naše oborožene sile do oktobra 1991. Gre za starešine, oficirje, od najnižjega do najvišjih činov, ki hierarhično obvladujejo in 'pokrivajo' vse strukture, vse vide in vse rodove slovenske Teritorialne obrambe. (....) Problematični pa niso samo kadri nekdanje JLA, ki v dobršni meri trdno obvladujejo slovensko vojsko. Zanimiva je tudi geneza, kako je prihajalo do čudežnih in neverjetnih infiltracij, ob katerih človeku zastane pamet. Vojska, ki smo ji med vojno lahko rekli s ponosom slovenska, je postala že v obdobju trimesečnega moratorija, še bolj pa v mesecih, ki so mu sledila, podobna tujski legiji. Veliko število starešin iz bivše JLA je preplavila večino enot Teritorialne obrambe in vsi so imeli nenadoma polno vojnih zaslug za Slovenijo; formalno so bili visoko izobraženi.« (Prijatelj, št. 5/94, str. 27).

So tudi ti oficirji podobno kakor njihovi kolegi hrvaške narodnosti – »del genialne strategije« eksministra Janše? Da o vomovcu Kunstlju, generalu Švajncerju in drugih herojih slovenske desnice ne govoirmo? In da recimo ne omenjamo FDV-jevskih kolegov in ZSMS-jevskih kadrov, kakršen je mestni obrambnik Sodržnik, z dragim službenim avtom vred?

Sicer je treba na desni strani hrbtenjače opravičiti tudi včerajšnje navdušenje za Kacina. Je pa res nerodno, da je Kacin prerasel svojega ministra že tedaj, ko je na TV komentiral Zalivsko vojno. In da se ga je J. J. zato znebil na ministrstvo za informacije. In da niti to ni pomagalo. Kacin ga je vendar nasledil. In mnogi smo si oddahnili. Tudi v Sloveniji bomo lahko mirno spali. ***Brez belih mazd.***

Bilo kuda – Udba svuda!

Padlim v boju proti udbomafiji posveča ta zapis neuničljivi

X-25 (rezervni topniški stotnik, seveda)

Pavle Čelik

Nova knjiga

Avtor, magister sociologije in miličnik, je policiji bil in je še zapisan z dušo in telesom; bil je komandir policijske postaje, ravnatelj kadetske policijske šole, načelnik slovenske policije. V knjigi Policija, demonstracije, oblast opisuje svoja opažanja in ocene, kako je policija ravnala v minulih 30 letih, predvsem v Ljubljani, ob demonstracijah, zborovanjih, ustanavljanju strank, še posebej v prelomnih časih slovenske republike in države.

V tej knjigi riše portrete posameznikov, opisuje dogodke in njihova ozadja. Kot rdeča nit se v 30-letnem loku njegovega angažiranja v policiji nehote izpisuje zgodba o policistu, ki ne sme zbujati strahu, ampak mora biti tudi in predvsem človek.

Cena knjige je 2.600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061-321-255, 1310-033, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige POLICIJA, DEMONSTRACIJE, OBLAST.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno dne: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Žig

Podpis naročnika

Slovenske investicije po novem

Cerkev sv. Frančiška v Radmirju v Savinjski dolini.

Humoreska

Vicmohar

»Hecna je tale slovenska politika,« je nekam zase dejal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je na svojem stražarskem mestu za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte kot navadno pil svoje pivo.

– Zakaj hecna, smo takoj zgrabili to besedno kost.

»Pravzaprav je hecen šef vlade...«

– A mislite dr. Drnovška?

»Natančno njega.«

– Zakaj pa naj bi bil hecen. Saj vselej deluje prekleto resno. Njegovi pristaši mu prej zamerijo, ker se nikdar ne smeje...

»Ja ta pravi vicmohar je vselej smrtno resen. No, ampak saj ni smešen Drnovšek, ampak njegovi postopki.«

– Oho, tole boste pa morali utemeljiti!

»No, torej. Ne vem, zakaj je šel odstavljat ministrico za delo gospo Jožico Puhar. Jo je hotel odstaviti, pa je bil parlament proti. On pa trmari kar naprej...«

– Dragi moj, Drnovšek že ve, zakaj. Je Puharjeva že delala slabo... Sicer pa poglejte, kakšna nezaposlenost vlada...

»Nezaposlenost je res huda. Ampak že Peterle, potem pa Drnovšek v svoji prvi vladi in v začetku druge vlade bi Puharjevo lahko odslovila, ko je nezaposlenost naraščala. Drnovšek pa ji daje nogo prav zdaj, ko menda nezaposlenost upada...«

– Pa vi to verjamete?

»Ja, saj moram verjeti, ko pa tako zatrjuje veliki mag. Kocjančič in ko se s tem hvali sam Drnovšek. Ali vi tema dvema velikanoma slovenske politike ne verjamete, a?«

– No, ne lovite me za besede. Vsekakor sem prepričan, da je imel Drnovšek tehtne razloge za zamenjavo gospe Puharjeve.

»A kot tehten razlog mislite tisto 'kar sem rekel, sem rekel', ko je očitno, da bi se znebil enega neprijetnega ministra, zamenjal iz vsake stranke koalicije enega, najprej svojega Jazbinška, potem esdeesovskega Janšo, potem še krščanskega Bizjaka in nazadnje prenovljene Puharice...«

– A pri tem ciljate, da je Drnovšek žrtvoval kar tri ministre, da se je znebil Janše? Ta je pa prehuda. Veste, predsednik vlade pa že lahko zamenja ministre, ne da bi za to moral posebej odgovarjati. Janšo je zamenjal zaradi napake, Puharjevo zaradi slabega dela...

»Kaj pa je pravzaprav specialnost gospe Puharjeve?«

– Ona se je vselej posvečala delu, zaposlovanju, družini... Zato je tudi postala ministrica za delo.

»Kaj pa diplomacija. Je bila aktivna v tej smeri?«

– Ne da bi jaz vedel...

»Torej bo le držalo, da so ukrepi gospoda Drnovška smešni. Gospa Puharjeva, ki je specialistka za zaposlovanje, družinske zadeve in podobno, ni primerna kot ministrica na tem področju in to prav takrat, ko nezaposlenost začne upadati. Zato bo šla zdaj za veleposlanico v Makedonijo, torej v službo, ki je sploh ni vajena. Če nič drugega, bodo v Makedoniji gledali malce navzkriž, da jim Slovenci pošiljamo za veleposlanico osebo, ki smo jo pognali z ministrskega stolčka zaradi očitane nesposobnosti...«

– Veste kaj, vi uporabljate nesramne izraze. To me spominja na čase linča iz prejšnjega sistema...

»Mene pa spominja prav tako na minuli sistem, ko je partija direktorju, ki je zašuštral eno fabriko, ponudila direktorovanje v drugi fabriki, v kateri se je še manj spoznal kot v prejšnji.«

Bogo Sajovic

V ZASEDI

Peterletove travme

Lojze Peterle, zunanji minister, očitno ne obvlada posla, za katerega je zadolžen. Medtem ko Lojzek še naprej govoriči o »prijateljskih in konstruktivnih« odnosih med državama, nam naši zahodni sosedi kar uspešno mečejo polena pod noge pri slovenskem (ne)vključevanju v evropske integracije. Namesto da bi Italijanom jasno povedal, da slovenija kot pravna naslednica Jugoslavije niti za ped ne odstopa od osimskih sporazumov, s katerimi so bile dokončno urejene vzajemne obveznosti med Italijo in takratno SFRJ, pristaja na pogovor o njihovih posameznih določbah. To pa očitno zato, ker se njegove osebne (strankarske) politične opcije nekako skladajo s »kontinuiteto« neofašistične italijanske zunanje politike. V nasprotnem primeru bi Lojzek ob italijanskem problematiziranju določbe o odškodnini za zaplenjeno nepremičninsko imetje italijanskih državljanov v coni B moral takoj problematizirati sporazume v celoti, vključno z italijansko okupacijo Ljubljanske pokrajine, terorjem, pobijanjem in požiganjem naših vasi. Lojzkove osebne travme se namreč kažejo v tem, da so njegovi politični predniki pri tem početju sodelovali z roko v roki z italijanskim fašističnim okupatorjem. To pa ni več njegov, temveč že problem današnje slovenske države.

Osterčevo uničevanje

Jože Osterc, minister za kmetijstvo, je lep primer pooseblenja vsega tistega, kar je desno v današnjih slovenskih političnih okoliščinah. Možak namreč mirno pristaja na uničevanje slovenskih kmetijskih podjetij, ki se kaže skozi diskriminatorski zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij (podjetja ne morejo lastniniti nekdanjih družbenih posestev) in rentniške zakupne pogodbe, ki jih vsiljuje Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije. Posledice so že na dlani: podjetja propadajo, zasebni kmetje pa s tem dobivajo monopolni položaj. Največji problem pa bo nastal tisti hip, ko bo Slovenija ugotovila, da je njeno vključevanje v Evropo brez konkurenčnih kmetijskih podjetij praktično nemogoče. Uničena podjetja pa bodo tako dokaz največje napake slovenske postsocialistične oblasti in revolucije na tem področju, ki jo bomo drago plačevali predvsem vsi državljani Slovenije. Kaj tako norega se lahko pripeti samo vaškim pobalinom, ki so si za svojo novo igračo izbrali oblast.

Mišijevi očitki

Marjan Bauer-Miši, urednik Slovenskih novic, se je zjezil nad priorjem pleterske kartuzije Janezom Marijo Hollensteinom, ki da je izpred vrat samostana nagnal fotoreporterja »njegovega« časopisa. Vzrok za negostoljubnost naj bi bila menda rumena naravnanost slovenskih novic. Bauer očita Hollensteinu švicarsko robatost in zapiranje samostana pred javnostjo in domala prekinjeno sožitje s Šentjernejci, Podgorci, Dolenjci, Slovenci in z vsem svetom, kar naj bi bila značilnost njegovih prejšnjih časov. Prav zanimivo: kdor se je namreč kdaj srečal s sedanjim priorjem Hollensteinom in se imel z njim priložnost pogovarjati, kot podpisani, bo že vedel, da so Bauerjevi očitki iz trte izviti in predvsem marnje užaljene medijske »veličine«, ki si s 100.000 primerki poneumljanja ljudi že jemlje pravico soliti pamet komursibodi. Hollensteinovo ravnanje, če se z njim strinjamo ali ne, torej lahko jemljemo le kot gesto obrambe še enega zadnjih duhovnih otokov, ki se vsej Bauerjevi užaljenosti navkljub ne zmenijo za njegovo rumeno slikanje tega našega žalostnega sveta. Prav zato kartuzija še naprej ostaja vredna svojega imena in pomena.

Kuli

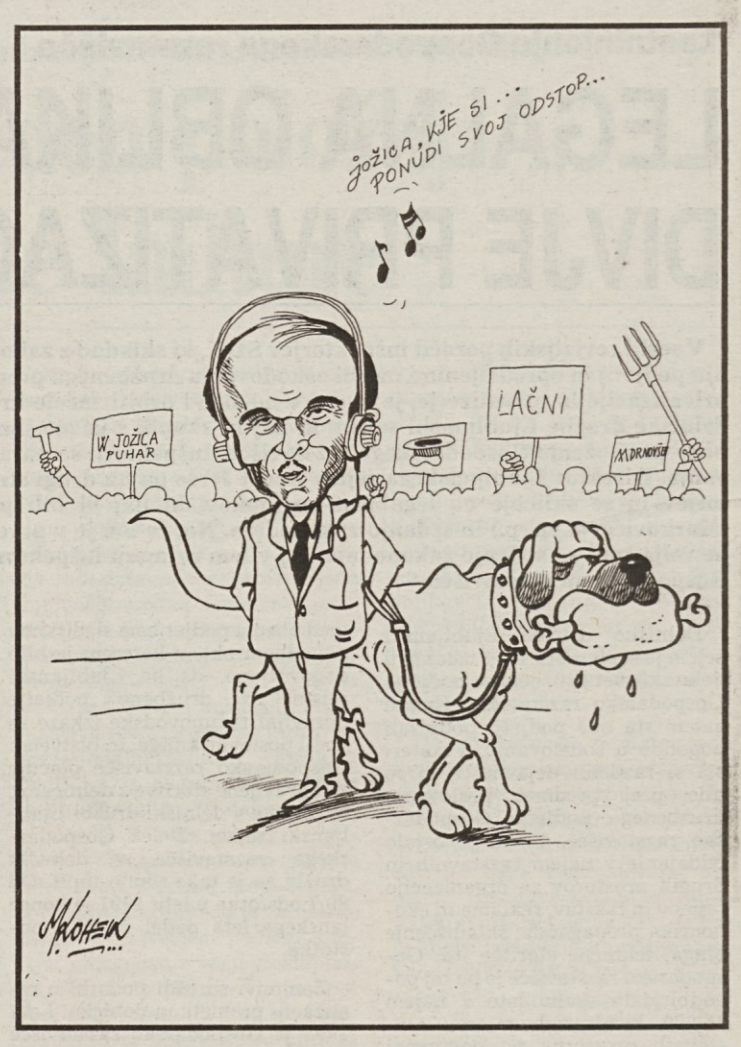

	DELAVSKA ENOTNOST	ŽIVALSKI KROG	MESTO V JUŽNI FRANCIJI OB REKI RONI	INDIJSKI FIZIK, NOBELOVEC 1930 (VENKATA)	PEVKA ŠTEFOK	NIKOLA TESLA	NAGRADNA KRIŽANKA	SLAP SAVE BOHINJKE	ZASTAVA S TREMI BARVAMI	ZVITEK PAPIRJA	KRONIKA, LETOPIS	MITOLOŠKI BRODNIK V GRŠKEM PODZEMLJU
	PEVEC PREDIN						BOJAZEN					
	MOŠKA PODOBA V KRŠČANSKI UMETNOSTI						MESTO V SEVERNI ITALIJI / POLITIK MESIČ					
	FIGURA PRI ŠAHU					NEKD. JUG. NOGOMETNI VRATAR / CINKOVA RUDA						
	PESNICA SEIDEL / RDEČI PLANET				NAPRAVA ZA PREKINJANJE EL. TOKA / SUMERSKA BOGINJA							
										VEZNIK / POLOŽAJ GONILA, KO NI VEČ GIBANJA		
»OTROKA KAPITANA GRANTA«	AVTOR: BORUT LEVEC	NEMŠKI BIOKEMIK NOBELOVEC 1939 (ADOLF)	VZKLIK NA BIKOBORBAH	SKANDINAV. MOŠKO IME / ITALIJANSKA PEVKA (LOREDANA)				ZAŽIGALNA ZMES / NAMIZNO PREGRINJALO				STAROSTNA OSLABELOST	TUJE ŽENSKO IME (JASNA)
	LEVI PRITOK ODRE / BIBLIJSKI PREROK					DOMAČA VPREŽNA ŽIVAL	KRAJ PRI SARAJEVU / MESTECE NA POLJSKEM				INDUSTRIJ. MESTO V RUSIJI / PRIVESEK			
										DELAVSKA ZADRUGA V CARSKI RUSIJI				
PRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR	HLAPLJIVA TEKOČINA / ŠPANSKI PESNIK (JUAN)				ŽRTVENIK / PREBIVALKA ARABSKEGA POLOTOKA					ŽIVALSTVO / AMERIŠKI FILMSKI IDOL (JAMES)				
ŠVEDSKO ZIMSKO-ŠPORTNO SREDIŠČE			SMUKEC, LOJEVEC / UBIJALSKI KIT					REKA V SEVERNI ITALIJI	DIKTATOR AMIN / SLOVENSKI IGRALEC (BORIS)			GOROVJE V SAHARI (ASBEN)		
FRANCOSKI SLIKAR (AUGUSTE)						ZGORNJI DEL STOPALA	SOSLEDJE DOGAJANJA / HRVATSKI NOGOMETAŠ (GORAN)					SPODNJI DEL PROSTORA / MOŠTVO, EKIPA		
IGRALEC SHARIF				PISATELJICA NIN						ANGLEŠKI FIZIK (FRANCIS) / ŠPANSKI PISATELJ				DELAVSKA ENOTNOST
BREZŽIČNA OVALNA ANTENA				NAJVEČJE JEZERO NA MADŽARSKEM (BLATNO JEZERO)							TELEVIZIJ. REALIZATOR VODNIK / MIRAN ALIŠIČ			ANTON INGOLIČ
VRSTA ŽITA				KRAVJI PASTIR						PESNICA SAMSA				
TVORBA V PANJU			DELAVSKA ENOTNOST	ANTIČNE TROJANE						IZDELOVALCI VIOLIN IZ CREMONE				

Nagradna križanka št. 26

Rešeno križanko nam pošljite do 27. junija 1994 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka 26.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev

Rešitev nagradne križanke št. 24

PRAČLOVEK, EŠ, ČUDEŽNA POLJA, NAL, ENAKOST, DOJENČEK, OKO, DAR, ANJA, TIP, KOTURN, KOSTARIKA, RJUHA, SPARTA, INAR, AEROBIKA, KIM, AGRA, VELAR, ATAIR, ARANCINI, EROTIKA, VADI, ETA, VANESSA, LEVKOM, ENN, KAL, IDE, TRAVIATA, RAVA, DENKTAS, COOK, ALEN, ARTROZA, ASTI, LORD

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 24

1. Janko Vovk, Cesta na Griču 8, 633320 Velenje
2. Milan Rojnik, Latkova vas 113, 63312 Prebold
3. Juvan Helena, Hafnerjevo naselje 99, 64220 Škofja Loka

Nagrade bomo poslali po pošti

Križanko pripravil

SALOMONOV UGANKAR

Horoskop

Izdajalec frontnega kameradstva

Ko so spomladi leta 1933 v Nemčiji nacisti prevzeli oblast, so želeli Nemcem in tudi preostalemu svetu pokazati, da v Nemčiji veje nov veter. Hitro so začeli čistiti iz državnih služb, uprave, pravosodja, šolstva politične nasprotnike, Žide, skratka vse, ki so se pokazali za njihove nasprotnike ali pa bi to lahko še postali. Čistkam ni ušla tudi znanost in umetnost. V slikarstvu so posamezni avtorji ali pa kar cele smeri dobile pečat »izrojene umetnosti«, z univerz in inštitutov so pometali za naciste nesprejemljive člane, knjige nekaterih avtorjev pa so kar javno sežgali. To so bile knjige, ki so jih napisali avtorji, označeni za dekadente, komuniste, socialiste, pacifiste, Žide.

Med avtorji, katerih knjige so sežgali in jih seveda v Nemčiji tudi prepovedali, je bil tudi Erich Maria Remarque (rojen 22. junija 1898), znan protimilitaristični pisatelj, najbolj znan po svojem delu »Na zahodu nič novega«. Remarque je moral ob nacističnem prevzemu oblasti pobegniti v tujino. Njegove knjige so bile sežgane in prepovedane, on sam pa je za naciste ostal eden najtipičnejših predstavnikov »izdajalcev frontnega kameradstva« iz prve svetovne vojne. Res pa je tudi, da njegovih del marsikdo sploh ni prebral, ampak je oznako pisatelja in njegova dela kar prevzel, kakor jo je slišal od drugih oziroma kakor jo je postavila uradna politika.

Tako je prišlo do prigode, ki je v Nemčiji vzdignila kar nekaj smeha oziroma v nekaterih krogih tudi zadrege. Leta 1935 je neki dunajski pisatelj »iztrgal« iz nekega Remarqueovega dela odlomek, ga prepisal in ga kot samostojno novelo pod lažnim imenom in naslovom poslal na uredništvo glavnega glasila nacistične stranke. »Novelo« so objavili, urednik pa je sestavek pospremil tudi s spremno besedo:

»Po vseh lažeh in izmišljotinah ljudi, kakršen je Remarque, vam danes prinašamo utrinek iz vojne 1914–1918, za katerega lahko vsak frontni bojevnik vidi, da je bil doživljen in da je resničen in poln žlahtnega frontnega duha...«

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Topleje bo

»Po dežju Kranjske ne žeja, ker jo ta pogosto in obilno namaka... Včasih ni tako, da bi prav vsak dan bil moker...« Tako je pisal Valvasor o vremenu, točneje, padavinah na Kranjskem. Letos to bolj ali manj drži. Padavinskih dni je poleti, od začetka junija do konca avgusta kar lepo število. Če upoštevamo, da dež vsaj zmoči tla (za to mora pasti okoli 1 mm ali liter na kvadratni meter dežja), začnemo pri 22.3 v Portorožu in končamo pri približno 39 v dolinah Julijskih Alp. V hribih še številka se nekoliko poveča, na Kredarici jih je približno 44. Tam v povprečju poleti dežuje vsak drugi dan. V drugih krajih pade vsaj 1 mm dežja od 33-krat (okolica Ljubljane) do 28-krat v Prekmurju. V povprečju bo torej en mesec vsaj malo deževalo, dva pa bosta suha. Torej bi morala biti po mokrem juniju vsaj julij in avgust bolj suha. Ampak da le ne preveč, kajne?

Vsaj za nekaj naslednjih dni ne kaže na posebno slabo vreme. Navadili smo se že na ne prav lepe dneve, toda tudi povprečni se prileže jo, ko jih je bolj malo. Hladen zrak, ki je v začetku tedna preplavil naše kraje, se umika. Sicer pa so zdaj dnevne temperature bolj odvisne od sonca. Kadar posije, se temperature hitro dvignejo.